

КУЛЬТУРА

ШТОТЫДНЁВАЯ ГРАМАДСКА-АСВЕТНІЦКАЯ ГАЗЕТА

WWW.KIMPRESS.BY

С. 7

С. 8

С. 10–11

С. 15

ДЗЕНЬ ВЕДАЎ ПАЧЫНАЕЦЦА З КАНСТАНТЫ

У дадзеным выпадку — гэта нацыянальная класіка экраннага мастацтва як канстанта экспазіцыі Музея гісторыі беларускага кіно. Чаму героі першай паласы — чацвёра з васьмідзсяці пяці першакурснікаў новастворанага Факультэта экранных мастацтваў БДАМ — вырашылі перад Днём ведаў пабыць менавіта ў гэтым музеі, вы даведаецеся ад іх саміх на 13-й старонцы. Дата 1 верасня 2010 года для гэтых навічкоў у спасціжэнні кінапрафесіі — лёсавызначальная. Факультэт экранных мастацтваў, створаны па даручэнні Кіраўніка дзяржавы, сёлета займее сваё месца ў сістэме акадэмічных ведаў.

Дарэчы, пра тое, якімі навінкамі сустрэнуць сваіх студэнтаў Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў ды Беларуская дзяржаўная акадэмія музыкі, чытайце на стар. 6.

Фота Юрыя ІВАНОВА

Мастацкія крылы Зямлі беларускай

3-га верасня ў Нацыянальным мастацкім музеі Рэспублікі Беларусь адбудзецца адкрыццё Рэспубліканскай выстаўкі сучаснага выяўленчага і дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва “Зямля пад белымі крыламі”. Экспазіцыя прадставіць творы народных мастакоў краіны і лаўрэатаў Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь, а таксама стыпендыятаў спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі. Аб гэтым на прэс-канферэнцыі ў Нацыянальным прэс-цэнтры паведаміў першы намеснік міністра культуры Рэспублікі Беларусь Уладзімір Карачэўскі.

Як пісала ўжо “К”, выстаўка ў Нацыянальным мастацкім музеі стане першым мерапрыемствам рэспубліканскай акцыі. І, па словах Уладзіміра Карачэўскага, яе маштаб і разнастайнасць зададуць тон і настрой усяму мастацкаму форуму.

На экспазіцыі прадставяць творы як з фонду Нацыянальнага мастацкага, так і новыя работы мастакоў рэспублікі.

— Надшоў час убачыць дасягненні некалькіх пакаленняў, — адзначыў дырэктар НММ Уладзімір Пракапцоў, — каб прасачыць тэндэнцыю развіцця беларускага выяўленчага мастацтва.

Прадстаўнікі рабочай групы Рэспубліканскай выстаўкі, дырэктар Музея сучаснага выяўленчага мастацтва Наталля Шаранговіч і прарэктар па навуковай працы Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў Міхаіл Баразна падкрэслілі: мастацкі форум пазнаёміць з усім спектрам жанраў, накірункаў жывапісу, графікі, скульптуры...

— Гэта будзе цэласны агляд сучаснага мастацтва, а не выбраных твораў членаў Беларускага саюза мастакоў, — заўважыў Міхаіл Баразна.

Што да твораў стыпендыятаў спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі, то, па словах М.Баразны, іх суседства з работамі вядомых майстроў выглядае цалкам натуральным.

— Для таго, каб стаць лаўрэатам фонду Прэзідэнта, — адзначыў прарэктар БДАМ, — неабходна быць лаўрэатам міжнароднага конкурсу або сур’ёзнай міжнароднай выстаўкі. І ўсе маладыя аўтары, заяўленыя на экспазіцыі, валодаюць дасягненнямі міжнароднага ўзроўню: іх прадстаўніцтва на форуме — годнае і вельмі ярскае. Мяркую, што глядач не толькі атрымае задавальненне ад убачанага, але будзе здзіўлены тым, што наша моладзь імкнецца не толькі скапіраваць сталых майстроў, але і дзесьці іх нават апярэдзіць.

Літаральна за адкрыццём выстаўкі ў НММ мастацкую эстафету падхопяць музеі і галерэі абласцей Беларусі.

На прэс-канферэнцыі была ўзнята і тэма ўдзелу Беларусі ў 54-й Венецыянскай біенале. Як паведаміла арганізатар нацыянальнага павільёна, дырэктар Музея сучаснага выяўленчага мастацтва Наталля Шаранговіч, на сённяшні дзень ужо адбылася паездка рабочай групы ў Венецыю з мэтай выбару памяшкання для будучай экспазіцыі. “Было прагледжана звыш пятнаццаці пляцовак, і пакуль мы вылучылі некалькі з іх для далейшых перамоў”, — дала яна.

Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ

Творчы ваяж: шэсць краін

Сёлетняя восень багатая на Дні культуры Рэспублікі Беларусь у замежжы: толькі за верасень і кастрычнік нашы майстры мастацтваў пабываюць у шасці краінах.

Ужо напрыканцы наступнага тыдня прадстаўнікоў беларускай культуры чакае Казахстан. Там прадставяць выстаўку Музея сучаснага выяўленчага мастацтва, канцэрт ансамбля салістаў “Класік-Авангард”, Дні беларускага кіно.

Адкрыццё Дзён беларускага кіно ў рамках Дзён культуры пройдзе і ў Літве. Да айчынных кінематаграфістаў таксама далучацца Дзяржаўны акадэмічны сімфанічны аркестр Беларусі пад кіраўніцтвам Аляксандра Анісімава і Нацыянальны акадэмічны тэатр імя Янкі Купалы. У Літоўскім мастацкім музеі аматары жывапісу пабачаць выстаўку з Нацыянальнага мастацкага музея, прысвечаную 200-годдзю з дня нараджэння Івана Хруцкага.

22 — 24 верасня будуць вельмі насычанымі ў Абу-Дабі, куды плануюць прыехаць Нацыянальны акадэмічны Вялікі тэатр оперы і балета Беларусі, Беларускае дзяржаўнае харэаграфічны ансамбль “Харошкі”, Дзяржаўны камерны аркестр, а таксама экспазіцыя Музея сучаснага выяўленчага мастацтва.

Настасся ПАНКРАТАВА

“Свет сімвалаў”

У хуткім часе ў “К” з’явіцца новыя суседзі па будынку рэдакцыйнага корпуса Беларускага Дома друку.

Маркеталаг Дзяржаўнага вытворча-гандлёвага аб’яднання “Белмастацпромыслы” Віктар Долаб паведаміў, што 15 кастрычніка там адкрываецца новы фірменны магазін прадпрыемства — “Свет сімвалаў”.

Тут, па словах Віктара Долаба, можна будзе набыць арыгіналы дзяржаўнай сімволікі — сцяг, герб, вымпелы — і сувеніры

прадукцыю з іх выявамі. Аднак гэта не толькі крама, але і дызайн-студыя. Інакш кажучы, любы ахвотны спажывец можа замовіць тую прадукцыю, якая яму патрэбна, у неабходным матэрыяле і маштабе.

Адначасна, аб’яднанне “Белмастацпромыслы” дзейнічае з 1999 года, мае ў структуры 16 мастацкіх фабрык, якія знаходзяцца ў Мінску, Бабруйску, Пінску, Брэсце, Радашковічах, Івянцы... Фабрыкі спецыялізуюцца на ўсіх традыцыйных нацыянальных промыслах: кераміцы, дрэваапрацоўцы, лозапляценні, ткацтве, вышывцы...

Удзельнікам выязной калегіі прадставілі анімацыйную праграму ў Косаве.

Апошні год — ён цяжкі самы?

Выязная калегія Міністэрства культуры прааналізавала рэалізацыю Дзяржаўнай праграмы адраджэння і развіцця сяла на 2005 — 2010 гады

Гэтым разам выязная калегія на чале з міністрам культуры Рэспублікі Беларусь Паўлам Латушкам працавала на Брэстчыне, дзе на сёння рэалізаваны далёка не ўсе пункты згаданай Дзяржпраграмы. Але ў “геаграфічны змест” аналітычнай часткі мерапрыемства трапіла, натуральна, кожная з абласцей рэспублікі. І, як неаднаразова падкрэслівалася ў той дзень, сур’ёзнага аналізу вымагала важкасць аграгарадоўскай стратэгіі, што застаецца ў полі дзяржаўных інтарэсаў адной з лёсавызначальных для сённяшняй і заўтрашняй Беларусі... Але спярша супрацоўнікам Міністэрства культуры, членам калегіі, кіраўнікам упраўленняў і аддзелаў культуры калегіі з Брэстчыны паказалі шэраг аграгарадоў вобласці.

Адзін з аграгарадоў Пружаншчыны.

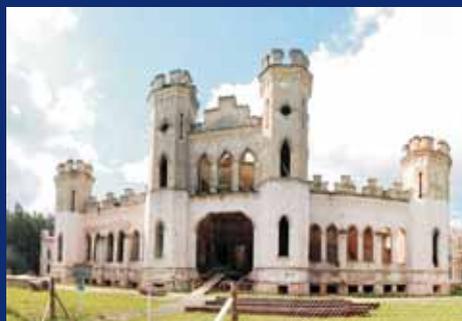
Каля Дома-музея Тадэвуша Касцюшкі.

Вітражы ў СДК аграгарадка “Мір”.

Удзельнікі калегіі рушаць да палаца Сапегаў у Ружанах.

Палац Пуслоўскіх у Косаве.

Абмен вопытам у сельскай бібліятэцы.

СДК аграгарадка “Кляпацкі” Пружанскага раёна.

Удзельнікі анімацыйнай праграмы ў Івацэвіцкім раёне.

Дзі-джэйскія мары

Прадэманстравалі, натуральна, лепшае. Да прыкладу, аграгарадок “Мір” Баранавіцкага раёна. Новы статус вёска атрымала на першым годзе дзеяння Дзяржпраграмы, у 2005-м, калі, як вядома, фінансаванне вясковых праектаў было досыць сціплым. “Мясцовы СДК, узведзены яшчэ ў 1980-х, — узор таго, як трэба захоўваць матэрыяльную базу”, — патлумачыў начальнік упраўлення культуры Брэсцкага аблвыканкама Рыгор Бысок. Так, Мірскі дом культуры ўражае лясвічымі дываанамі і вітражнай шматколернасцю. Дый творчы змест установы — досыць ёмісты: план па аказанні платных паслуг сёлета будзе выкананы. Дарэчы, мастацкім кіраўніком аднаго з мясцовых народных калектываў — “Мірскія музыкі” — з’яўляецца намеснік старшыні Баранавіцкага райвыканкама Анатоль Філанчук...

Хапае тут, як аказалася, і праблем. Першая тычыцца тэхнічнай узброенасці СДК. Кіраўнік музычнай часткі дыскатэк Дзяніс Тарапаў прызнаўся, што дыскатэчная апаратура — спрэс зношаная і патрабуе замены. Не будзе лішнім і кандыцыянер для танцавальнай залы, якая не мае вокнаў і пад час летняй спёкі не адпавядае санітарным нормам адпачынку. Кіраўнік СДК Зоя Філанчук пагаджаецца, што пры вырашэнні гэтых пытанняў аддача ад дыскатэчных паслуг была б значна большай...

У раёне — 13 аграгарадкоў. Згодна з Дзяржпраграмай, сёлета трэба зраць яшчэ тры. Дзялянка працы — не з малых.

“Паланез” на Агінскім

Адзін з абавязковых пунктаў Дзяржпраграмы — няўхільнае адроджэнне і захаванне гістарычнай спадчыны, сканцэнтраванай у сельскіх рэгіёнах. Таму ў Івацэвіцкім раёне калегія скіравалася ў Косава: да палаца Пуслоўскіх і Дома-музея Тадэвуша Касцюшкі. Пра рэстаўрацыю першага і грамадска-культурную каштоўнасць другога “К” пісала шматкроць. Спыніцца ж хачу на іншым: на анімацыйнасці, па інтэрактыўным тэатрызацыянавым “ажыўленні” тэрыторыі, прылеглай да знакавых аб’ектаў гісторыі і культуры (тэму гэтую “К” таксама ўзнімала неаднаразова).

Дык вось, тэрыторыю ля музея ў Косаве рэжысёр народнага тэатра Івацэвіцкага ГДК Валянціна Куліцкая ператварыла ў творчую прастору для рэгулярнай рэалізацыі ўласных крэатыўных задум. На пад’ездзе да сядзібы Касцюшкаў газсцяжка сукракае тэатралізаваная дзея, у якой бярэ ўдзел не адзін дзесятак самадзейных артыстаў. Вось Тадэвуш — маленькі і летуценны, а вось — ужо юнак, захоплены думкамі аб усясветнай справядлівасці і ўзяты ў палон усеабдымным каханнем. Ад музея тэатралізацыя пераносіцца на выспачку ля карчмы “У Тадэвуша”, аточаную малюнічымі затокамі. І ўсё гэта — пад “Паланез” Агінскага, спева, вытанчаную харэаграфію... А ля Косаўскага палаца нас сустрэла дырэктар мясцовага ДК Людміла Малчановіч у строі і абліччы... графіні Пуслоўскай... Убачанае натуральным чынам звярнула агульную гаворку на далейшае і больш інтэнсіўнае развіццё рэгіянальнага турызму, без якога заўтрашні дзень беларускай вёскі і не ўявіць. Сапраўды, на такую “прынаду”, як у Косаве, з гатоўнасцю “кліоне” самы разбэшчаны цікавосткамі падарожнік. Рыгор Бысок дарэчы заўважыў, што на недалёкім ад Косава Агінскім канале пачаў дзейнічаць экскурсійны катэр “Паланез”...

Нішу заняла “Папараць-кветка”

Ля палаца Сапегаў у Ружаных — турыстычны вір. Сярод шматлікіх экскурсій — і польская, якая з імпрэтам фатаграфуецца разам з самадзейнымі артысткамі народнай студыі моды “Папараць-кветка”, што ў інтэрактыўным фармаце прэзентуе сярэднявечныя строі. Але гэты анімацыйны крэатыў прыналежыць, на жаль, не аддзелу культуры Пружанскага райвыканкама, а Пружанскаму цэнтру школьнай творчасці. Супрацоўніцтва сістэм адукацыі і культуры — рэч цудоўная, але ж першына ў “анімацыйным” абслугоўванні турмаршрутаў павінны трымаць, як ні круці, культработнікі...

Старшыня Пружанскага райвыканкама Аляксандр Юркевіч паведамляе, што рэстаўрацыя палаца Сапегаў вядзецца за кошт раённых сродкаў, а хацелася б, каб аб’ект увайшоў у інвестыцыйную праграму. Далей кіраўнік раёна паведаміў, што Дзяржпраграмай прадугледжана ўзвесці на Пружаншчыне 21 аграгарадок; 18 ужо здадзены.

Вёска Мокрае стала нядаўна аграгарадком. Тут мы пабачылі імправізаваны кірмаш ля адрамантаванага ўжо СДК, а таксама дыхоўны навучальна-педагагічны комплекс з шыкоўным басейнам. А ў аграгарадку “Кляпацкі”, у СДК, на рэканструкцыю якога было выдаткавана ледзь не чатыры мільярды рублёў, прайшло пленарнае пасяджэнне выязной калегіі Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь.

Работы — шмат, а сродкаў не хапае

Старшыня Пружанскага райвыканкама Аляксандр Юркевіч зазначыў у сваёй прамове, што большасць праблем пры рэалізацыі Дзяржпраграмы адроджэння і развіцця сяла звязана, на яго погляд, з захаваннем рэгіянальнай гісторыка-культурнай спадчыны. Маўляў, калі гэтае пытанне не трапіла ў пэўную рэспубліканскую праграму, яно так і застаецца нявырашаным. Іншым разам ратуе мясцовы энтузіязм, але ў асноўным палацы і сядзібы працяваюць знікаць. Праблема — агульнарэспубліканская... А калі казаць пра раён, дык, да прыкладу, неўзабаве знікне унікальная драўляная званіца ў Шэрашаве, якой ужо больш за 300 гадоў. Яе, натуральна, трэба законсерваваць, але бюджэтных сродкаў на гэта не стае.

Пад здачу трох сёлетніх аграгарадкоў, па словах Аляксандра Юркевіча, раён бярэ немалыя крэдыты. А за гады дзеяння Дзяржпраграмы ў развіццё раённай культуры ўжо ўкладзена 23 мільярды рублёў...

Да начальніка ўпраўлення культуры Брэсцкага аблвыканкама Рыгора Быска пасля ягонага прамовы звярнуўся міністр культуры Рэспублікі Беларусь Павел Латушка: “Давайце гаварыць пра сённяшнія праблемы, бо да завяршэння дзеяння Дзяржпраграмы засталіся лічаныя месяцы. А па вобласці за гэты год ніводнай установы новага тыпу не створана, ніводнага, як і летась, Дома рамёстваў не з’явілася, мабільная сетка так і не сфарміравана канчаткова...” Рыгор Бысок, у сваю чаргу, запэўніў, што ўсе заданні Дзяржаўнай праграмы вобласць цягам гэтых месяцаў выканае. Дом рамёстваў адкрываецца ў Камянецкім раёне. Будуць набыты і мабільныя ўстановы культуры.

Начальнік упраўлення ўстаноў культуры і народнай творчасці Міністэрства культуры Уладзімір Шавялёў гаварыў пра агульнарэспубліканскі ход выканання Дзяржпраграмы. Як ён зазначыў, праблемы тут пачаліся з мінулага года: недасягнутымі засталіся два кантрольныя паказчыкі. Першы — фарміраванне сеткі мабільных устаноў (станоўчыя вынікі тут — толькі па Гомельшчыне і Магілёўшчыне). Другі — неадкрыты Дом рамёстваў у Брэсцкай вобласці...

Згодна з Дзяржаўнай праграмай адроджэння і развіцця сяла, у рэспубліцы было вызначана 25 аб’ектаў гісторыка-культурнай і прыроднай спадчыны для ўзнаўлення і далейшага выкарыстання ў якасці музейных комплексаў і аб’ектаў культурна-забаўляльнай дзейнасці. Работы завершаны на 10 аб’ектах, а сёлета ў працу ўключаны толькі чатыры: два — на Гомельшчыне, столькі ж — на Міншчыне. Трывожная сітуацыя — на Гродзеншчыне: ні на адным з трох запланаваных аб’ектаў з 2005-га па 2010 год работы так і не пачаліся... Уладзімір Шавялёў канстатаваў: на сённяшні дзень ход выканання Дзяржаўнай праграмы ў рэспубліцы — незадавальняючы. Паказчыкі выканання кантрольных заданняў вагаюцца сёлета ад 7 да 25 працэнтаў.

Быў агучаны і такі факт: па стане на бягучы год, з 57 незавершаных аб’ектаў культуры, размешчаных у аграгарадках, работы трэба правесці на... 52. У тым ліку па Брэсцкай вобласці такіх пераходных аб’ектаў аж 17. А незавершанага будаўніцтва няма толькі на Гомельшчыне і Міншчыне.

Аптымізацыя рамонтаў: за і супраць

Зайшла гаворка і пра аптымізацыю рамонтных работ пры недахопе фінансавання. Начальнік упраўлення капітальнага будаўніцтва і матэрыяльна-тэхнічнага забеспячэння Міністэрства культуры краіны Віктар Рымашэўскі распавёў, што такая аптымізацыя была праведзена пры ўзвядзенні Мірскага замка: затратная частка скарацілася не ў шкоду рэстаўрацыі. Міністр культуры запярэчыў: маўляў, калі пачнём аптымізаваць расходы па будаўніцтве і рэканструкцыі аб’ектаў культуры ў рэгіёнах, дык прыйдзем да таго, што абмяжоўвацца будзем пабелкай, а праз пэўны час зноў станем енчыць пра неабходнасць рамонта. Задача міністэрства тут — выключна канкрэтная, падкрэсліў Павел Латушка: неабходна сабраць інфармацыю па рэгіёнах аб тым, колькі сродкаў патрэбна на рамонт, і падрыхтаваць адпаведны ліст ва Урад.

Намеснік начальніка ўпраўлення культуры Віцебскага аблвыканкама Ларыса Алеская зазначыла, што 8 аграгарадкоў знаходзяцца сёння, так бы мовіць, у рабоце, завяршэнне якой — цалкам рэальнае, а на 4 аб’ектах справа “замарозілася” з-за адсутнасці фінансавання.

Патрэба Гомельшчыны ў “рамонтных” грошах, па каштарысных разліках, як зазначыў начальнік упраўлення культуры Гомельскага аблвыканкама Дзмітрый Чумакоў, — 53 мільярды рублёў. У наяўнасці ёсць толькі 20, і выдаткавалі іх адносна нядаўна. Таму цяпер вобласць аўральна нарошчвае тэмпы дзейнасці. Прыкладна такая ж сітуацыя — і па Гродзеншчыне, паведаміў намеснік начальніка ўпраўлення культуры Гродзенскага аблвыканкама Сяргей Маціевіч, але капітальныя рамонтны на гэты год не планаваліся, адно толькі — бягучыя...

Да канца года кантрольныя паказчыкі Дзяржпраграмы, па словах намесніка начальніка ўпраўлення культуры Мінскага аблвыканкама Эдуарда Багдановіча, будуць дасягнуты. Намеснік начальніка ўпраўлення культуры Магілёўскага аблвыканкама Ігар Кузняцоў у агульную гаворку пра аптымізацыю нібыта кропку паставіў: летась на рамонтны не хапала па вобласці 17 мільярдаў рублёў, сёлета ж, на пачатку года, гэтая сума была атрымана. Таму работы вядуцца цяпер на 22 аб’ектах культуры ў 15 населеных пунктах, і ў аптымізацыі гэтай дзейнасці няма ніякай патрэбы. З гэтай нагоды каштоўным падаецца пункт гледжання начальніка ўпраўлення культуры Магілёўскага аблвыканкама Анатоля Сінкаўца: “Мы пытанні фінансавання рамонтных работ пачалі ўзнімаць на ўзроўні кіраўніцтва Магілёўшчыны з пачатку года. Былі выкарыстаны грошы і з раённых бюджэтаў... Выкананне Дзяржпраграмы — справа агульная, таму тандэм “культработнік — кіраўнік” — абавязковы”.

Такім чынам, выснова з усяго вышэйсказанага можа быць адзіная: менавіта на мясцовым узроўні ўсе пытанні фінансавання рамонтных работ могуць быць вырашаны найбольш эфектыўна і аператыўна.

Не шанц, а — магчымасць

Пра ролю Дзяржпраграмы ў эвалюцыі вясковага жыцця гаварыў намеснік старшыні Брэсцкага аблвыканкама Леанід Цупрык.

Міністр культуры Павел Латушка яшчэ раз звярнуў увагу прысутных, што Дзяржаўная праграма адроджэння і развіцця сяла на 2005 — 2010 гады — не выпадковы шанц, а планавая магчымасць узяць дух рэгіянальнай культуры, змяніць свядомасць сельскага жыхара, пераўтварыць ягонае жыццё. І гэтая магчымасць выкарыстоўваецца напоўніцу. Але працы, як паказала выязная калегія, яшчэ шмат, і галоўнай задачай дня застаецца безумоўнае і няўхільнае забеспячэнне выканання ўсіх планавых паказчыкаў Дзяржпраграмы. Начальнікі ўпраўленняў культуры аблвыканкамаў нясуць за гэта персанальную адказнасць. Кантроль з боку Міністэрства культуры будзе надзвычай жорсткім. І на бліжэйшым пасяджэнні калегіі Мінкультуры будуць заслуханы справаздачы начальнікаў упраўленняў аб ходзе рэалізацыі мерапрыемстваў Дзяржпраграмы.

Яўген РАГІН, Юрый ІВАНОВ (фота), нашы спецыяльныя карэспандэнты

Фота Юрыя ІВАНОВА

“Нараджэнне” помніка

Скульптар Валерый Кандраценка якраз быў у ліцейным цэху, калі завіталі карэспандэнты “К”, каб зазняць стварэнне помніка персанажам “Палескай хронікі”, які ўпрыгожыць Хойнікі ў Дзень беларускага пісьменства.

таграфавання і маладажоны, бо каханне Васіля ды Ганны — адно з самых светлых апісанняў у беларускай літаратуры.

На здымках: ідзе адліўка элементаў будучага помніка; В.Кандраценка.

— Сачу, як заліваюць пастамент, — распавёў Валерый Андрэевіч. — Рабочыя тут — вельмі адказныя, прафесіяналы сваёй справы, але хочацца бачыць усе этапы “нараджэння” свайго “дзіцяці”. Праз некалькі дзён павязем пастамент на ўстаноўку. З радасцю ўзяўся за працу над гэтым праектам, бо сам родам з Гомеля, і, такім чынам, мы з Іванам Мележам ды героямі “Палескай хронікі” — землякі. Спадзяюся, помнік з чатырма фігурамі мележаўскіх герояў стане папулярным месцам адпачынку ў жыхароў Хойнікаў і пался святых. Напрыклад, каля яго могуць фа-

Хто атрымае “...Аловак”?

XIII Міжнародны фестываль анімацыйных фільмаў “Анімаеўка” пройдзе ў Магілёве з 12 па 16 верасня. Больш за 40 стужак з 19 краін свету прымуць удзел у конкурсе сёлетаўнага форуму, спаборнічаючы за яго ўзнагароду — “Хрустальны аловак”.

Як паведаміла карэспандэнту “К” намеснік дырэктара “Магілёўскага кінавідэапракату” Алена Рулёва, праграма “Анімаеўкі-2010” як ніколі можа пахваліцца шырокай геаграфіяй краін-удзельніц.

— На адрас форуму былі дасланы 122 работы, — удакладняе яна. — Упершыню ў фестывальных праграмах “Анімаеўкі” прымуць удзел фільмы аніматараў Венгрыі, Італіі, Чэхіі, Балгарыі...

Што да беларускага прадстаўніцтва, дык у конкурс “Анімаеўкі” трапіла сем стужак. Ёна

новыя работы Аляксандра Ленкіна, Міхаіла Тумелі, Ігара Волчка, Алены Пяткевіч, Ірыны Кадзюковай, Таццяны Кульбіцкай і Наталлі Касцючэнка.

Узначальвае журы сёлета, дарэчы, як і летась, рэжысёр, сцэнарыст, мастак-пастаноўшчык, выкладчык ВГІКА, заслужаны дзеяч мастацтваў Расіі, стваральнік вядомага анімацыйнага персанажа Антошкі — Леанід Носыраў. Адказнасць за выбар лепшых разам з ім падзяляць актёр, заслужаны дзеяч мастацтваў Украіны Аляксей Калеснік, мастацтвазнаўца, дацэнт ВГІКА Наталля Крывуля, заслужаны мастак Расіі Вера Кудраўцава і рэжысёр-аніматар кінастудыі “Беларусьфільм” Таццяна Жыткоўская.

Нагадаем, што адзначаць фільмы-канкурсанты журы будзе ў пяці намінацыях: “Лепшы фільм фестывалю”, “Лепшы эксперыментальная стужка”, “Лепшая карціна для дзяцей”, “Майстару” і “Лепшае выяўленчае рашэнне”.

— Сёлета ўпершыню ў праграме фестывалю планавана і правядзенне майстар-класаў: кіраўнікі Цэнтра творчага развіцця і гуманітарнай адукацыі “Перспектыва” з горада Яраслаўля дадуць іх для ўсіх зацікаўленых спецыялістаў, — падкрэсліла Алена Рулёва.

Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ

“...Кантор” і флора

Серыя канцэртаў знакамітага венесуэльскага музычнага гурта “С’ембра дэль Кантор”, якія прайшлі на гэтым тыдні на сталічных пляцоўках і ў Гродне, стала яшчэ адным крокам ва ўмацаванні культурнага партнёрства Беларусі і Венесуэлы.

Дабрачынныя канцэрты, зладжаныя Пасольствам Баліварыянскай Рэспублікі Венесуэла, знайшлі водгук у сэрцах беларусаў.

Ні з чым не параўнальная энергетыка песень гурта пад час канцэртаў літаральна не давала сядзець на месцы. “Настрой вы-

канаўцы заўсёды залежыць ад рэакцыі залы, — зазначыў саліст гурта Хасэ Луіс Бермудэс. — З беларусамі нам сапраўды пашанцавала. Такой цудоўнай сустрэчы мы нават не чакалі: пад час нашага выступлення на Кастрычніцкай плошчы людзі танчылі разам з намі, гучна падпявалі, нягледзячы на, падавалася б, істотны моўны бар’ер. Але гэта зразумела: народы Венесуэлы і Беларусі — братэрскай. І тое — вялікі гонар: падзяліцца з вамі нашымі песнямі”.

Дарэчы, падарункі ад сяброў з Венесуэлы канцэртамі не абмяжоўвацца: ужо ў верасні ў Мінску пройдзе выстаўка мастацкіх твораў з выявамі флары лацінаамерыканскай краіны.

Дар’я ДАНИЛЕВІЧ

Калектыву Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў выказвае глыбокія спачуванні рэктару Барысу Уладзіміравічу Святлову ў сувязі са смерцю маці.

Калектыву рэдакцыі газеты “Культура” выказвае глыбокія спачуванні рэктару Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў, члену рэдакцыйнай калегіі газеты “Культура” Святлову Барысу Уладзіміравічу ў сувязі з напактаўшым яго непераўным горам — смерцю маці.

Здаецца, мы прызвычаліся, што мастацтва пачатку XXI стагоддзя ўсё больш актыўна ўбірае ў сябе найноўшыя тэхналогіі. І такія “ноў-хаў”, па сутнасці, здольныя не толькі садзейнічаць уласна стварэнню, але і прасоўванню ў інфармацыйнай прасторы мастацкага прадукту, дапамагаючы спектаклям, жывапісу, кінастужкам, канцэртам знайсці сваіх прыхільнікаў. І гаворка тут найперш — пра рэгіёны. Для гэтай катэгорыі спажываюць творчага прадукту перспектывай спробай быць у цэнтры культурнага працэсу становіцца інтэрактыўнае тэлебачанне. Спецыяльна для названай групы сваіх абанентаў нацыянальны аператар электрасувязі “Белтэлекам” запусціў унікальны кантэнт, які з гэтага года пачне пашырацца дзякуючы ўдзелу Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь, што актыўна ўключылася ў распрацоўку перспектывага праекта.

Культпраграма “па сумяшчальніцтве”

Любоў да мастацтва, вядома ж, не вымяраецца адлегласцю да сталічных сцэн і выставачных залаў. Але і гэты фактар сваю ролю адыгрывае. Прыкладам, маё дзяцінства, праведзенае ў Салігорску, было напоўнена шматлікімі школьнымі “культпаездамі” ў Мінск: у тэатр, на канцэрты, у музеі... А вось старэйшаму пакаленню для здзяйснення падобных “экскursions” неабходны былі добра наладжаныя магчымасці калектывных заказаў на прадпрыемствах. Сумяшчаючы выезд па справах у той жа Мінск, скажам, з наведваннем тэатра, рызкуеш “праляцець” з набыццём білетаў. У найбольш папулярных тэатры на штат Купалаўскага або Вялікага нават за месяц-паўтара не заўжды знойдзеш білет на “топавыя” спектаклі. Пэўным чынам ратуюць сітуацыю гастролі папулярных артыстаў, абменныя канцэрты, выязныя музейныя экспазіцыі, фестывалі ў раёнах рэспублікі. Але гэтага, на жаль, недастаткова...

Спробу наблізіць культурны кантэнт да шырокай аўдыторыі, у тым ліку і да глядача з рэгіёнаў, зрабіла Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства “Белтэлекам”. Амаль год нацыянальны аператар электрасувязі ў пакеце інтэрактыўнага цыфравога тэлебачання “Zala”, якое ахоплівае аўдыторыю ўсіх абласцей краіны, прапануе дадатковую бясплатную функцыю: каталог аўдыёвізуальных твораў. У яго ўвайшлі пастаноўкі Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Я.Купалы, Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета, Тэатра-студыі кінаакцёра, тэлевізійныя спектаклі Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя М.Горкага, цыкл праграм “Галерэя”, спектаклі і відэаматэрыялы Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў, стужкі “Беларускага відэацэнтра”.

Не так даўно мультымедыю прэзентацыю ўнікальнага кантэнту зладзілі для прадстаўнікоў Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь.

— Праект “Белтэлекама” прыняў пад увагу інтарэсы розных катэгорый грамадзян, і ў першую чаргу — насельніцтва рэгіёнаў, — распавёў пра ўражанні ад прэзентацыі першы намеснік міністра культуры Рэспублікі Беларусь Уладзімір Карачэўскі. — Ужо існуе дамоўленасць з нацыянальным аператарам электрасувязі аб пашырэнні прадстаўленні магчымасцей IP-тэлебачання для ўстаноў культуры ў абласцях. Жыхары малых гарадоў і вёсак пра цікавыя мерапрыемствы нашай галіны часцей за ўсё даведваюцца праз выпускі навін цэнтральных тэлеканалаў краіны. Аднак фармат такіх праграм не дазваляе падрабязна распавесці аб праектах як самога Міністэрства, так і шматлікіх устаноў культуры рэспублікі. Сучасны кантэнт дапаможа таму, хто не

IP-перспектыва рэгіёнаў і...

Праект “Белтэлекама” і Міністэрства культуры “падключыць” да інтэрактыўнага ўстаноў галіны

прысутнічаў на самой імпрэзе, у поўным аб’ёме пабачыць яе на сваім тэлеэкране. Канешне ж, праект у гэтай сувязі патрабуе пашырэння аб’ёму адзінатага матэрыялу...

IP-тэлебачанне тэхналагічна мае вялікі рэсурс, таму распрацоўшчыкі арыгінальнага праекта гатовы “заліваць” у кантэнт не толькі пастаноўкі са сталічных падмостваў, але і спектаклі, канцэрты, выстаўкі з абласных і нават раённых цэнтраў.

— Аматыру мастацтва з Брэстчыны цяпер не трэба будзе шукаць інфармацыю пра тое, што адбываецца ў суседняй вобласці, праз Інтэрнет або іншымі шляхамі. Можна будзе проста выбраць патрэбную “закладку” ў меню і пабачыць усё на свае вочы, — працягвае Уладзімір Карачэўскі. — У многіх народных калектываў, палацаў культуры, раённых музеяў ёсць відэазапісы сваіх мерапрыемстваў, таму і пытанню з папаўненнем менавіта рэгіянальнага каталога не павінна ўзнікаць аніякіх... Такім чынам, “з лёгкай рукі” інтэрактыўнага тэлебачання павінна наладзіцца дзейная сістэма мэтана-

Ад рэдакцыі Як уключыцца ў “Zala”?

У гэтым нумары мы распачалі гаворку пра перспектывы IP-рэсурсу “Zala” і аб магчымасцях працы з каталогам аўдыёвізуальных твораў. Прагучаў і пункт погляду патэнцыйнага, так бы мовіць, карпаратыўнага кліента рэсурсу. Варта адзначыць, што супраца з Міністэрствам культуры Рэспублікі Беларусь забяспечвае плённае супрацоўніцтва і ўкараненне тэхналогій ва ўсю сетку ўстаноў галіны. Неўзабаве мы зноў вернемся да гэтай актуальнай тэмы: ужо дасягнута дамоўленасць аб інтэрв’ю з кіраўніцтвам РУП “Белтэлекам”.

Што да тэхнічных акалічнасцей, дык далучыць устанаву культуры да “Zala” не складае вялікай цяжкасці. Каб стаць уладальнікам IP-тэхналогіі, трэба проста наведваць сервісны цэнтр “Белтэлекам”, які ёсць у кожным горадзе.

У абаненцкім адзеле прадастаўляецца гарантыйны ліст, завераны пячаткай установы. Адзінае, што можа выклікаць пытанні, — тэхнічныя магчымасці: стан тэлефоннай лініі, наяўнасць свабоднага абсталявання. Але падобныя акалічнасці выяўляюцца за некалькі хвілін у самім сервісным цэнтры.

Спіс апошніх, тарифных планы (лінейка сум абаненцкай платы для юрыдычных асоб вагаецца ў межах 3 — 31 тысячы рублёў за месяц карыстання), расклад тэлевізійнай сеткі, пакеты паслуг, іншая дадатковая інфармацыя знаходзіцца на афіцыйным сайце інтэрактыўнага тэлебачання “Zala”.

абходна чакаць, калі пэўны спектакль або перадача з’явіцца ў эфірнай сетцы. Новыя ж тэхналогіі дазваляюць у любы час сутак самастойна выбраць з каталога патрэбны твор, а пры жаданні глядзець яго фрагментамі, як на звычайным DVD-плееры.

— Атрымліваецца своеасаблівае індывідуальнае тэлебачанне, дзе кожны карыстальнік будзе выбіраць тое, што зацікавіла менавіта яго, — распавёў Уладзімір Карачэўскі. — Гэтая ўласцівасць IP-рэсурсу, у сваю чаргу, адкрывае безліч магчымасцей для вывучэння попыту спажываюць творчага прадукту. Прыкладам, лічбавыя тэхналогіі дазваляюць правесці інтэрактыўныя галасаванні або апытанні. Падобны маніторынг можа пайсці на карысць як самім творцам, так і складальнікам каталога аўдыёвізуальных твораў...

Падобнае заглибленне ў магчымасці IP-тэхналогій пакуль — у планах на перспектыву. Першапачатковым пытаннем для Міністэрства культуры краіны з’яўляецца паўнаўраўнаважанае знаёмства з “ноў-хаў” усіх падпарадкаваных яму ўстаноў. На сёння каталог аўдыёвізуальных паслуг прадстаўлены далёка не ўсімі творчымі калектывамі нават з ліку сталічных “кітоў”.

— Скажам, вядучыя тэатры Мінска фіксуюць на відэаносбітах свае прэм’еры, аднак адзінаты матэрыял часта выкарыстоўваецца толькі на мастацкім савеце, а потым ляжыць у архівах. З дапамогай IP-тэлебачання гэтыя запісы стануць выкарыстоўвацца больш плённа, — зазначае Уладзімір Карачэўскі. — Калі ж відэаматэрыялаў у якой-небудзь установе не знойдзецца, то, магчыма, новыя перспектывы прасоўвання на арт-рынку дапамогуць іх кіраўнікам задумацца: свае мерапрыемствы трэба здымаць

на відэа, каб потым мець магчымасць у лічбавым фармаце прадэманстраваць іх усёй рэспубліцы.

Дарэчы, падобны кантэнт дапаможа вырашыць яшчэ адну праблему Беларускай мастацкай сферы. Відэаматэрыялы такога кшталту, як вядома, амаль немагчыма знайсці ў свабодным доступе: DVD з тымі ж тэатральнымі пастаноўкамі адшукваюцца ў адзінкавых сталічных крамах, але гэта будучы... здымкі з маскоўскіх і пецярбургскіх падмостваў...

Пульст замест указкі

Моладзь адчувае сябе ў эпоху глабальнай камп’ютэрызацыі, як рыба ў вадзе. Нашы дзеці, яшчэ не навучыўшыся выводзіць у шытку літары, ужо вельмі добра друкуюць іх на клавіятуры, а падлеткі ўсё часцей пазнаюць свет праз форумы ды блогі. Жарсцю да ўсяго новага можна скарыстацца ў добрых мэтах: пакуль IP-тэлебачанне з’яўляецца моднай навінкай, моладзь з задавальненнем будзе вывучаць усе яго магчымасці, у тым ліку і каталог аўдыёвізуальных твораў.

Ужо сёння кантэнт інтэрактыўнага тэлебачання адкрывае неабсяжныя гарызонты студэнтам творчых ВНУ. У прыватнасці, вялікі раздзел каталога прысвечаны Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў. У тэлевізійных закладах — курсавыя і дыпломныя спектаклі, выстаўкі, канцэрты, вучэбныя відэаробаты і кліпы. Падобнае супрацоўніцтва IP-тэлебачання і навучальных устаноў надае дадатковую матывацыю навучальнаму працэсу, бо лепшыя работы змогуць выйсці на аўдыторыю ў маштабах краіны. Зрэшты, па найлепшых дыпломных і курсавых могуць рабіць свае высновы і патэнцыйныя працадаўцы, здольныя прапанаваць лепшым з лепшых першае месца працы.

Поле для інтэрактыўнай будучыні

Інавацыі прэзентуюць выхад на новую ступень узאемадзеяння паміж творцамі і глядачом. Галоўнае — не спыніцца на дасягнутым, пашыраваць пашыраючы “лічбавыя межы”.

— Не буду загадваць раскрываць усе карты, зазначу толькі, што сёння Міністэрства культуры сумесна з РУП “Белтэлекам” распрацоўвае шэраг цікавых на-

прамаў, у тым ліку звязаных з фестывальнай дзейнасцю. Цяпер прапрацоўваецца юрыдычны аспект, узгадняюцца пытанні з аўтарскімі правамі. Упэўнены: пры правільным падыходзе, новыя тэхналогіі змогуць узяць на сябе вялікую частку справы па папулярнасці мастацтва, — адзначае Уладзімір Карачэўскі.

Інтэрактыўнае тэлебачанне з’яўляецца добрым шанцам адчуваць пашырыць аўдыторыю прыхільнікаў мастацтва. Просты доступ да каталога аўдыёвізуальных твораў стварае спрыяльную глебу для працы з рэгіёнамі. Уладзімір Карачэўскі ў сувязі з гэтым падкрэсліў: “Калі інтэрактыўнае тэлебачанне дае культуры шыкоўную магчымасць у разы пашырыць глядацкую аўдыторыю, пазнаёміць з плёнам сваёй дзейнасці новую публіку, дык гэты шанс нельга ўпусціць ні ў якім выпадку!”

Настасся ПАНКРАТАВА

Адгарнуўшы аркушы календара за 1 верасня, міжволі згадваеш вядомае выслоўе: вучыцца ніколі не позна. Асабліва гэта тычыцца “творчых” прафесій, спрадвек агорнутых рамантычным арэолам. Мала хто будзе спрачацца з тым, што асноўная “кузня кадраў” тут — “творчыя” ВНУ. Балазе асартымент спецыяльнасцей, які яны прапануюць на выбар, сёння надзвычай шырокі. Але што рабіць, калі падобную адукацыю хочацца атрымаць для сябе, прычым па скарочанай праграме? Ці можна скараціць шлях да прафесіі, як кажуць, да мінімуму?
Тут на дапамогу прыходзяць разнастайныя курсы, абвесткі якіх можна знайсці ў кожнай рэкламнай газеце ды Інтэрнеце. Акцёр? Рэжысёр? Аператар? Калі ласка! Кожны ахвотны можа прыадкрыць заслону ў загадкавы свет творчасці — вядома, за ўласныя грошы. Але якім будзе вынік такіх “інвестыцый”? У гэтым паспрабаваў разабрацца карэспандэнт “К”.

І — грошы. За свае паслугі кампанія просіць зусім не сімвалічную ўзнагароду: месячныя курсы каштуюць амаль паўтара мільёна рублёў! Пры такіх перспектывах можна разлічваць, што яны вернуцца ўжо ў першы заробак.

Імёны выкладчыкаў курсаў на Інтэрнет-сайце не згадваюцца. Адмовіліся іх назваць і па кантактным тэлефоне, адзначыўшы хіба, што “гэта вельмі вядомыя людзі”.

— Прыходзьце на субяседаванне, і там вы ўсё даведаецеся, — пачуў я ў слухаўку. Па шчырасці, такі “арэол таёмнічасці” не столькі інтрыгаваў, колькі насцярожаваў.

вям да працы ў тэлестудыі або на здымачнай пляцоўцы? І ці этычна ў дадзеным выпадку абяцаць “стопрацэнтнае працаўладкаванне” або “ганарары вышэйшыя, чым у зорак”?

Калі 15 гадоў таму я паступіў на журфак Белдзяржуніверсітэта, ніхто з прафесуры не прарочыў нам апырэры бліскучай журналісцкай кар’еры. І сапраўды, не кожны з маіх аднагрупнікаў сёння працуе па спецыяльнасці — нават пры наяўнасці дыплама з добрымі адзнакамі. Бо “апырэры” ў жыцці нічога не бывае, асабліва — у жыцці творчым.

пры іх падпісанні. У прыватнасці, не былі пазначаны тэрміны правядзення курсаў. Аднавядна, старт можна адкладаць да фэскаў...

Услед за колішнім феноменам “падманутых укладчыкаў” з’явіўся іншы — “падманутыя слухачы”. Яны арганізавалі стыхійную кампанію па абароне сваіх правоў.

— На мой нумар тэлефона, размешчаны на адным з Інтэрнет-форумаў, звярнулася ўжо болей за 80 чалавек! — распавядае Алена, якая сцвярджае, што арганізатары курсаў вінаватыя ёй немалую суму за здадзеныя ў арэнду памяшканні. — Таксама ў ліку

“Рэжысёр за месяц” — гэта магчыма?

“Паветраныя замкі” для “падманутых слухачоў”

Курсы “для сябе” і “самарэалізацыі”

Зважаючы на кан’юнктуру рынку, робім выснову: курсы “для сябе”, што дапамагаюць удасканаліць хобі, а не набыць прафесію, з’яўляюцца і ў Мінску. Любіш маляваць? Навучыся рабіць гэта лепш. Маеш лічбавую камеру? Даведайся, што такое баланс белага. Ды і навыкі акцёрскага майстэрства могуць спатрэбіцца не толькі ў Купалаўскім або Горкаўскім: як вядома, элементы тэатра прысутнічаюць нават у паўсядзённым жыцці.

У ліку стымулаў, якімі завабліваюць кліентаў тыя ж тэатральныя курсы, — пазбаўленне страху перад публічнасцю, уменне валодаць уласнымі голасам і цела, урэшце — шанц набыць упэўненасць у сабе. Сярод выкладчыкаў можна сустрэць вядомага маладога рэжысёра або проста дыпламаваную актрысу. Працягласць курсаў — некалькі месяцаў, а кошт — даволі памяркоўны.

І — галоўнае — ніякіх “паветраных замкаў”. Як бы ні нахвальвалі сябе такія фірмы, перспектывы ператварэння хобі ў прафесію іх рэкламныя тэксты ўжо не адкрываюць.

Трохі іншая справа — акцёрскія курсы, якія існуюць пры невялікіх “напаўпрафесійных” тэатрах эксперыментальнага кірунку. Для іх гэта — перадусім кадравы рэсурс, прычым — за кошт уласных прыхільнікаў.

Такі падыход адпавядае міжнароднай практыцы, дзе амаль кожны, хто “шукае свой шлях” і ўжо паспеў тое-сёе знайсці, ахвотна дзеліцца сваімі набыткамі — зразумела ж, за памяркоўную плату. А канцэпцыю навучання (вядома, аўтарскую да мозгу костак) можна прыблізна спасцігнуць, наведваюшы спектаклі тэатра. І гэта пазбаўляе патэнцыйнага кліента ад ефекту “ката ў мяху”.

Як я не стаў тэлезоркай

Ці прынясуць практычную і меркантильную карысць курсы “для сябе” і “для самарэалізацыі”, сказаць цяжка. Прынамсі, яе ніхто не абяцае. Зусім іншая справа — курсы, якія ставяць перад сабой мэту пракласці шлях у прафесію. Яны адрозніваюцца хача б прайскурантам.

З фатографамі і аператарамі “вясельнага” профілю, якіх у Мінску абяцаюць навучыць за тры месяцы, усё, збольшага, зразумела. Вышэйшая адукацыя для такой прафесіі — справа папросту нерэнтабельная. Але да-

лёка не ўсе прадстаўнікі “мэтавай групы” маюць настолькі прыземленыя памкненні...

Адна мінская кампанія прапаноўвае на выбар курсы па добрым тузіне творчых спецыяльнасцей, пераважна звязаных з тэлебачаннем. Вось вытрымкі з рэкламнай інфармацыі на яе афіцыйным сайце (асабліва сці арыгінала захаваны):

Дзесяткі тэлестудый чакаюць вашы сцэнарыі і сінопсісы. Ганарары — вышэйшыя, чым у зорак экрана (“Сцэнарыст TV”).

[Практычны курс] даць усе неабходныя веды для атрымання дадзенай прафесіі (“Тэлеаператар/фотамастак на TV”).

Некаторыя студэнты працаўладкоўваюцца ў працэсе навучання і могуць адрозна працаваць тэлежысёрамі (“Тэлежысёр”).

Працаўладкаванне — практычна 100% (“Тэлекарэспандэнт”).

Да сканчэння навучання малады спецыяліст узброіцца ведамі ў вобласці тэатра, музыкі, кіно, тэлебачання, шоу-бізнесу, вольна авалодае адпаведнымі пытаннямі эканомікі і права, а галоўнае — здольнасцю свабодна генерываваць плённыя ідэі (“Арт-менеджэр”).

Заняткі ў большасці выпадкаў доўжацца ўсяго месяц: па чатыры гадзіны два разы на тыдзень. За такіх сціслы час навучэнец паспявае засвоіць дзiesiąтак-два дысцыплін. У выпадку з тэлежысёрамі гэта “Майстэрства рэжысёра”, “Тэхналогія тэлевытворчасці”, “Гісторыя кіно”, “Прадзюсыванне”, “Сцэнарнае майстэрства”, “Рэжысура гук”, нават “Асновы музычнай культуры”... І ўсё гэта — фактычна “з нуля”: пра неабходнасць “базавых ведаў” на сайце не прачытаў ані слова.

Адарваўшыся ад поўнага спакуслівых літар манітора, уздыхнуў са скрухай: чаму ж я дагэтуль не тэлезорка? Зрэшты, як вынікала з рэкламы, прымусяць свой лёс зрабіць рэзкі піруэт яшчэ не позна. Галоўнае — каб было жаданне.

Перш чым прыняць канчатковае рашэнне, вырашыў звярнуцца па кансультацыю да ўжо “самарэалізаванага” прафесіянала. Акурат дарэчы сустрэў знаёмца — кінарэжысёра Андрэя Голубева. Задаў яму кароткае пытанне: “рэжысёр за месяц” — гэта магчыма?

— Я вучыўся сваёй прафесіі каля 20 гадоў, не шкадуючы ні часу, ні сродкаў, — пачаў ён здалёк. — Скончыў курс Міхаіла Пташукі ў Акадэміі мастацтваў, быў на стажыроўцы ў Кшыштафа Занусі, прайшоў нават галівудскія курсы... І ўсё адно бачу: яшчэ той колькі магчымасцей для сталення. Таму ў дадзеным выпадку мая парада табе будзе кароткай: калі ты не ведаеш, куды падзець свае грошы, лепей схадзі і паглядзі добрае кіно. Будзе больш карысці.

У тым, што нават месячныя курсы (пры ўмове іх добрай арганізацыі і кампетэнтнасці выкладчыцкага складу) могуць стаць сапраўдным “штуршком” у прафесію для чалавека, які ўжо мае да яе і здольнасці, і прызванне, сумнявацца не выпадае. Могуць — у адным выпадку. Але ці кожны выпускнік такіх курсаў стане сапраўдным прафесіяналам, ужо гато-

Майстар-класы Астапа Бендэра

Калі б Вялікі камбінатар жыў сёння, ён наўрад ці выдаваў бы сябе за ёга або гросмайстра: ён арганізаваў бы курсы для скаралінікаў творчага Алімпа. На такую выснову мяне натхніла леташняя гісторыя, пра якую актыўна пісалі ў СМІ і на Інтэрнет-форумах.

Па тэлебачанні і ў газетах доўгі час ішла масіраваная рэклама курсаў актуальных творчых прафесій. Перад даверлівымі спажывацямі адкрываліся новыя далагляды, а пасля візиту ў офіс фірмы скарэнне Алімпа здавалася ім хіба справай часу і тэхнікі.

Потым рэклама знікла, браўзер перастаў знаходзіць сайт арганізатара курсаў, усе кантактныя тэлефоны змоўклі... А ў праваахоўных органах пасыпаліся заявы ад людзей, што заключылі дамовы аб аказанні адукацыйных паслуг, заплацілі прыстойную суму грошай (каля паўмільёна рублёў), але пачатку навучання не дачакаліся.

Аднак, як высветлілася ў ходзе следства, дагаворы ўтрымлівалі некалькі цікавых нюансаў, на якія ніхто з кліентаў, вядома, не звярнуў увагі

пакрыўджаных — і супрацоўнікі фірмы, якія не атрымалі ні капейкі за месяцы працы. Але большасць — гэта менавіта слухачы курсаў...

Лепш за ўсіх гэту прыкрыую гісторыю пракаменціравала адна карыстальніца “жывога дзённіка”: “Я ненавіджу, калі хтосьці нажываецца на мары...”

Вінаваціць спажывацоў у “прастудушнасці” наўрад ці выпадае. Бо ў саборніцтве з абазнанымі ў тонкасах юрыспрудэнцыі і піару спакушалінікамі перамогу няпроста будзе ўзяць кліентам. Балазе прастора для вынаходлівых камбінацый тут — праўдэе неабсяжная.

Па вялікім рахунку, абсалютнай гарантыяй і добрасумленнасці, і якасці можа быць толькі статус арганізацыі, якая праводзіць курсы. Бо зразумела, што апісаная вышэй “выбрыкі” — справа аднаразовая. Болей ніхто на такія курсы не пойдзе. А вось тыя, хто дбаюць пра больш далёкасяжны поспех свайго бізнесу, мусяць рупіцца і пра ўласную рэпутацыю.

Ілля СВІРЫН

Як скараціць шлях да мары?

“І два гады — замала”

Вядома, вивучыўшы кан’юнктуру і болевые кропки рынку прапаноў, мы не маглі не звярнуцца па каментарыі да прафесіяналаў, што выкладаюць у вышэйшых навучальных установах культуры і мастацтва. Ці можна, атрымаўшы “скарочаны” (а калі быць больш дакладным — “усечаны”) курс, лічыць сябе хаця б пачаткоўцам у творчай справе?

Прапановы, якіх у рэкламных газетах сёння часцяком не пабачыш, — гэта якраз экспрэс-курсы па творчых спецыяльнасцях непасрэдна ў сценах “творчых” ВНУ. На гэты рынак “мастадонты мастацкай адукацыі” не спяшаюцца. Хаця пэўная прапанова па дадатковай адукацыі маецца і там.

Зрэшты, для няспешнай хады на рынак ёсць свае прычыны.

— У нашай установе ёсць платныя курсы рэжысёраў, але ж доўжацца яны два гады, — кажа дэкан факультэта экранных мастацтваў Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў Уладзімір Забела. — І выпускнікі яшчэ скардзяцца, што ім замала... А няўжо хтосьці лічыць, быццам рэжысёра можна навучыць хутчэй? За месяц? Ну, нават не ведаю, што і сказаць... Слухачы нашых курсаў толькі тры месяцы рыхтуюцца да паступлення на іх!

Пералік спецыяльнасцей, што прапануюць курсы перападрыхтоўкі кадраў ВНУ культуры і мастацтва, даволі шырокі, прычым сярод іх пераважаюць менавіта самыя запатрабаваныя рынкам. У прыватнасці, і Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў, і Беларускай дзяржаўнай універсітэту культуры і мастацтваў рыхтуюць гукарэжысёраў — спецыялістаў, якіх і сапраўды “адрываюць з рукамі”.

Выкладчыкі такіх курсаў у БДУКІМ — надзвычайны суплёт прафесіяналаў-практыкаў. У іх ліку — нават галоўны гукарэжысёр Белтэлерадыёкампаніі Анатоль Прылішч. Але ж і цэнз для слухачоў даволі высокі. Сярод абавязковых умоў — валоданне цэлым пакетам адмысловага праграмнага забеспячэння і нават наяўнасць сярэднеспецыяльнай музычнай адукацыі. На курсах Акадэміі мастацтваў апошняе патрабаванне адсутнічае, але ўсё адно гэта зусім не тое месца, куды трапляюць “па прыколе”. Затое і стымул — унушальны: дыплом дзяржаўнага ўзору і прысваенне кваліфікацыі.

...У тое, што шлях да мары можна рэзка спрасціць, прафесіяналы не вераць. У тое, што на чужых марях можна нажывацца, верыцца куды ахвотней. Ды, нягледзячы на размаітыя піар-тэналогіі, права выбару ўсё адно застаецца за спажывацом.

Вядома, гутарка — зусім не пра “рэйдэрскі захоп” перспектывнай нішы адукацыйнага рынку. Але з’яўленне ў гэтай нішы сур’ёзных “гульцоў” само сабою стабілізавала б сітуацыю, прымусяўшы прыватнікаў ставіцца да сваёй справы больш адказна і пазбавіўшы кліентуры “астапаў бэндэраў”.

Урэшце, рынак сам сабою прадугледжае канкурэнцыю. У сферы такіх адукацыйных паслуг яе пакуль што амаль няма.

І.С.

ВНУ-сезон: у рэчышчы дасягненняў і праблем

Фота Юрыя ІВАНОВА

Дзень ведаў не толькі канстатуе сувязь паміж навучаннем і набытымі ў яго працэсе ведамі, але і акцэнтуюе тое новае, якое нараджаецца штогод у нашых вучэбных установах і самой сістэме навучання, адначасова акрэсліваючы праблемныя моманты.

Напярэдадні свята “К” таксама вырашыла звярнуць увагу чытачоў на некаторыя навінкі і праблемы новага ВНУ-сезона. У цэнтры нашага “даследавання” аказалася харэаграфічная падрыхтоўка ў Беларускай дзяржаўнай універсітэце культуры і мастацтваў і навучанне ў фармаце “нон-стоп” на факультэце павышэння кваліфікацыі Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі.

яльнай праграмы, а не намаганняў адной ВНУ, бо малады спецыялісты сутыкаюцца не толькі з адсутнасцю матэрыяльнай базы для заняткаў, але і, здараецца, з адсутнасцю... дзяцей аднаго ўзросту, з якіх можна склаці танцавальны калектыв. Чаго ж здзіўляцца, калі праз два гады яны з’яжджаюць шукаць працу ў гарады?

— А як жа мэтавы набор?

— Ён неабходны, але патрэбна таксама вялікая падрыхтоўчая праца на месцах. Кандыдатуры павінны вылучацца задоўга да прыёмных іспытаў, каб нашы спе-

Не хачу жаніцца, а хачу вучыцца!... Насамрэч, адно другому не перашкода. Тым больш, што жаніцца можна раз і назаўсёды. А калі “раз і назаўсёды” атрымаецца з навучаннем, лічы, што для прафесіі ты страчаны. За савецкім часам педагогі тагачаснай Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі (цяпер — Акадэміі музыкі) раз на пяць гадоў павышалі кваліфікацыю ў Маскве і Ленінградзе. А ў Мінск з’яжджаліся выкладчыкі музычных вучылішчаў і школ, прычым не толькі з усёй Беларусі, але і, да прыкладу, з Малдовы і Казахстана. Быў час, калі сувязі аказаліся перарваныя, але ў апошнія гады пачалі зноў наладжвацца. З’явіліся і новыя формы “нон-стоп-навучання”.

— У музыцы, — звяртаюся я да дэкана факультэта павышэння кваліфікацыі Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі, кандыдата мастацтвазнаўства, дацэнта Алены КУРАКІНАЙ, — за многія гады была добра адладжана сістэма бесперапыннага навучання: пачатковае звяно — сярэдняе — вышэйшае. Менавіта дзякуючы гэтаму сёння можна казаць пра высокі ўзровень нацыянальных выканальніцкіх школ. Ці складалася такая ж сістэма ў павышэнні кваліфікацыі? Альбо да вас пераважнаму прыязджаюць пераважна выкладчыкі музычных вучылішчаў?

— Вядома, гэта — асноўны кантынгент слухачоў нашых курсаў. Але да традыцыйных форм працы далучыліся новыя. У прыватнасці, вялікую зацікаўленасць выклікаў курс “Актуальныя праблемы сучаснага мастацтва Беларусі”, бо ў ім сумяціліся розныя віды мастацтваў, лектарамі былі прадстаўнікі прафесарска-выкладчыцкага складу розных ВНУ краіны, слухачамі — іх калегі. Здаралася, адзін і той жа чалавек у адзін дзень выступаў лектарам, у астатнія — слухачом. Таму гэтыя курсы ператварыліся, можна сказаць, у пашыраную навуковую канферэнцыю, дзе адбыўся самы зацікаўлены абмен думкамі. Не менш унікальнымі аказаліся і так званыя аўтарскія курсы, якія ахоплівалі арыгіна-

Вучыцца ў рэжыме “нон-стоп”

льна “аўтарскія” навуковыя канцэпцыі, найноўшыя метадычныя распрацоўкі. Асаблівай папулярнасцю карысталіся такія тэмы, як “Музычная форма і праблемы аналізу”, “Музычная культура свету” і — асабліва — курсы Ігара Алоўнікава, прысвечаныя фартэп’янаму выканальніцтву розных эпох і стыляў.

Сапраўды, цяперашнім выкладчыкам вышэйшага звяна такое “аднаўленне” ведаў і абмен імі патрабуюцца не менш, чым каму іншаму. Таму спадзяёмся далучыць да слухачоў і выкладчыкаў-харэографікаў, бо ў іх пакуль такая сістэма не наладжана. Для гэтага будуць пашырацца і сумесныя праекты з удзелам некалькіх ВНУ, і абмяны выкладчыкамі ды слухачамі, у тым ліку з іншымі краінамі. У апошнія гады ў нас стажыраваліся выкладчыкі музычных ВНУ Расіі, Казахстана, Літвы. Ажыццяўляюцца і замежныя стажыроўкі нашых выкладчыкаў, бо значна актывізаваліся нашы кантакты з Маскоўскай і Санкт-Пецярбургскай кансерваторыямі, з Расійскай акадэміяй музыкі імя Гнесіных. Дый увогуле да нас пастаянна прыязджаюць лепшыя замежныя майстры: як з асобнымі лекцыямі і майстар-класамі, так і з цыкламі такіх выступленняў. Згадайма хаця б колішні Рэспубліканскі семінар-практыкум па харавых спевах, кіраўніком якога выступілі знакаміты Уладзімір Мінін — народны артыст СССР, мастацкі кіраўнік Маскоўскага дзяржаўнага акадэмічнага камернага хора. Вялікую ролю адыгрывае і аддзел міжнародных сувязей, які існуе ў нашай

Акадэміі музыкі: ён разгарнуў надзвычай актыўнае супрацоўніцтва з пасольствамі, замежнымі ВНУ, разнастайнымі фондамі і іншымі ўстановамі.

— Ці шмат бывае ў вас слухачоў? Некаторыя час таму даводзілася чуць (у тым ліку ад саміх выкладчыкаў), што кіраўніцтва навучальных устаноў адпускае іх не надта ахвотна...

— Сёння такіх праблем не існуе. Кожны выкладчык павінен павышаць кваліфікацыю раз у пяць гадоў, — і гэтыя нарматывы выконваюцца. Іншая справа, што выкладчыкаў музычных вучылішчаў у нас — каля паўтары тысячы. Адпаведна, штогод кваліфікацыю павінны павысіць усю 300 чалавек. Але такі ахоп пераважна сярэдняга звяна не садзейнічае далейшаму развіццю унікальнай адзінай сістэмы падрыхтоўкі, пра якую я ўжо казала. Неабходны такія ж узаемасувязі Акадэміі музыкі з пачатковым звяном, што, безумоўна, у выніку палепшыць якасць падрыхтоўкі юных музыкантаў.

Таму плануем сканцэнтраванне ў нашай ВНУ ўсю сістэму павышэння кваліфікацыі ў сферы музычнай адукацыі. Пачнём і перападрыхтоўку кадраў — па такіх запатрабаваных накірунках, як менеджмент у галіне акадэмічнага музычнага мастацтва, настройка клавійных інструментаў, выканальніцтва на аргане, гітары і шмат чаго іншага. Плянна і разнастайных “ноў-хаў” — шмат! Спадзяёмся на такое ж паспяховае іх ажыццяўленне.

Пра навінкі ВНУ-сезона распывала Надзея БУНЦЭВІЧ

Танчаць усе! А танцуюць?..

— Святлана Вячаславаўна, — звярнулася я да загадчыка кафедры харэаграфіі БДУКІМ, прафесара Святланы ГУТКОўСКОЙ, — план прыёму сёлета ў вас быў павышаны, бо спецыялісты такога профілю вельмі запатрабаваны. Ці вырашацца гэтак усе “танцавальныя” праблемы?

— Сапраўды, папулярнасць нашай спецыяльнасці — вялікая. Але ж — вось парадокс! З аднаго боку, бацькі імкнуцца навучаць дзяцей харэаграфіі — гэтак жа, як спевам або спорту. Але, прызнацца шчыра, узімаць і надалей план прыёму не мае сэнсу, бо ў нас нават на сёння, па сутнасці, няма той “запланаванай” колькасці адораных і падрыхтаваных юнакоў і дзячат, якіх неабходна “зрабіць харэографамі”.

— Чаму абавязкова — харэографамі? Гэтая спецыяльнасць, можна сказаць, адзінкавая. Хтосьці стане выкладчыкам, хтосьці — выканаўцам...

— А між тым, у дыплومه кожнага з нашых выпускнікоў пазначана ўсе тры кваліфікацыі: артыст, балетмайстар, харэограф, педагог. Але выпускаць па 50 балетмайстраў харэографікаў на год — гэта нерэальна!

— Чаму ж? Выпусціць — не праблема. Але ж колькасць і якасць — розныя рэчы. Асабіста мне цяпер зразумела, чаму на шматлікіх курсах аглядаў даводзіцца часам сутыкацца з кампіляцыямі і запазваннямі...

— ...Бо на месцах, глядзячы ў дыплом, ад маладых спецыялістаў патрабуюць стварэння новых нумароў! Хаця насамрэч пералічаныя кваліфікацыі — гэта тры абсалютна розныя тыпы мыслення. На маю думку, ужо на трэцім курсе нашых студэнтаў трэба падзяляць: хай кожны абярэ той напрамак, што яму бліжэйшы,

дзе ён зможа лепей рэалізаваць свае магчымасці.

— Тады, пэўна, усе захоўваць “пайсці ў артысты”...

— Тыя, хто сапраўды хоча танцаваць, “ідуць у артысты” ўжо пасля каледжа або вучылішча мастацтваў. І гэта правільна! У танцаораў, як кажуць, век кароткі, таму трэба скарыстоўваць кожны год. А працаваць у калектыве і адначасова працягваць навучанне, як гэта робяць музыканты, у нас папросту немагчыма, бо і тое, і гэтае патрабуе вялікіх, папярэдне гранічных, фізічных напружак. Да таго ж, апошнім часам у сярэднім звяне значна ўзрос узровень падрыхтоўкі. Бо палепшылася навучанне на першай “школьнай” прыступцы: у сярэднія спецыяльныя ўстановы паступалі лепшыя выхаванцы шматлікіх школ мастацтва, профільных харэаграфічных класаў.

— Затое адкрываецца ўсё больш прыватных школ і гурткоў, дзе навучаюць “навамодным танцам”. І займаюцца гэтым далёка не заўсёды спецыялісты...

— У многіх краінах, каб выкладаць харэаграфію, трэба для пачатку ўступіць у прафесійны саюз харэографікаў. У нас жа часам дастаткова паўдзельнічаць у месчачковым аматарскім курсе, каб аб’явіць сябе прызёрам і, атрымаўшы ліцэнзію, пачаць “перадаваць вопыт”. Новыя кірункі ў харэаграфічным мастацтве сёння ўзнікаюць адзін за адным. Каб за імі сачыць і, галоўнае, даваць сваім студэнтам веды па гэтых найноўшых напрамках, нашы выкладчыкі ездзяць на фестывалі, майстар-класы, стажыроўкі ў замежжа.

— Дзе ж выйсце?

— Харэаграфічная культура ў тых жа аграгарадках, куды сёння размяркоўваюцца нашы выпускнікі, патрабуе вялікай сацы-

цыялісты маглі папярэдне ацаніць магчымасці мэтавікаў, даць ім неабходныя рэкамендацыі. Я — за тое, каб харэаграфію займаліся як мага больш масава! Але падрыхтоўка спецыялістаў з вышэйшай адукацыяй у гэтай сферы не можа быць такой жа масавай. Трэба надаць больш вагі выпускнікам сярэдняга звяна. Нагадаю, выпускнікі харэаграфічнага каледжа, да прыкладу, могуць адразу стаць артыстамі Вялікага тэатра. А зрабіўшы артыстычную кар’еру — атрымаць вышэйшую адукацыю як педагог-рэпэцітар, балетны крытык або балетмайстар. Сёлета ў той жа Акадэміі музыкі на харэаграфічнае мастацтва, куды набор ажыццяўляецца не штогод, былі залічаны ўсяго чатыры чалавекі, прычым двое з іх — вядомыя салісты Алег і Ірына Яромкіны. У нас жа сёлетнія планы — куды больш маштабныя: народныя танцы — 30 чалавек, бальныя — 12, эстрадныя — 18. Пры гэтым на бальнае аддзяленне, паводле даных Федэрацыі бальнага танца краіны, сёлета маглі паступаць усяго 18 чалавек, якія мелі адпаведную папярэдняю падрыхтоўку. Але ж, вядома, не ўсе яны захацелі зрабіць танец сваёй прафесіяй! Таму конкурсы не маглі быць апраўданы. І павышаць план набору тут — абсалютна не патрэбна. Што ж да эстраднага танца, дык у сярэднім звяне такая падрыхтоўка, за рэдкім выключэннем, увогуле не ажыццяўляецца. Таму, нягледзячы на конкурс у тры чалавекі на месца, групы атрымліваюцца неаднародныя па ўзроўні. І займацца з імі, а тым больш рыхтаваць нумары — нашмат складаней. Справімся, вядома! Але трэба дбаць і пра перспектывы. Таму, мяркую, варта працаваць не толькі на падрыхтоўку маладых спецыялістаў з вышэйшай адукацыяй, але і на іх далейшую стажыроўку і павышэнне кваліфікацыі.

У.Панцалееў. “Партрэт”.

ных майстроў. Валянціна Шоба, Юрый Якавенка, Станіслаў Кічка, Вікторыя Ільіна, Аляксандр Варакса, Уладзімір Панцалееў, Мікола Бандарчук, Іван Русачак — імёны, добра знаёмыя аматарам і прафесіяналам. Экспазіцыя сапраўды шматлікая: побач з манахромнымі палотнамі Сяргея Асапрылі прадстаўлены эпатажныя творы Сяргея Грыневіча, а поруч з вытанчанымі керамічнымі работамі Яўгена Адзіночанкі — масіўныя і яркія “Структуры” Ірыны Радкевіч,

сустрэнеш. Усё больш значным для мастакоў становіцца пошук саміх сябе, свайго месца ў жыцці, уласнага вышэйшага прызначэння. Таму і творы ў іх — усё больш філасофскія. Так, у адарваных ад “натуралістычных рэалій” формах паспяхова працуюць майстры над галоўнай праблемай узаемаадносін чалавека з навакольным светам.

Творчасць мастакоў Гродзеншчыны разнастайная і шматлікая ў замацаванні тых галоўных імкненняў, які-

Праз акно — да саду Орды

У.Капшай. “Развітанне са спякотным днём”.

Заўсёды складана выбраць удалы падарунак на свята, тым больш — на юбілей. Іншая рэч, калі юбіляр — мастак. Складана прыдумаць падарунак для творцы лепшы, чым персанальная выстаўка. Менавіта асабістай экспазіцыяй святкуе сваё 70-годдзе Уладзімір Капшай.

У адной з выставачных залаў сталічнага Палаца мастацтва гэтымі днямі адкрылася рэтраспектыўная выстаўка пейзажаў і нацюрмортаў, напісаных мастаком тут і студэнцкія работы, і палотны, якія адлюстроўваюць першыя га-

леных” момантах і ёсць вартасць рэалістычных твораў”.

Фарміруючы асноўную канцэпцыю экспазіцыі, аўтар спыніўся на работах, напісаных выключна з прыроды. Усе яны ствараліся ў свой час на пленэрах, пад час адпачынку або проста, як ужо згадвалася, “праз акно”. Наведвальнікі выстаўкі ўражваюць багатыя колеры нацюрморты з палянымі кветкамі; малюе Уладзімір Міхайлавіч і гарадскія куточки, але найбольш значную частку экспазіцыі займаюць выявы браслаўскіх азёр — улюбёнага месца мастака. Капшай увогуле жывапісец неабываковы да таго, што адлюстроўвае яго пэндзаль. Пачуцці аўтара — гэта не любоў да прыроды турыста з яе захапленнем, а разважная, глыбокая павага да мясцін, дзе нарадзіўся і рос. Іх мастак добра ведае і шануе. Мабыць, таму яго работы — каларыстычна насычаныя і, у той жа час, вельмі стрыманыя на эмоцыі.

У творчай скарбонцы майстра — афармленне экспазіцыі філіяла Літаратурнага музея Янкі Купалы ў вёсцы Вязынка, Музея старажытнабеларускай культуры Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, музея М.К. Агінскага ў вёсцы Залесце Гродзенскай вобласці...

Апошнім часам мастак працуе над стварэннем знешняга выгляду Музейнага комплексу Напалеона Орды ў вёсцы Варацэвічы Іваньскага раёна Брэсцкай вобласці. Гэты праект — асабістая ініцыятыва Уладзіміра Міхайлавіча, таму пра працу над ім мастак гаворыць з асаблівай пяшчотай: “Хочацца стварыць вобраз сапраўднай шляхецкай сядзібы, куды было б цікава прыязджаць. Дарэчы, гэта цэлы комплекс, у якім акрамя галерэі і музея будзе мастацкая школа, прыгожы сад...”

У.Капшай. “Півоні”.

ды яго працы настаўнікам, і творы апошніх гадоў. “Усё жыццё — як на далоні, — распавядае Уладзімір Міхайлавіч. — Некаторыя мясціны ўжо зусім забыліся, карціны — адзіны напамінак пра іх. Колькі гадоў таму напісаў від з акна свайго майстэрні. Сёння ўсё выглядае зусім інакш. Вось у такіх “зпоў-

Дыялог з Прынямоннем

Апошнім часам Беларускі саюз мастакоў знаёміць сталічных аматараў выяўленчага мастацтва з творчасцю сваіх членаў, якія прадстаўляюць усю рэгіён краіны. Не так даўно мінчане мелі магчымасць пазнаёміцца з работамі майстроў Віцебшчыны, сёння ж можна ўбачыць дасягненні гродзенцаў: больш за 120 работ 35-ці майстроў аб’яднала экспазіцыя “Мастакі Прынямоння” на выставачнай пляцоўцы Рэспубліканскай мастацкай галерэі “Палац мастацтва”.

Я.Адзіночанка. “Чайная машына”.

Варта адзначыць, што гродзенцы — мастакі вельмі пладавітыя. Толькі за апошнія тры гады імі было зладжана 46 выставак у краіне і за мяжой. У скарбонцы выяўленчых імпрэз — 14 пленэраў. Што і казаць, за апошнія гады абласная арганізацыя вырасла і колькасна, і якасна: выхад мастакоў Прынямоння на сталічную і міжнародную арэны стаў значна шырэйшы. Аднак вялікай калектыўнай выстаўкі гродзенцаў, якая магла б паказаць рэальны творчы ўзровень, даць магчымасць параўнаць і зрабіць высновы, сталічныя калегі і аматары мастацтва не бачылі ўжо колькі гадоў.

Экспазіцыя сапраўды ўражвае маштабамі. Каб адлюстра-

ваць аблічча сучаснага мастацтва рэгіёна найбольш дакладна і поўна, арганізатары не абмяжоўваліся ні ўзроставымі, ні жанравымі рамкамі. “Увогуле, асабліваць нашага калектыву, — распавядае старшыня Гродзенскай арганізацыі БСМ Аляксандр Анціпенка, — у цесных стасунках з прадстаўнікамі розных нацыянальных культур, а таксама ў пастаянным супрацоўніцтве з творцамі заходніх краін, своеасаблівым абмене. Усё гэта робіць айчынае мастацтва цікавым і ў нечым незвычайным для жыхароў іншых абласцей краіны”.

Сапраўды, паглядзець ёсць на што. Варта адзначыць хаця б тое, што асноўны пласт прадстаўленых работ — творы зна-

В.Шоба. Без назвы.

што выглядаюць цэласнымі, завершанымі, дасканалы прадуманымі. Кераміцы гродзенцы ўвогуле адвядлі вельмі значнае месца: калі традыцыйна на калектыўных экспазіцыях скульптурныя кампазіцыі толькі дапаўняюць жывапісныя палотны, дык на гэтай выстаўцы згаданыя віды выяўленчага мастацтва — насамрэч раўнапраўныя.

Асобная частка экспазіцыі — шкляныя вырабы мастачкі Галіны Сідарэвіч: яе прарытыя яблычкі і незвычайныя вазы адразу прыцягваюць увагу глядача, яшчэ раз падкрэсліваючы самавітасць і рознабаковасць гродзенскіх мастакоў.

Творцы рэгіёна ідуць, як кажуць, у нагу з часам: традыцыйных работ, створаных у класічных жанрах, тут амаль не

мі сёння жыве ўсё беларускае мастацтва. Сутнасць яго — у пошуках новых форм выяўлення вобразных думак, сугучных нашаму няпростаму часу, у спалучэнні традыцыйнасці і навізны. Той традыцыйнасці, што ідзе з глыбіні шматгадовага мастацкага вопыту, і той навізны, якая жывіцца непаўторнай цікавасцю аўтара да ідэалаў чысціні, гармоніі і дасканаласці, без чаго творчасць — немагчымая.

Зараз надыйшоў час “дыялога” мастака не толькі са сваім глядачом, але — што не менш важна — з самім сабой. Менавіта такая форма камунікацыі прысутнічае на сённяшняй выстаўцы ў поўным аб’ёме і на добрым эмацыйным уздыме.

Дар’я ДАНИЛЕВІЧ

Назва выстаўкі Ігара Сухарукава “Акварэль. Гарадскі пейзаж” у афішы крыху насцярожыла. Здаецца, тонкасць, лёгкасць і празрыстасць гэтага матэрыялу зусім не сумяшчальныя з паняццем “урбаністычны пейзаж”: бетонныя будыніны, асфальтаваныя дарогі, процыма машыны... Аднак дастаткова было пераступіць парог выставачнай залы сталічнага Музея сучаснага выяўленчага мастацтва, дзе на гэтым тыдні прайшло ўрачыстае адкрыццё экспазіцыі, каб пераканацца: ва ўмельных руках майстра “заспяваюць” не толькі аўтамабілі, але і каменныя глыбы будынкаў ды рэкламныя банеры.

Дызайнер для пейзажа

У чым жа сакрэт мастака? Зразумела, перш за ўсё — у стаўленні аўтара да таго, што адлюстроўваецца на яго палатне або аркушы. Гледзячы на творы Сухарукава, адразу пераконваешся: гэта не проста “кавалачкі” гарадоў, а — мясціны асабіста важныя для аўтара, з якімі звязаны цэльныя ўспаміны і з якімі ён сустракаецца штодзень. Ды і ў кожным творы — нешта большае за простае адлюстраванне рэчаіснасці. Па словах самога аўтара, вельмі важны складнік яго работ — незвычайны ракурс, які дазваляе паказаць горад менавіта так, як бачыць яго мастак.

І.Сухарукаў. “Мінск. Гарадскі вал”.

“Тэма горада блізкая мне таму, што я сам нарадзіўся і вырас у ім, — распавядае творца. — Праз прыгажосць архітэктурных форм і матываў, рытміку вуліц і адлюстраванне асаблівага эмацыянальна-псіхалагічнага стану, спалучыўшы ў жывапісных прыёмах элементы рэалізму і сучаснага мастацтва з уласцівай акварэлі лёгкасцю і свабодай, я хачу данесці да глядача ўсю эстэтыку гэтай, улюбёнай мною, тэмы”.

Яшчэ адзін складнік поспеху Сухарукава — выдатнае валоданне тэхнікай. Выпускнік факультэта дызайну Беларускай акадэміі мастацтваў, ён, як ні дзіўна, пачаў рухацца не ў бок авангардных напрамкаў, як некаторыя дызайнеры з мастацкім ухі-

лам, а працягваю адточваць акадэмічныя прыёмы акварэльнага жывапісу.

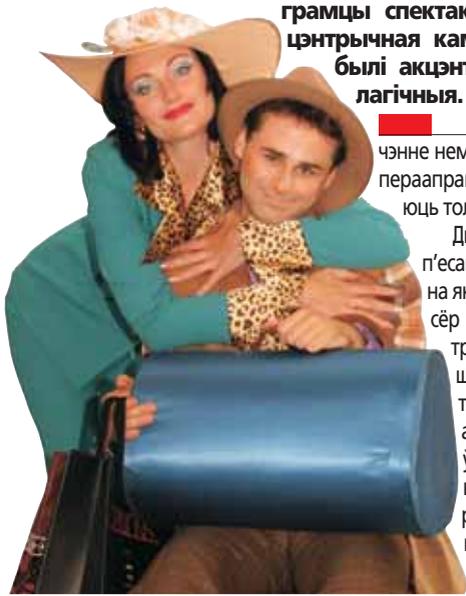
Сённяшняя выстаўка — першая для яшчэ даволі маладога мастака. Па сутнасці, класічнасць яго работ нібыта не зусім адпавядае асноўнаму кірунку працы музея, але падтрымка маладых талентаў — адзін з прыярытэтаў работы супрацоўнікаў выставачнай пляцоўкі. Таму, па словах загадчыка аддзела выставак Надзеі Зелянко, рашэнне аб прадстаўленні Ігару экспазіцыянай прасторы, з улікам яго высокага прафесійнага ўзроўню, было адназначным.

Д.Д.

І.Сухарукаў. “Мадэна”.

Мінулы, 40-ы, сезон у Беларускім дзяржаўным акадэмічным музычным тэатры завяршыўся прэм'ерай музычнай камедыі "Мая жонка — ілгуння". Гэтая назва з'явілася на нашай афішы яшчэ ў 1979 годзе і не сыходзіла з яе амаль 25 сезонаў. Але цяперашні спектакль вылучаецца не проста новай пастаноўкай, а — галоўнае — новым прачытаннем самога жанру. Хаця саму п'есу можна аднесці да камедыі становішчаў, а ў праграмы спектакль пазначаны як "эксцэнтрычная камедыя", насамрэч у ім былі акцэнтаваны моманты псіхалагічныя.

чэнне немаўлят" — бы ўмоўнасьць "сцэн пераапраанання", калі герояў не пазнаюць толькі з-за змены касцюма.

Ды ўсё ж у гэтым "змаганні з п'есай" (і, дадамо, з летняй спякотаю, на якую прыпадала прэм'ера) рэжысёр дасягнула, па меншай меры, трох значных перамог. Першая — у тым, што новы спектакль разлічаны не толькі на аматараў пасмяяцца, але і на ўдумлівую публіку, здольную вынесці з яго заклік да ўзаема-разумення і даверу паміж блізкімі людзьмі. Другая перамога — у змене акцёрскіх амплуа, што, несумненна, пойдзе на ка-

актрыса-травесці, нечакана паўстае ў ролі Кэці — да знямогі імпульсіўнай і адначасова кранальна-безабароннай жанчыны, якая больш за ўсё баіцца страціць свайго каханага. Наталля Дзяменцьева, што прызывалася да лірычных гераяў, тут становіцца характарнай Мэдзі. Запамінальную службу Бэтсі стварае Вікторыя Стрыганкова.

Спектакль стаў першай буйной працай дырыжора Марыны Трацяковай. Аркестр справіўся з пастаўленымі задачамі, але музыкантам хочацца больш а і

Пазычаць ці не?

А ўсё таму, што рэжысёрам была запрошана Галіна Галкоўская — прызнаны майстра найтонкіх псіхалагічных адценняў, якія яна без цяжкасці знаходзіць у кожнай музычнай

фразе і нават інтанацыі сваіх оперных паставак. Праўда, тут ёй давялося працаваць не толькі з музыкай, але і з уласна размоўнымі тэкстамі. Ды яшчэ — з маладымі артыстамі, не надта спрактыкаванымі ў такіх дыялогах. Сапраўды, зрабіць падобны псіхалагічны ўхіл было не так проста. Тым больш, што самай п'есе шмат у чым бракуе звычайнай чалавечай логікі ўзаемаадносін.

Вільям жудасна раўнае сваю жонку да "незнаёмца" (на справе гэта — даўні сябра сям'і), з якім тая аднойчы сьнедае ў рэстаране. І нават з-за гэтага сыходзіць з дому! Але чамусьці зусім не здзіўляецца, калі атрымлівае тэлеграму, што пасля дзевяці месяцаў яго адсутнасці ў Кэці "нарадзілася" дзіця (на справе — тая "пазычыла" яго з прытулка). Пагадзіцеся, само "пазы-

Як уздаваць "уласнае дзіця"?

рыць артыстам і ўсёй трупце (больш ці менш звыклая паводле сваёй эксцэнтрычнасці хіба роля Генры, якая дасталася Васілю Сердзюкову).

Нарэшце, трэцяя — у адкрыцці для шырокай публікі талента Дзяніса Мальцэвіча. Ён адораны не толькі вакальна, чаму навунаўся ў Беларускім дзяржаўным акадэмічным музыкі, паралельна працуючы ў хоры тэатра. Але выявіць напоўніцу свой артыстызм малады саліст мог раней хіба ў анрэпрызных пастаноўках. У "Маёй жонцы — ілгунні" менавіта ягоны Джымі аказваецца ў цэнтры камічнай віхуры.

Астатнія героі абмаляваны больш аднапланавы — за выключэннем, бадай, Наталлі Гайды, якая ў невялікай ролі начальніцы прытулка Міс Пецінктон ураджае россыпам акцёрскіх прыёмаў.

Яўген Ермакоў старанна робіць Вільяма гэтакім "пакрыўджаным трагікам". Ала Лукашэвіч, непераўздыдзеная

дэталізацыі штрыхоў, асэнсавання стыльвай пярэстасці партытуры, пашырэння яе дынамічнай палітры (пакуль, здаецца, інструментал "зашкальвае", засланяючы сольныя партыі).

Мастак Любоў Сідзельнікава, у адпаведнасці з агульнай канцэпцыяй, не імкнулася да авангардных рашэнняў, пакінуўшы ў сцэнаграфіі звыклы мэблевы інтэр'ер. Адметнасць яму надае празрысты заднік з "фіранкамі", што чытаецца гэтакім "акном" у знешні свет — то неад'емны знутраным светам герояў, то адасоблены ад яго.

Будзем спадзявацца, увосень спектакль уздабаціцца псіхалагічнай дакладнасцю, тонкасцю музычнай афарбоўкі. І ўдала дапоўніць сенсацыю 41-га сезона — прэм'еру спектакля "Аднойчы ў Чыкага" (паводле славутага мюзікла "У джазе толькі дзяўчаты"), якой, дарэчы, 11 верасня гэты сезон і адкрыецца. Яшчэ адным сюрпрызам сезона стане беларуска-расійскі праект — "Блакітная камя", разрэкламаваны на "Славянскім базары ў Віцебску". Ну, а там, можа, дачакаемся і галоўнага свята — калі да тых "пазычаных" твораў далучыцца, нарэшце, свой.

На здымках: сцэны са спектакля.

"Балетны Галівуд" Ліепы

Праект "Рускія сезоны XXI стагоддзя", што ўжо скарыў усю Еўропу, днямі стартаваў і ў Мінску.

На яго прэзентацыі, што адбылася ў Доме Масквы, перад прысутнымі выступілі міністр культуры Рэспублікі Беларусь Павел Латушка, заснавальнік і ідэйны натхняльнік праекта, народны артыст Расіі Андрэй Ліепа. Былі паказаны слайд-шоу, відэазапісы фрагмента "Шахразады", аднаактовы балет "Сіні Бог".

Стагоддзе таму Сяргей Дзягілеў, жадаючы пазнаёміць вытанчаную парызскую публіку з авангардным рускім мастацтвам, пачаў з таго, што замовіў будучыя спектаклі праекта "Рускія сезоны ў Парыжы" самым перадавым творцам. У 1992-м Андрэй Ліепа, жадаючы аднавіць тыя спектаклі і вярнуць іх не толькі Расіі, але і ўсяму свету, зняў на "Мосфільме" стужку "Вяртанне "Жар-птушкі"...

Дый пад час мінскай прэзентацыі "балетны Галівуд" уразіў больш за любыя словы. У "Шахразадзе", пастаўленай легендарным Міхаілам Фокіным на музыку Мікалая Рымскага-Корсакава са сцэнаграфіяй Леона Бакста (між іншым, ураджэнца Гродна) акурат у 1910-м, — сапраўднае буянне жарсцей. Усходняя запавеласць змяняецца выбухам эмоцый, што палаюць у кожным руху, жэсце, позірку, у сцэнічных строях і нават іх асобных дэталях. Рэжысёрскай відэаверсія А.Ліепа, дапоўненая цудоўнай апэратарскай працай, дазваляе ўбачыць дзеянне не толькі "з глядзельнай залы", спалучаючы "партэрныя" і "балконныя" ракурсы, але і непасрэдна "са сцэны" — вачыма саміх удзельнікаў спектакля. Гнуткая, пластычная Ілзе Ліепа (дарэчы, менавіта яе ўбачыць публіка ў кастрычніцкім мінскім паказе гэтага спектакля "Рускія сезоны") — бы вярба над вірам, куды яе зацягвае стыхія кахання.

Акрамя поўнай тэатральнай версіі "Шахразады", наша публіка ўбачыць і "Жар-птушку" ўсё таго ж М.Фокіна са сцэнаграфіяй Л.Бакста на музыку Ігара Стравінскага — і зможа параўнаць яе з колішняй пастаноўкай гэтага балета народным артыстам СССР Валянцінам Елізар'евым. Паказы двух спектакляў "Рускія сезоны" адбудуцца 22 кастрычніка на сцэне Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Беларусі. Калі ўсё пройдзе паспяхова, запэўніў А.Ліепа, ён быў бы рады прадоўжыць супрацоўніцтва і паставіць адзін з адноўленых балетаў "Рускія сезоны" "на трупы" нашага тэатра.

На здымку: сцэна са спектакля "Сіні Бог".

Гэты найбуйнейшы харавы форум сёлета сабраў прадстаўнікоў 20-і краін свету. Беларусы ў ім удзельнічалі ўпершыню — і зрабілі сапраўдны фурор, прадэманстравалішы высокапрафесійную, папраўдзе еўрапейскага ўзроўню, выканальніцкую школу. І школу — кампазітарскую! Бо ў Піцеры адбылася сусветная прэм'ера твора Вячаслава Кузняцова "Вясёлы дзядуля Хармс", гучалі кампазіцыі Міхаіла Васючкова, Ірыны Дзянісавай, пералажэнні Людмілы Жукавай.

— Да рэпертуару, — расказала мастацкі кіраўнік хору Інэса Бадзьяка, — мы паставіліся з вялікай адказнасцю. Да таго ж, некаторыя намінацыі ўжо самі арыентавалі канкурсантаў на пэўныя мастацкія сферы. У намінацыі "Духовная музыка" мы спыніліся не толькі на кла-

прызнаванаму майстру не толькі камернага, аркестравага, але і харавога пісьма. Ягоны "Вясёлы дзядуля Хармс" патрабаваў ад нас не толькі прафесійных спеваў, але і тэатралізаванага дзеяння, творчай фантазіі, нават нейкага элемента сааўтарства. Твор меў неверагодны поспех! У нас пачалі прасіць яго ноты, цікавіцца, дзе можна набыць іншыя партытуры Кузняцова. Ну, а ў намінацыі "Аднанародныя хоры" мы вырашылі не "пярэсціць" стыльва супрацьлеглымі кірункамі, а прапанаваць цэласны фальклорны блок, складзены з выбітных апрацовак беларускай і балгарскай народных песень, а таксама часткі з кантаты расійскага кампазітара Мікалая Сідзельнікава. У нас яго музыку амаль не выконваюць, а між тым, яго харавыя творы, надзвычай складаныя па рытміцы і інта-

Чары лілейныя, або "Вясёлы дзядуля..." з Мінска

Жаночы хор "Чароўныя лілеі" Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі вярнуўся з перамогай з VIII Міжнароднага фестывалю харавога мастацтва "Спеўны свет" імя Ю.Фаліка ў Санкт-Пецярбургу. На VI Міжнародным конкурсе харавых калектываў, што праводзіцца ў межах фестывалю, нашы дзяўчаты на чале з дацэнтам Інэсай Бадзьяка атрымалі ў розных намінацыях Першую, дзве другія прэміі, па выніках фінальнага тура — Гран-пры, а таксама два спецыяльныя прызы — глядацкіх сімпатый і "Лепшай салістцы", якой была прызнана студэнтка IV курса Алена Працко.

нацыянасці, — гэта новы крок у парананні з вядомым Валерыем Гаўрыліным. У журы былі знаныя музыканты Расіі, Славеніі, Украіны, Францыі. Сярод нашых "канкурэнтаў" — вельмі моцныя расійскія хоры, армянскія, японскія. Але пра нас казалі: "Вы — адзіныя, хто прымушаў плакаць..."

Можа, такому поспеху "Чароўных лілей" паспрыяла сама назва зусім маладога калектыву? Бо гэтыя кветкі заўсёды лічыліся сімвалам прыгажосці і дасканаласці, а дзяўчатам з такім імем, паводле яго тлумачэння, "прадракаецца" ўменне дамагчыся ад блізкіх усяго, чаго толькі захочуць. Дарэчы, у нашай Акадэміі музыкі ўжо даўно існуе сапраўдны зорны калектыв з падобнай назвай — Ансамбль цымбалістаў "Лілея", якім кіруе народны артыст Беларусі, прафесар Яўген Гладкоў.

Калі ж сур'ёзна, дык залогам поспеху стала сама навуцкая ўстанова, бо складаюцца "Чароўныя лілеі" з даволі спрактыкаваных харыстаў — удзельнікаў славутага канцэртнага хору Акадэміі, у якім, набываючы сваю прафесію, спяваюць студэнты аддзялення харавога дырыжыравання. БДАМ падтрымала гэтую паездку і фінансава, бо вялікім калектывам складаней рабіць падобныя падарожжы, чым асобным салістам.

— Акрамя конкурсу, — дадала дырэктар хору Юлія Рабаконь, — у нас было шмат выступленняў у межах фестывалю. Мы ўдзельнічалі ў цырымоніях адкрыцця і закрыцця форуму, спявалі ў Казанскім саборы, далі канцэрт у Кацярынінскай царкве, наведвалі майстар-класы.

На здымках: удзельніцы хору "Чароўныя лілеі"; кіраўнік калектыву Інэса Бадзьяка.

На “Беларусьфільме” шукаюць рэцэпт ідэальнага тэлекіно

Калі раней мастацкія прыёмы пераходзілі з “вялікага” кіно ў “малое”, то цяпер ці не наадварот: стужкі для кінапракату ствараюць пад вялікім уплывам тэлевізійнай стылістыкі. Да таго ж, і фінансавы складнік тэлевізійнай кінавытворчасці выглядае больш надзейным, не такім залежным ад патрэб публікі. Якое ж яно, сучаснае беларускае тэлекіно? У гэтым паспрабаваў разабрацца наш карэспандэнт.

Мейнстрым? Гэта — па-нашаму!

Самае галоўнае, што адбылося ў тэлекіно за апошнія дзесяцігоддзі, — падобныя стужкі больш не з’яўляюцца эквівалентам “тэатра на экране”, нечым другасным, чым, як лічылася, вопытныя рэжысёры займаліся ў паўзах паміж працай для вялікага экрана. Нават жанр так званай тэлеавелы, “першапраходцам” якога яшчэ ў часы Савецкага Саюза стала бразільская “Рабыня Ізаура”, выглядае цяпер нашмат прывабней і карыстаецца павагай у тых жа акцёраў: атрымаўшы ролю ў тэлевізійным серыяле, можна зрабіць неблагуа кар’еру.

Беларускае кіно заўсёды было ў эпіцэнтры тэлепрацэсу. Дастаткова згадаць стужкі, якія спецыяльна здымаліся айчынным тэлебачаннем і мелі поспех далёка за межамі БССР: “Уся каралеўская раць”, “Атланты і карыятыды”, “Мы — хлопцы жывучыя”... Не саступаў тэлебачанню “Беларусьфільм” са сваімі шматсерыйнымі экранізацыямі нацыянальнай класікі кшталту “Людзей на балоце”, “Плачу перапёлкі”...

Апошнія дзесяцігоддзі, праўда, сталі часам, калі беларускія тэлеаматары мелі магчымасць глядзець адно замежную прадукцыю. Нават, калі яна была знята ў Мінску (як знакамітая “Каменская”), пэўны “асадак” заставаўся: нашы могуць не горш... Аднак за некалькі мінулых гадоў на айчынным тэлеэкране з’явіліся беларускія тэлестужкі, і справа, здаецца, зрушылася з мёртвай кропкі.

У мінулым годзе “Культура” пісала пра карціну Аляксандра Яфрэмава “Снайпер. Зброя помсты”, створаную сумесна з расійскімі кінематографістамі. Сёлета ёсць шанц казаць пра ўласна беларускія тэлевізійныя фільмы, тым больш, што камедыйна меладрама “Трамвай у Парыж” вучня Міхаіла Пташукі — рэжысёра-дэбютанта Дзмітрыя Лясы, напрыклад, была высока ацэнена на нядаўнім Нацыянальным кінафестывалі ў Брэсце. Чатырохсерыйны дэтэктыў Ігара Чацверыкова “Ілюзія палявання” адразу атрымаў запатрабаванасць каналаў: яго прэм’ера на гэтым тыдні адбылася на АНТ.

На чарзе — здымкі лірычнай меладрамы Івана Паўлава “Усё, што вам патрэбна”. А ў гэтыя дні поўнай хадой ідзе праца над новай стужкай Рэнаты Грыцковай “Ціхі цэнтр”. Карэспандэнт “К” паспрабаваў вызначыць асноўныя рысы сучаснага тэлевізійнага праекта проста на здымачнай пляцоўцы апошняй карціны.

Меладрама як нагода

Праца над новай стужкай Рэнаты Грыцковай вядзецца ў самым вялікім павільёне Нацыянальнай кінастудыі (тут вельмі натуральна і з вялікім майстэрствам пабудаваны інтэр’еры цэлага пад’езда). Тэлевізійны фільм “Ціхі цэнтр” павінен стаць

яшчэ адным крокам беларускага кіно да вяртання даверу шырокай глядацкай аўдыторыі. Прынамсі, усе перадумовы для гэтага ёсць: якасны сцэнарый, вопытны рэжысёр, вядомыя беларускія і расійскія акцёры ў ролях. Галоўную праблему сучаснага кіно — цікавую драматургічную аснову — вырашылі з дапамогай правэранага часам метаду: “Ціхі цэнтр” — гэта экранізацыя аднайменнага рамана журналісткі Тамары Лісіцкай. Пасля поспеху яе першай кнігі “Ідыёткі” студыя прапанавала Лісіцкай напісаць сцэнарый па наступным творы. Матэрыял прыйшоўся даспадобы рэжысёру Рэнаце Грыцковай.

Сюжэт новай стужкі — тыпова “серыяльны”, меладраматычны: фільм распавядае пра жыццё жыхароў пад’езда двухпавярховага жылога дома ў самым цэнтры вялікага горада. Вобраз месца, дзе адбываюцца падзеі, амаль “спісаны” з аднаго з будынкаў на вуліцы Кісялёва, каля сталічнай плошчы Перамогі. Дарэчы, менавіта там і адбываецца частка натуральных здымак. У карціне — адразу некалькі галоўных герояў, чые пахучыя праходзяць праз шматлікія выпрабаванні. І сюжэт, і вобразы персанажаў новай карціны гарманічна ўлісваюцца ў сучасную схему глядацкага мейнстрыму.

Генеральныя накірункі вытворчасці тэлебачання можна лёгка высвет-

ліць, пераключаючы ўвечары каналы. “Ціхі цэнтр” у гэтым сэнсе адпавядае агульным тэндэнцыям.

— Мейнстрым бывае не толькі такім, якім прывыклі яго азначаць кінааглядальнікі спецыялізаваных выданняў, — упэўнена Рэната Грыцкова. — Так, наша кіно больш сціплае па маштабах, але гэта не значыць, што ў тэлевізійным кіно вельмі проста трымаць увагу глядача! Наадварот! Таму робім усё магчымае, каб з самай першай серыі “Ціхі цэнтр” захапіў аўдыторыю.

Калі цікава глядачу?

Патрабаванне быць цікавым не толькі на радзіме — цалкам слушнае для сучаснага кінапрацэсу. Беларусь мае пэўную перавагу ў гэтым сэнсе, бо знятыя ў нас стужкі не патрабуюць дадатковых тлумачэнняў і перакладу на ўсёй тэрыторыі былога Савецкага Саюза — аднаго з самых буйных рынкаў кінапрадукцыі ў свеце. Менавіта гэтая акалічнасць садзейнічае супрацоўніцтву “Беларусьфільма” з замежнымі прадзюсерамі. Не дзіўна, што і карціны,

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка павіншаваў з 85-годдзем народнага артыста РСФСР Пятра Тадароўскага.

“Дзякуючы шматграннаму таленту, жыццёваму вопыту і нястомнай творчай працы Вы ўнеслі значны ўклад у сучаснае мастацтва і атрымалі прызнанне як знакаміты рэжысёр, сцэнарыст, аператар і кампазітар, чые фільмы сталі класікай савецкага і расійскага кінематографа”, — гаворыцца, у прыватнасці, у віншаванні.

Як адзначыў Аляксандр Лукашэнка, творчасць Пятра Тадароўскага карыстаецца вялікай папулярнасцю ў Беларусі. “Перакананы, што Ваша дзейнасць і ў далейшым будзе садзейнічаць пашырэнню культурнага супрацоўніцтва паміж нашымі краінамі”, — адзначыў Кіраўнік дзяржавы.

Прэзідэнт пажадаў Пятру Тадароўскаму моцнага здароўя, натхнення, невычэрпнай энергіі і дабрабыту на доўгія гады.

Паводле паведамлення Прэс-службы Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь

Семнаццаці — абноўлены

3 5 па 12 лістапада на Беларусі семнаццаці раз пройдзе Мінскі міжнародны кінафестываль “Лістапад”. Інтрыга заключаецца ў новым абліччы, якое павінен прыняць адзіны ў нашай краіне кінафорум буйнога маштабу. Абноўленая каманда прапануе глядачу шэраг прэм’ер, рэтраспектывы і сустрэч з вядомымі дзеячамі сусветнага кіно.

Ва ўрачыстай абстаноўцы будуць уручацца спецыяльныя прызы Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь “За захаванне і развіццё традыцый духоўнасці ў кінамастацтве” на цырымоніях адкрыцця і закрыцця форуму.

Праграма паказаў “Лістапада” ўпершыню будзе складацца адразу з чатырох конкурсных праграм. Як паведалі “Культуры” ў дырэкцыі фестывалю, да асноўных курсаў — ігравога і дакументальнага кіно — дадаюцца адпаведныя спаборніцтвы для рэжысёраў-дэбютантаў. Прычым, калі ў асноўныя праграмы адбіраюцца стужкі з краін, якія некалі ўваходзілі ў склад СССР і краін Цэнтральнай ды Усходняй Еўропы — удзельніц колішняга сацыялістычнага блоку, — то на форум маладога кіно арганізатары чакаюць карціны з усяго свету.

Што да колькасці конкурсных стужак, то, у адрозненне ад мінулых “Лістападаў”, іх будзе не так шмат. Як аб’яваюць арганізатары, у асноўным конкурсе ігравога кіно будзе прадстаўлена не менш за 12 фільмаў, у конкурсе ігравых дэбютаў — 8, і не менш за 20 — у асноўным “дакументальным” конкурсе. Стужкі ўсіх чатырох праграм будуць судзіць чатыры міжнародныя журы, якія і ўручаць адпаведныя ўзнагароды за лепшыя работы.

Да таго ж, як тое і прынята на “Лістападзе”, публіка зможа зноў паўдзельнічаць у працы глядацкага журы: кожны наведвальнік фестывальных паказаў ацэніць фільм па праглядзе. А па выніках падліку галасоў стане зразумелым, каму ж глядачы аддалі перавагу. Праўда, галоўны прыз “Лістапада” — “За лепшы фільм” — гэтым разам уручыць усё-такі вялікае журы конкурсу ігравых стужак.

Як паведалі ў дырэкцыі “Лістапада”, у рамках кінафоруму мяркуецца прадставіць рэтраспектывыя паказы, а таксама запланаваны творчыя сустрэчы з майстрамі сусветнага кінематографа, “круглыя сталы” па актуальных для кінаіндустрыі пытаннях. Са стваральнікамі фестывальных фільмаў будуць праводзіцца прэс-канферэнцыі і — што ўпершыню на “Лістападзе” — абмеркаванні пасля прагляду з удзелам крытыкаў.

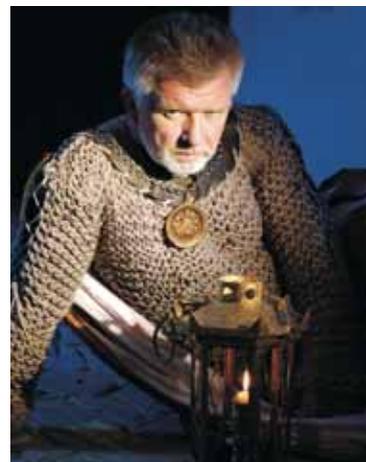
Раць князя Астрожскага

Днямі “Беларускі відэацэнтр” выпусціў новую стужку, прысвечаную гістарычнаму мінуламу Беларусі.

Гэтым разам у полі зроку рэжысёра Юрыя Цвяткова і яго сталага сааўтара, сцэнарыста Уладзіміра Мехава апынулася XVI стагоддзе і адна з выбітных постацей таго часу — князь Канстанцін Канстанцінавіч Астрожскі.

“Князь Астрожскі і яго раць” — чацвёртая частка гістарычнай серыі, якую Юры Цвяткоў і Уладзімір Мехаў ствараюць цягам апошніх двух гадоў. Нагадаем, што раней на “Белвiдэацэнтры” за аўтарствам гэтых кінематографістаў выйшлі стужкі пра стваральніка знакамітага Шклоўскага балета Сямёна Зорыча, беларусаў Паўла Астроўскага і Аляксандра Савіцкага, якія сталі прататыпамі знакамітых раманаў Аляксандра Пушкіна і Леаніда Андрэева, таксама быў выпушчаны фільм пра першадрукароў і асветнікаў нашага краю. Стылістычна новая работа доўжыць шэраг: карціна мае выгляд аповеду, яна багата ілюстравана як старажытнымі малюнкамі, так і фрагментамі гістарычных стужак ды дакументальнымі рэканструкцыямі з удзелам майстроў айчыннай акцёрскай школы.

Жанр дакументальнай драмы актыўна эксплуатуецца тэлебачаннем, айчынныя кінематографісты ў апошнія гады звярталіся да яго не так часта. Асноўная цяжкасць стварэння гістарычна-хранікальнай стужкі, як свярдаюць самі дакументалісты, — у адсутнасці цікавага ілюстрацыйнага матэрыялу, таму і даводзіцца ўжываць рэканструкцыю. Пры гэтым часта страчваецца мастацкі складнік — кінатвор атрымліваецца звычайным журналісцкім аповедам, губляецца сярод шматлікіх аналагаў. Трэба адзначыць, аўтарам стужкі “Князь Астрожскі і яго раць” удалося пазбегнуць большасці праблем, характэрных для такога роду фільмаў. Карціна

Юрыя Цвяткова атрымалася па-сапраўднаму мастацкай, да таго ж — бадай, самай удалай з усёй гістарычнай серыі. Сюжэт стужкі пабудаваны на драматургічнай аснове, чаму спрыяе выкарыстанне гістарычнага матэрыялу: постаць самога князя, яго знакамітага бацькі — гетмана ВКЛ ды іншых гістарычных асоб атрымліваюць патрэбную візуалізацыю.

Дарэчы, звычайна для дакументальных рэканструкцый на экране запрашаюць малавядомых акцёраў. Але ў стужках Юрыя Цвяткова заўсёды здымаюцца вядомыя шырокаму глядачу артысты. Акцёрская работа Арнольда Памазана, Мікалая Кірычэнкі, Аляксандра Гарцуева характэрна, хутчэй, для ігравых стужак.

Сапраўды, мастацкім выдаўся і “Князь Астрожскі” — з вельмі тактоўным спалучэннем жывых персанажаў і іх партрэтаў. Постаць самога гетмана ВКЛ і яго час, адзначым, нячаста трапляюць у аб’ектывы папулярызатараў беларускай гісторыі на экране. Таму з’яўленне новай цікавай работы можна толькі вітаць.

**На здымках: Аляксандр Гарцуеў у вобразе Канстанціна Астрожскага. Фота Віктара ЗАЙКОўСКАГА
Матэрыялы паласы падрыхтаваў Антон СІДАРЭНКА**

Жорсткія фінансавыя межы, у якіх даводзіцца дзейнічаць кінематографістам, здавалася б, не даюць шмат магчымасцей для самавыяўлення. Але па стаўленні да працы стваральнікаў “Ціхага цэнтра” відаць: у псіхалагізме акцёрскай гульні ды рэжысёрскіх выкладак, працы над касцюмамі ды дэкарацыямі можна ўбачыць нагоду для спадзявання, што тэлемейнстрым па-беларуску будзе не толькі камерцыйна-паспяховым, але і па-мастацку адметным.

**На здымках: кадры са здымак фільмаў “Ілюзія палявання” і “Ціхі цэнтр”.
Фота Аляксандра ДЗМІТРЫЕВА**

Турпраект "К": спадчына сядзіб у коле інтарэсаў

Апошняя частка нашай вандроўкі па старых шляхецкіх сядзібках атрымалася самай аптымістычнай. Яна натхніла на прыемную выснову: тыя праблемы, якія мы адлюстроўвалі ў папярэдніх публікацыях, з'яўляюцца вырашальнымі — хай і ў перспектыве. Але... Варта памятаць, што хэпі-эндзі бываюць толькі ў казках. У жыцці ўвогуле не бывае "эндаў" — яно працягваецца, спараджаючы новыя праблемы. Наіўна меркаваць, што адна толькі перадача сядзібы ў чыюсьці ўласнасць забяспечыць ёй росквіт і ўратае ад знішчэння. Суветная практыка мае ў сваіх аналах розныя прыклады стаўлення прыватнікаў да помнікаў спадчыны — як станоўчыя, так і не вельмі... Адпаведна, сістэму аховы гісторыка-культурнай спадчыны могуць чакаць новыя выпрабаванні. Але тыя раёны, дзе яна сапраўды эфектыўна працуе, праблем не баяцца.

Касцёл у Гнезна.

(Заканчэнне.
Пачатак у №№ 33 — 34.)

Маёнтак ідзе "з малатка"

З Лыскава — апошняга нашага прыпынку на Пружаншчыне — рушым у вёску Падароск Ваўкавыскага раёна. Абіраем шлях напразці, пазначаны на карце як "дарога з пакрыццём". Гродзеншчына сустракае нас... экстрэмам.

Брукаванка пад нашымі коламі, пракладзеная яшчэ, здаецца, пры Станіславе Аўгусте Панятоўскім, часам ператваралася ў зарослую травой лясную сцяжыну. На ёй часта сустракаліся глыбокія лужыны, якія даводзілася аб'язджаць, балансуючы на "памежжы" ўзбочыны і бруднай вады. І гэтак — кіламетраў пад дваццаць...

Але ўсе перашкоды рана або позна заканчваюцца. Выбраўшыся на сапраўды ўтульны асфальт і блашавіўшы дасягненні сучаснай цывілізацыі, мы неўзабаве ўбачылі і мэту шляху па бездарожжы — вытанчаны фасад палаца ў Падароску, збудаванага ў сярэдзіне XIX стагоддзя Раманам Бохвіцам, сынам вядомага філосафа Фларыяна.

У параўнанні з тымі сядзібамі, якія мы наведвалі ў папярэднія дні вандроўкі, будынак выглядае досыць прыстойна. Сёння ён — закінуты, але яшчэ не так даўно там месцілася кіраўніцтва гаспадаркі, а да гэтага — сярэдняя школа. У 2004 годзе над класіцыстычным палацам паўстаў пыталынік няпэўнасці.

Нярэдка ў такіх выпадках пачынаецца тое, што кімсьці было трапна акрэслена "сіндромам пераразмеркавання адказнасці": гэта калі кожная з адказных асоб спрабуе перакінуць адказнасць на іншыя плечы — і ўсе разам чакаюць "ініцыятыву зверху" ды сродкі з рэспубліканскага бюджэту. У Ваўкавыскім раёне ад гэтай заганный практыкі рашуча адмовіліся.

Пасля таго, як стала зразумела, што мясцовая гаспадарка не працягвае асаблівай рупнасці ані ў пошуку новых уласнікаў для гэтага помніка спадчыны, ані нават у належным яго захаванні, аддзел культуры прыняў рашэнне ўзяць "праблемны" аб'ект на свой баланс. І — вырашыць яго праблемы.

— Мы плануем выставіць сядзібу на аўкцыён — з умовай, каб будучымі ўладальнікамі тут быў створаны аб'ект агра-

эатурызму, — кажа галоўны спецыяліст аддзела культуры Ваўкавыскага райвыканкама Ларыса Ружанская, адказная за ахову гісторыка-культурнай спадчыны краіны.

Здавалася б, сказана — зроблена... Але галоўная праблема ў тым, што прадаць сядзібу ў Падароску з захаваннем усіх юрыдычных фармальнасцей сёння немагчыма: няма належнай тэхнічнай дакументацыі. Такая сітуацыя — звычайная для "бросовых" аб'ектаў, і патлумачыць яе няцяжка. "Цана пытання" (г. зн., стварэння адпаведнага пакета дакументаў) — даволі высокая: дзiesiąты мільёнаў рублёў.

Але гэтыя сродкі ў раённым бюджэце знайшліся. Знайшліся яны і на праект ахоўнай зоны помніка спадчыны, распрацоўку якога ультыматыва (ды, на жаль, не заўсёды вынікова) патрабуе беларускае заканадаўства.

Сядзіба ў Падароску: продаж пачынаецца з распрацоўкі дакументацыі.

— Ужо ў верасні гэты праект, які каштуе каля 20 мільёнаў рублёў, будзе гатовы, — кажа начальнік аддзела культуры Ваўкавыскага райвыканкама Іван Маржала. — Тады адразу звернемся ў Міністэрства культуры краіны для правядзення ацэнкі маёнтка.

І толькі тады забяспечаная поўным пакетам дакументаў сядзіба пойдзе "з малатка". Патэнцыйныя ўласнікі прыглядаюцца да былога маёнтка Бохвіцаў ужо сёння. Ды, тым не менш, адносна поспеху першай спробы яго прадаць спецыялісты аддзела культуры маюць пэўныя сумневы. Яны абгрунтаваны хаця б нядаўняй эпапеей з продажам знакамітага маёнтка ў Красках. Але Ларыса Ружанская запэўніла, што гэтая спроба ні ў якім выпадку не будзе апошняй:

— Паставіўшы мэту знайсці гаспадара для гэтага помніка спадчыны, мы не адступімся ні перад якімі цяжкасцямі, — кажа яна. — Нават новыя фінансавыя выдаткі нас не спалохаюць.

Прыклад таго, што гэтая мэтанакіраванасць — зусім не галаслоўная, знаходзіцца зусім непалёк ад Падароска.

Калі зноў расцвітуць Краскі?

Да сядзібы, чья назва сёння не сыходзіць са старонак газет, ад палаца Бохвіцаў усяго чатыры кіламетры. Паабапал дарогі — папраўдзе "альпійскія" краявіды. Але замест іх сузірання мы думалі зусім пра іншае: як нас прымуць у Красках?

Са снежня мінулага года маёнткам валодае расійскі бізнесмен. Па чутках, якія цыркулююць увесь гэты час, пранікаючы нават у СМІ, ён адгарадзіў сваю ўласнасць высокім парканам, і "простыя смяротныя" не могуць нават наблізіцца да шыкоўнага палаца.

Ваўкавыскі ваенна-гістарычны музей імя П.І. Баграціёна.

Дыстанцыя паміж

Як спрасціць шлях не ў абыход заканадаўства? або Пераразмеркаванне адказнасці — не дзелавы падыход

Гэтая ініцыятыва раённых улад выклікала гарачыя дыспуты ўжо на самым пачатку — тым болей, прэцэдэнтаў у яе не было. Выклікае яна іх і цяпер, хаця пытанне ўжо вырашана.

Грамадскасць хвалююць пераважна два пытанні: ці не стане гэты помнік спадчыны закрытым для шараговых грамадзянаў, і ці не будзе яго аблічча скажонае пад час рэстаўрацыйных работ?

Як вядома, адказы на абодва пытанні ёсць у беларускім заканадаўстве. Таму застаецца толькі задаць трэцяе: ці ажыццяўляецца належны кантроль за яго выкананнем?

Ларыса Ружанская дастае з шуфляды рабочага стала папку, дзе складзены ўсе матэрыялы, датычныя сядзібы ў Красках, у тым ліку і ахоўныя абавязальніцтва, што ўласнік падпісаў без усялякай

за аховай помнікаў спадчыны ў раёне, завітваюць туды рэгулярна. Адпаведна, для іх эпапея з пераўвасабленнем палаца ў Красках яшчэ не скончана: продаж не азначае пазбаўленне ад адказнасці.

А шлях гэты быў пакрычасты... Першы аўкцыён, на які была выстаўлена сядзіба, меў адбыцца напрыканцы 2008 года. Але не адбыўся. Ангажыраваныя спецыялісты ацанілі гэты помнік спадчыны ў паўтара мільярда рублёў. Такі кошт ніякага імгэнту ў патэнцыйных інвестараў не выклікаў. Тым часам мінуў тэрмін дзеяння ацэнкі, і яе давялося праводзіць нанова — вядома ж, не за бясплатна... Мясцовыя ўлады цяргліва трывалі ўсе гэтыя часавыя і фінансавыя выдаткі...

Другая спроба прадаць сядзібу за стартую цану таксама аказалася няўдалай. І тады пачатковая лічба была зніжана адразу на 80% працэнтаў. Тут і аб'явіўся адзіны ахвотнік стаць гаспадаром маёнтка. Адпаведна, напружаных таргоў не было...

Айчынная практыка сведчыць, што стартвая цана выстаўленых на аўкцыён помнікаў спадчыны не адпавядае рынкавай: першая вызначаецца згодна з пэўным алгарытмам, а другая кіруецца выключна камерцыйным попытам, які на такія аб'екты пакуль зусім не ажыятажны. Зрэшты, перавага аўкцыёну менавіта ў тым, што ён урэшце дапамагае вызначыць рэальную рынкавую цану, якая можа быць не толькі большай, але і значна меншай за стартую.

Рынак ёсць рынак. А здзіўляцца таму, што шыкоўны сядзібны комплекс каштаваў меней за кватэру ў мінскай дзевяціпавярхоўцы, таксама не выпадае. Каб прывесці Краскі да ладу, спатрэбіцца шматкроць большыя сродкі.

Тут неабходна зрабіць адну важную рэмарку. Тыя чатыры гады, цягам якіх вырашаўся лёс сядзібы, яна не заставаўся без нагляду: аддзел культуры знаўшоў магчымасць увесці вакансію вартуначкоў для палацава-паркавага комплексу. Калі б на такія крокі (мусіць, не надта затратныя) пайшлі і, скажам, уласнікі сядзібы ў Жамыслаўлі, шыкоўная кафляная печ у яе палацы, мабыць, ацалела б.

...Пагутарыўшы з Ларысай Ружанскай, можна было прыйсці да высновы, што сфера яе кампетэнцыі — гэта выключна помнікі спадчыны. Ды, як выявілася, галоўны спецыяліст аддзела культуры адказвае за ўсе шматлікія сферы культуры раёна.

Сядзіба ў Поразаве, прынамсі, на пяць гадоў стане аб'ектам аграэкаатурызму.

прыпыкі... Засталіся і вольныя файлы: туды будуць змешчаны копіі дакументаў, якія адлюстроўваюць ход рэстаўрацыі сядзібы. Пакуль што яна яшчэ не пачалася: ідзе назапашванне матэрыялаў і стварэнне практычнай дакументацыі.

— Гаспадар выказаў жаданне правесці гэтыя работы на высокім навуковым узроўні, з улікам усіх магчымых архіўных звестак, і таму ён не спяшаецца, — кажа галоўны спецыяліст аддзела культуры. — Спадар Вадзім Селіхаў (а менавіта так завуць уласніка Красак) знаёмы з беларускім заканадаўствам па ахове гісторыка-культурнай спадчыны і выяўляе намер строга яго прытрымлівацца.

Сядзіба на балансе аддзела культуры больш не лічыцца, але яго супрацоўнікі, якім нададзена функцыя кантролю

— Хацелася б мець болей часу для наведвання аб'ектаў спадчыны, працы з уласнікамі, — кажа яна. — Але яго бракуе, бо ёсць жа яшчэ і народныя калектывы, і школы мастацтваў...

Варта нагадаць, што Міністэрства культуры краіны паслядоўна адстойвае пазіцыю, паводле якой справай аховы спадчыны ў раёне павінен займацца асобны спецыяліст, не перагружаны ніякімі іншымі абавязкамі. Тым болей, калі гутарка — пра Ваўкавыскі край, дзе ахоўваць папраўдзе ёсць што: у Дзяржаўны спіс уключана болей за сорак аб'ектаў рэгіёна.

Дзякаваць богу, Багудзенкі ацалелі...

Дарога ад Красак да Поразава таксама вартая згадкі. Роўны асфальт змяніла разбітая гравійка, тая, у сваю чаргу, плаўна перацякла ў старую брукаванку, потым — ізноў асфальт... Прычым гэты музей дарогабудавніцтва доўжыцца ўсяго як 15 кіламетраў.

Раней у гэтым зацінным кутку месцілася Поразаўская бальніца. Але ў 2002-м яна была зачынена, і цэлых восем гадоў дом прастаяў без гаспадара. Аднак захаваўся ён досыць прыстойна: ацалелі не толькі дах, але нават шыбы ў вокнах, а дробныя злодзеі, на шчасце, абышлі гэтае месца бокам.

Начальнік аддзела культуры Свіслацкага райвыканкама Браніслаў Кісялеўскі з радасцю паведаміў: сёлета ў сакавіку сядзіба знайшла свайго гаспадара. Праўда, пакуль — толькі часовага.

— Цяпер сядзіба здадзена ў арэнду на пяць гадоў мясцовай фермерскай гаспадарцы, якая плануе размясціць там аб'ект аграэкатурызму, — распавяла нам дырэктар Свіслацкага гісторыка-краязнаўчага музея Наталля Марцінчык, якая адказвае за справу аховы спадчыны ў раёне. — З цягам часу ў будынку мае быць зроблены невялікі рамонт...

І сапраўды, нават няўзброеным вокам відаць, што рамонт тут патрэбны. Акенца над фасадам — зусім перакошанае...

навіта ў гэтым горадзе быў самы лепшы гатэль, які трапіўся яму праз увесь шлях! Сёння Ваўкавыск трымае марку. Мясцовы гатэль задаволіць любога і камфортам, і цаной. Толькі вось шльдачка "Месцаў няма" ў рэцэпцыі з'яўляецца рэгулярна... Гэта тычыцца і гарадскіх кавярняў.

Утульны, чысты, дагледжаны горад, па якім мы з задавальненнем шпацыравалі ўвечары, цалкам можа быць цікавым для турыстаў, асабліва — замежных. Праўда, ён "распавядае" не столькі пра беларускую даўніну, колькі менавіта пра сучаснасць. І робіць гэта вельмі пераканана — значна лепей за любыя словы.

У самім райцэнтры не маглі не завітаць у яшчэ адну сядзібу — 1805 года пабудовы, у якой цяпер размешчаны Ваўкавыскі ваенна-гістарычны музей імя П.І. Баграціёна. З 2003 па 2005 год гэты будынак знаходзіўся на рэстаўрацыі, таму сёння ўстанова культуры выглядае вельмі прывабна.

ба парадавацца. Але па меры набліжэння пачынаеш разумець, што радасць гэтая — пакуль заўчасная. Вось і на тым самым порціку праглядаецца шчэрбіна, адкуль тырчаць дошкі... Потым заўважаеш, што месцамі тынкоўка ўжо абвальваецца, хай яна і адносна нядаўняя... А зайшоўшы ўнутр, разумеш, што ў Гнезна імпрэзы на "вольным паветры" — гэта фармат вымушаны.

Актавую залу можна дыпламатычна назваць камернай: туды змяшчаецца адсілы 120 чалавек — седзячы на старых драўляных крэслах. Па выхадных, калі крэслы прыбіраюцца, каб наступіць прастору для танцаў, людзей змяшчаецца яшчэ меней. І таму мясцовая моладзь абірае іншыя дыскатэкі.

А іншых памяшканняў, апроч гэтай залы, у Цэнтры культуры і адпачынку няма. Палац толькі на паверку выглядае вялізным. Насамрэч, другі яго паверх сёння ўвогуле не выкарыстоўваецца. Таму наведвальнікам дзясці аматарскіх аб'яднанняў, створаных пры ўстанове,

блему са старшынёй райвыканкама, і ўпэўнены, што яна паспяхова вырашыцца ў 2012-м...

Рамонт палаца патрэбны не толькі мясцовым жыхарам. Калі задуманае ўрэалізавана, турыстам будзе куды завітаць, балазе іх у вёску прыязджае ня мала. Галоўны аб'ект паказу — невялікі, але велічны гатычны касцёл, збудаваны яшчэ на пачатку XVI стагоддзя. Гэта самы каштоўны камень у цэлым суквецці каталіцкага дойлідства розных часоў і стыляў, якое прываблівае ў раён турыстаў.

Стараннямі мясцовай грамады вернікаў, сёння ўнікальны помнік спадчыны радуе сваёй дагледжанасцю. Але гадоў дваццаць таму ён мала чым адрозніваўся ад убацанага намі ў Лыскаве закінутага храма місіянераў.

Едучы да старадаўняга касцёла, турыст міжволі знаёміцца з жыццём сучаснай беларускай вёскі: з яе зграбнымі дамкамі, атынкаванымі парканамі, кветкамі на падворку... Аграгадок "Гнезна" з гісторыяй у палову тысячагоддзя — акурат тое месца, дзе мінуўшына шчыльна знітавана з сучаснасцю. І абодва бакі медаля могуць выглядаць вельмі прывабна — не толькі з боку фасада.

Замест пасляслоўя...

Тое, што поспех любой ініцыятывы найпрост залежыць ад яе інфармацыйнага забеспячэння (у тым ліку і піару), у наш век зразумела кожнаму. Перад выпраўленнем у вандроўку вырашылі пацікавіцца адлюстраваннем кампаніі па пошуку гаспадароў для закінутых сядзіб у айчыннай медыяпрасторы. Балазе гэта можна лёгка зрабіць з дапамогай Інтэрнета.

Поўны пералік "сядзіб на продаж" можна знайсці толькі на сайце Міністэрства культуры краіны. Спіс утрымлівае назвы населеных пунктаў і ўласнікаў аб'ектаў. Як слушна адзначыў міністр спорту і турызму Алег Качан пад час чэрвеньскага выезнага пасяджэння калегіі міністэрства ў Брэсцкай вобласці, больш падрабязная інфармацыя пра маёнтак павінна быць з'явіцца на інтэрнет-рэсурсах муніцыпальных органаў улады.

Інвестарам і сядзібай

У Гнезнаўскім ЦКІД другі паверх зачынены для наведвальнікаў. Змены — не раней за 2012 год.

Цяперашні аграгадак Свіслацкага раёна Поразава і сёння нагадвае тыповое заходнебеларускае мястэчка са сваім асаблівым каларытам. На шчасце, піруэты гісторыі не парушылі яго рытм жыцця і архітэктоніку. Касцёл, царква, сінагога з бутавага каменю — зрэшты, сёння закінутая... Няма гаспадара пакуль і ў іншай старасвецкай камяніцы — плябаніі.

Каб знайсці самы адметны архітэктурны помнік Поразава — сядзібу "Багудзенкі", утоеную на самым ускрайку мястэчка, мусілі, у каторы ўжо раз за гэтую вандроўку, пытаць шлях у мясцовых жыхароў: турыстычныя ўказальнікі ў нашых краях — пакуль з'ява рэдкая. Зрэшты, ёсць тут і свая карысць: можна даведацца пра нешта цікавае...

Паказваюшы шлях і распавёўшы адну з версій узнікнення гэтага сакавітага тапоніма (назва сядзібы гучыць літаральна як "Дзякаваць богу" па-польску), паважнага веку спадарыня дадала на чысцюткай беларускай мове:

— Некалі тут, у Поразава, яўрэі жылі і пляякі. Я вось таксама полькай лічылася, бо каталічка. А пана апошняга памятаю, як жа! Пра яго ніхто кепскага слова не скажа. Калі трэба, і грошай пазычаў, і дапамагаў...

Большасць шляхецкіх палацаў, збудаваных у XIX — XX стагоддзях, вельмі падобны паміж сабою. Тыповое будаўніцтва існавала і ў той час, калі паўсюдна панавалі класіцызм. Але ўласнікі Багудзенак Бутаўт-Андрыякавічы відавочна вылучаліся арыгінальнасцю. Так на свет паўстаў самабытны драўляны будынак са спічастымі вежамі, зігзагападобнай лініяй даху, ліштвамі, балясінамі і мноствам іншай аздобы. Нічога падобнага на Беларусі бачыць нам не даводзілася.

— Мы ўжо пачалі работы па правядзенні электрычнасці ў сядзібе, — кажа яе арандатарка Яніна Казюк, — а вось за рамонт пакуль не бяромся: чакаем дазволу з Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь. Калі яго атрымаем, заменім вокны, дзверы, падлогу...

Як адзначыў Браніслаў Кісялеўскі, "несанкцыянаваныя" работы, якія могуць сказаць унікальнае аблічча поразаўскага палаца, катэгарычна выключаны: аб'ект знаходзіцца пад пастаянным кантролем аддзела культуры.

У сядзібе плануецца ладзіць тэатралізацыі на гістарычныя тэмы — у якасці турыстычнай прынады. І сапраўды, аднавіць тут дух шляхецкага маёнтка можна вельмі лёгка.

Здаецца, яшчэ больш паважныя праекты магчыма ладзіць там з удзелам аддзела культуры. Яго начальнік пакуль пра гэта не думае: сваю пасаду ён займае меней за месяц, ды і іншых праблем у раёне назапасілася ня мала. Браніслаў Браніслававіч запрасіў праз некаторы час журналістаў "К" наведваць Свіслацкі край для правядзення нашай традыцыйнай райвыканкамаўскай "лятучкі", дзе, у тым ліку, абавязкова будзе гучаць і пытанне аховы гісторыка-культурнай спадчыны.

...Па тое, што тураб'ект у Багудзенках мае добрую перспектыву, можна меркаваць па яго суседу — аграсядзібе ў "нацыянальным стылі", паўз якую мы праязджалі, кіруючыся на Ваўкавыск: кажучы, у выхадныя туды — не прабіцца.

У гасцях у Баграціёна

У гісторыі Ваўкавыска ёсць адзін, здавалася б, дробны, але адметны эпізод. У 1517 годзе там заначаваў аўстрыйскі дыпламат Сігзмунд Гіберштэйн. Падарожнік, які прамінуў добрую палову Еўропы, адзначыў у сваіх нататках: ме-

Як распавяла дырэктар музея Ала Суэта, багатыя фонды дазваляюць штомесяц ладзіць новую выстаўку. Але музейшчыкі не абмяжоўваюцца сваімі фондамі, а ўзаемадзейнічаюць таксама і з іншымі музеямі Беларусі, Расіі, Латвіі.

Усё гэта дазваляе ўстанове няблага зарабляць. Лічыце самі: калі за ўвесь мінулы год музейшчыкі заробілі прыкладна 9 мільёнаў рублёў, дык толькі за васьмю месяцаў бягучага — ужо 8 мільёнаў. Перавыкананню плана, на думку дырэктара, паспрыяла шырока наладжаная рэклама як на мясцовым, абласным, так і на рэспубліканскім тэлебачанні.

Не можам не згадаць і пра яшчэ адну крэатыўную і досыць паспяхова ў фінансавым плане "фішку" ўстановы. Пачынаючы з 2006-га, кожны год на Купалле музейшчыкі працуюць да 3-4 гадзін ночы, і дзверы ўстановы адкрыты для кожнага. Наведваюць яе з 6 на 7 ліпеня даволі шмат ахвотных, тым больш — у гэты дзень у музеі абавязкова ладзіцца новая цікавая выстаўка. Зразумела, уваход у музей у гэты дзень не бясплатны...

"Фасадны" рамонт

Здалёк палац у вёсцы Гнезна выглядае бадай ідэальна. Светлая тынкоўка на класіцыстычным порціку цешыць вока. Ды і яго "партэр" дагледжаны стараннямі мясцовых жыхароў: трава пакошана, паўсюль — клумбачкі...

Каля палаца засталіся і іншыя сядзібныя пабудовы: стайня, лядоўня, флігелі... Сёння ніводная з іх не пустуе. Ды і ўвогуле — сядзіба здавён з'яўляецца цэнтрам вясковага жыцця. У гэтым антуражы, на вольным паветры, ладзяцца ўсе ўрачыстасці і важныя падзеі.

Здавалася б, за лёс сядзібы Тарасовічаў, якая ўжо шмат гадоў таму стала тутэйшым агменем культуры, застаецца і-

даводзіцца або дзяліць паміж сабою тую ж глядзельную залу, або карыстацца гасціннасцю мясцовай музычнай школы.

Побач з актавай залай, у невялічкім пакойчыку туліцца і сельская бібліятэка. Відавочна, што ў гэтых памяшканнях таксама патрэбны рамонт: у некаторых месцах працякае дах, ды і зімой бывае халодна.

Спыталі дырэктара ўстановы Людмілу Ігнаценка, калі апошнім часам унутры будынка рабіўся рамонт. Яна нічога падобнага не прыгадала, хаця працуе тут ужо 23 гады.

А нагода ж — была... Гнезна — адзін з першых у раёне аграгарадоў. Дзякуючы новаму статусу, старажытная вёска сапраўды змянілася. Але ў выпадку з

"Краскі" прададзены. Справа аднаўлення — за інвестарам.

агменем культуры сродкаў хапіла хіба на "фасадны" рамонт. Ды яшчэ і на новую шльду: "Сельскі цэнтр культуры і адпачынку".

— Тады нам вельмі не пашчасціла, — кажа Ларыса Ружанская. — Акурат на ўстанове культуры скончыліся грошы. Але мясцовыя ўлады маюць цвёрды намер вярнуцца да гэтага аб'екта, і тады ўжо давесці яго да ладу.

Яшчэ пяць гадоў таму быў распрацаваны праект пераўтварэння гэтай установы ў "цацачку". Пасля пералічэнняў будынка глядзельная зала мае павялічыцца прыблізна ўдвая, а на другім паверсе знайшлося б месца і памяшканням для гурткавай работы, і бібліятэцы, і музейнаму пакою, прысвечанаму гісторыі сядзібы... Прадугледжана нават стварэнне невялічкага бара. Адным словам — паўнавартасны Цэнтр культуры і адпачынку...

— Вырашэнне пытання каштуе 3 мільярды рублёў, — кажа Іван Маржала. — Баюся, у наступным годзе знайсці такія грошы будзе нерэальна. Але я ўжо абмяркоўваў гэтую пра-

Безмацайны пошукавік распавёў нам, што гэтае даручэнне было выканана толькі двума абласнымі турыстычнымі парталамі — Віцебскім і Гомельскім, а таксама некалькімі сайтамі райвыканкамаў. Аб правядзенні на мясцовым узроўні піар-кампаніі, пакліканай не толькі праінфармаваць, але і зацікавіць, нават гутаркі няма.

Адпаведна, не выпадала здзіўляцца таму, што амаль ніхто з людзей, сустрачаных нам на маршруце, нават не ведаў пра маштабную ініцыятыву, распачатую на ўзроўні Урада. У іх ліку, між іншым, былі нават некаторыя ўласнікі сядзіб, уключаных у падрыхтаваны Міністэрствам культуры пералік.

Ці ведаюць пра тую ініцыятыву ўсе патэнцыйныя інвестары?..

Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ, Ілля СВІРЫН, Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ, нашы спецыяльныя карэспандэнты
Мінск — Камянецкі раён — Пружанскі раён — Ваўкавыскі раён — Свіслацкі раён — Мінск
Фота аўтару

Рэзананс на надрукаванае**У Стрэньках — эксклюзіўны музей**

У № 12 “К” за гэты год быў змешчаны артыкул “Ліцэнзія на... прафесійнасць”, дзе распавядалася пра дзейнасць аддзела культуры Рагачоўскага райвыканкама. Гаварылася, у прыватнасці, пра ідэю стварэння пры Стрэнькаўскім цэнтры рамёстваў Музея беларускай лялькі.

Днямі з рэдакцыяй звязваюць начальнік аддзела культуры Рагачоўскага райвыканкама Міхаіл Зайцаў і паведамляюць, што праект ЕС/ПРААН “Устойлівае развіццё на мясцовым узроўні” не толькі падтрымаў названую ініцыятыву, але і аказаў аддзелу кансультацыйную і фінансавую дапамогу. На адкрыццё музея ў Стрэньках праект ЕС/ПРААН выдаткаваў ужо 16 мільёнаў рублёў.

Цяпер, як паведамляе “К” дырэктар Рагачоўскага метацэнтры Ірына Седлер, у адным з памяш-

канняў Цэнтра рамёстваў, прызначанага пад музейную выставачную залу, вядзецца рамонт: замяняецца электраправодка, устаўляюцца экспазіцыйныя вітрыны і стэлажы. Райметацэнтр рыхтуе прэзентацыйныя буклеты.

А адкрыццё Музея беларускай лялькі 26 верасня. Як запэўнівае Ірына Седлер, да гэтага дня прымеркаваны шэраг святочных ме-

рапрыемстваў: тэатралізаваная дзёра, выстаўка-продаж сувенірнай прадукцыі, конкурсы на лепшую ляльку...

Нагадаем, што Цэнтр рамёстваў у Стрэньках даўно стаў унікальным культурна-турыстычным аб'ектам, які штогод паспяхова спраўляецца з планам аказання платных паслуг. Ад абрадавых тэатралізацый і рэалізацыі вырабаў мясцовых рамеснікаў і ляльчыкаў тут зарабілі летась амаль чатыры мільёны пазабюджэтных рублёў. Сёлетні план — пяць мільёнаў рублёў. Натуральна, музейныя лялькі стануць яшчэ адной прыёмнай “прынадай” для турыста-пакупніка.

А асновай музейнай калекцыі, як вядома, стаў збор абрадавых лялек майстра-метадыста Цэнтра рамёстваў Вольгі Ткачовай, а гэта не адзін дзiesiąт стародаўніх твораў, зробленых не толькі ў Беларусі.

Андрэй СТАРЖЫНСКІ
На здымку: “Навадзельныя” лялькі Вольгі Ткачовай.
Фота аўтара

Нашы “разыначкі” ў агульны “пірог”

У № 33 “К” за гэты год было змешчана інтэрв’ю з галоўным спецыялістам упраўлення ўстаноў культуры і народнай творчасці Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь Святланай Гаўрылавай. Матэрыял выклікаў у мяне і маіх калег вельмі шмат думак, бо развіццё музейнай справы ў XXI стагоддзі — сапраўды актуальная тэма. Таму хацелася б падзяліцца з чытачамі газеты сваімі думкамі на гэты конт.

Сярод шматлікіх пытанняў, што тычацца сферы дзейнасці музеяў, адно з самых зладзённых на сёння — пашырэнне спектру платных паслуг. І трэба адзначыць, што ў гэтай напяростай справе музейныя ўстановы імкнуцца пераўзысці адна адну.

Не застаўся ўбакі і Бабруйскі краязнаўчы музей, які сёлета не ўпершыню дадае свае адметныя “разыначкі” ў гарадскі “культурны

пірог”. Так, напрыклад, у маі бягучага года тут была зладжана “прэм’ера” Ночы музеяў, а зусім нядаўна, 14 жніўня, зноў жа — упершыню, ва ўстанове, па прапанове аддзела культуры гарвыканкама, адбылася этнаграфічная імпрэза “На век доўгі, на быт добры”.

Менавіта так называецца сцэнарый беларускага народнага вяселля, які распрацавалі супрацоўнікі музея.

Ажыццявіць яго дапамаглі супрацоўнікі Палаца мастацтваў Бабруйска. Аказваецца, ёсць у нашым горадзе маладыя людзі, здольныя ўнесці разнастайнасць у даволі прадказальны, здавалася б, ход вясельнага сюжэта. Ды і не абы-якую, а самую сапраўдную народную творчасць.

Рызыкунулі зазірнуць у глыбіню стагоддзяў маладажоны Інга і Аляксандр Чарнігаўскія. А рызыка сапраўды была: трэба было прадманстраваць шануюнай грамадзе і свае гаспадарскія навыкі, і інтэлект, і кемлівасць, і вынаходлівасць. Ды не толькі маладажонам, але і іх дружкам. І ўсё гэта — пад пільным вокам эксперта, з абавязкамі якога выдатна справілася пачэсная госця — бабуля маладой Роза Тоўсіцкі. Пад вясёлую музыку, пад дружныя апладысменты і падказкі, пад смех і жарты ў этнаграфічнай музейнай зале праходзіла вясельная дзёра.

Ролі гасцінных гаспадынь прымералі малодшыя навуковыя супрацоўнікі краязнаўчага музея Ларыса Цімашэнка і метадыст Палаца мастацтваў Вольга Валявіна. Былі зроблены і жартуныя фотаздымкі, якія поруч з іншымі звычайнымі, што пасуюць моманту, адкрываюць летапіс новай сям’і — на век доўгі, на быт добры.

Ларыса ДЫСІНА,
супрацоўнік Бабруйскага краязнаўчага музея
На здымку: вяселле ў музеі.

Колькі ж песень у “Землякоў”?

Вакальны ансамбль “Землякі” Параф’янаўскага сельскага дома культуры быў створаны ў 2005-м. У яго склад на сённяшні дзень уваходзіць 15 чалавек: гэта работнікі СДК, настаўнікі мясцовай школы, работнікі раённага аддзела ўнутраных спраў, гандлю, навучэнцы. А ў ліпені бягучага года ансамблю было прысвоена ганаровае званне “народны”.

Стваральнікам і кіраўніком вакальнага ансамбля “Землякі” з’яўля-

ецца Алег Каляга. Галоўны накірунак творчай дзейнасці калектыву — папулярызацыя песеннага мастацтва, беларускай вакальнай культуры.

У рэпертуары ансамбля налічваецца блізу 50 твораў. Штогод “землякоўцы” абнаўляюць і пашыраюць свой рэпертуар, імкнуцца зрабіць так, каб іхнія выступленні былі цікавымі для розных катэгорыяў глядачоў. Калектыву вядзе актыўную канцэртную дзейнасць: выступае на сцэнах устаноў культуры як свайго, так і суседніх раёнаў.

Летась ансамбль удзельнічаў у абласным аглядзе-конкурсе аматарскай творчасці сярод устаноў культуры клубнага тыпу, школ мастацтваў агра-

гарадоў Віцебшчыны. А саліст “Землякоў” Андрэй Воранаў заняў II месца ў абласным конкурсе маладых выканаўцаў патрыятычнай песні “Песні юнацтва нашых бацькоў” у намінацыі “Саліст-вакаліст”, стаў таксама лаўрэатам конкурсу вакальнай творчасці “Залатая ліра” ў Мінску.

Калектыву неаднойчы атрымліваў падзяку Докшыцкага раённага выканаўчага камітэта за актыўную канцэртную дзейнасць і неаднаразова быў пераможцам раённага агляду-конкурсу аматарскай творчасці “Таленты Докшыччыны”.

Інга ЖУРОМСКАЯ,
начальнік аддзела культуры
Докшыцкага райвыканкама

Метад і непаўторнае

Магілёўшчына славіцца саломкапляценнем. А Наталля Дамянікава вядомая ў гэтым краі як адна з дасведчаных у такім рамястве майстрых.

Свой творчы шлях яна пачала на Магілёўскай фабрыцы мастацкіх вырабаў у 1986 годзе рабочай па вырабе сувеніраў. У 1992-м яна — мастак народна-мастацкіх промыслаў. На гэтай пасадзе Наталля Вітольдаўна распрацоўвала сувенірныя вырабы з натуральных матэрыялаў. У яе творчай скарбонцы — каля тысячы работ. Сярод іх — кампазіцыі з кветак, лялькі, сурвэткі, пано, “павукі”, “птушкі”, фігуркі жывёл...

З 2003-га Наталля Дамянікава працуе ў Магілёўскім абласным метадычным цэнтры народнай творчасці і культурна-асветнай работы. Яна — метадыст першай катэгорыі, адначасова кіруе студыяй дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва. Натуральна, майстрыха мае багаты вопыт, перадае яго студыям: выязджае ў аграгарадкі і дапамагае маладым спецыялістам, дэманструе прыёмы і тэхніку саломкапляцення кіраўнікам студыі і гурткоў на абласных семінарах-практыкумах, прымае ўдзел у раённых, абласных і рэспубліканскіх святах дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва ды іншых мерапрыемствах.

Традыцыйнае народнае мастацтва знайшло новае адлюстраванне ў

кожнай рабоце майстрыхі. Распрацаваныя яе рукамі сувеніры захопляюць непаўторнай прывабнасцю. У сваіх работах Наталля Дамянікава выкарыстоўвае зялёную, адбеленую, фарбаваную саломку і сухацвет. “Фішка” — дэкаратыўнае аздабленне, якое надае вырабам непаўторны каларыт.

У ліпені 2010 года ў Віцебску праводзілася III Абласное свята-конкурс саломкапляцення “Папараць-кветка”, прысвечанае 65-годдзю Вялікай Перамогі. У ім прынялі ўдзел больш за 50 майстроў з усіх куткоў Магілёўшчыны. Па выніках конкурсу Наталля Вітольдаўна заняла I месца і была ўзнагароджана дыпламам і каштоўным падарункам.

Алена ЦІШКЕВІЧ,
галоўны спецыяліст
Магілёўскага АМЦНТІКАР
На здымку: Наталля Дамянікава.

Вясковы мастак-самавук Міканор Зосік нарадзіўся ў 1904 годзе ў вёсцы Гурка былой Гродзенскай губерні Кобрынскага павета. Цяпер гэта вёска Закозель Драгічынскага раёна Брэстчыны.

кім вясковым пакоі, куды завітаў разам з маці, віселі маляваныя алеем палотны: празрыстая вада, імшыстыя ўзлескі, зграбныя алені, бэз, чырвоныя макі...

Некалькі карцін і вялікі маляваны дыван я прывёз у Мінск. Супрацоўнікі Музея старажытнабеларускай культуры Інстытута мастацтвазнаўства, этнаг-

Праз бэз самародка...

Першае знаёмства падлетка з жывапісам, уменне карыстацца фарбамі адбылося, магчыма, ў закозельскім маёнтку Караля Талочкі ў 1920-я гады. Як узгадваюць вяскоўцы, здарылася тады ў Міканора і першая мастакоўская прыгода: ён намаляваў стозлотавую купюру, і яе прынялі за сапраўдную грошы! Аднак пасля разабраліся, а ў Міканора былі непрыемнасці з ўладамі.

Усё жыццё Міканора Зосіка прайшло ў Гурцы, у штодзённых гаспадарчых клопатах. Калі выпадала часіна, любімым заняткам было маляванне. Ён напісаў сотні карцін і маляваных дываноў на разнастайную тэматыку. Аматыры прыгожага — суседзі, знаёмыя, сваякі, сябры, аднавяскоўцы, сцяна з навакольных паселішчаў — да сённяшняга дня захоўваюць гэтыя сведчанні таленту іхняга земляка, мастака-самародка Міканора Зосіка, які пайшоў з жыцця ў 1981-м.

...Дасюль памятаю, як упершыню пабачыў яго творы. У малень-

рафіі і фальклору імя Кандрата Крапівы Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі аднагалосна пацвердзілі: няхай гэта не прафесійнае, але — таленавітае мастацтва.

А пазней, у гэтай жа ўстанове, адбылася прэзентацыя работ вясковага прымітывіста Міканора Зосіка...

Леанід КАЧАНКА
На здымках: работы
Міканора Зосіка.

“...Каваліцце” з Уленшпігелем

V.I.P.-госць Беларусі

Твар гэтага чалавека добра вядомы кожнаму кінагледачу, старэйшаму за трыццаць гадоў. Эстонскі акцёр Лембіт УЛЬФСАК стаў знакамітым пасля кінаэпапеі Аляксандра Алава і Уладзіміра Навумава “Ціль Уленшпігель”, дзе ён сыграў легендарнага персанажа. Потым была роля ў тэлевізійным мюзікле Максіма Дунаеўскага “Мэры Попінс, да пабачэння!” рэжысёра Леаніда Квініхідзе і знакаміты Паганель у семісерыйнай стужцы Станіслава Гаварухіна “Па слядах капітана Гранта”. Пакінуў след народны артыст Эстоніі і ў скарбонцы “Беларусьфільма”, сыграўшы ў адной з лепшых казак Леаніда Нячаева “Пітэр Пэн”. У апошнія гады акцёр заняты зьольшага ў тэатры, а ў кіно калі і з’яўляецца, дык, у асноўным, у невялікіх ролях у серыялах. Але нават некалькі хвілін прысутнасці Лембіта Ульфска на экране становяцца для стужкі своеасаблівым “знакам якасці”: ягоныя персанажы — заўсёды яркія і запамінальныя.

Гэтым разам акцёр разам з сынам Юханам прыехаў на “Беларусьфільм” літаральна на адзін дзень: ёсць верагоднасць, што абодва Ульфскаі будуць іграць у запланаваным сумесным беларуска-эстонскім праекце. У перапынку паміж кінаробамі Лембіт Ульфсак адказаў на пытанні нашай газеты.

Галоўнае ў кіно — чалавек

— Спдар Ульфсак, вельмі рады бачыць Вас у беларускай сталіцы. Калі ж Вы апошнім разам былі ў Мінску? Якія ўражанні ад сучаснай Беларусі?

— Апошнім разам я быў тут больш за дваццаць гадоў таму, і цяпер прыемна ўражаны. Ваш горад не толькі вельмі чысты і прыгожы — яго класічнае аблічча не зведала істотных змен, якія выпалі іншым буйным гарадам былога СССР. У Мінску няма хмарачосаў, што псуецца агульны стыль горада, адбудаванага пасля вайны. Гэта вельмі добра, бо лічу беларускую сталіцу надта прывабнай і унікальнай у сваім родзе. Талін — таксама вельмі старажытны ды прыгожы, але, як і Масква, спазнаў плён камерцыйнай забудовы, што адбілася на ім не лепшым чынам.

— Вашы самыя знакамітыя героі ў кіно, як правіла, — людзі рамантычнага складу. Між тым, сучасны кінагерой, у першую чаргу, — так званы “чалавек справы”, рашучы, нават жорсткі. Як ставіцеся да такіх перамен?

— Адмоўна. Нават упэўнены, што калі пачынаў бы кар’еру сёння, то наогул ніякіх роляў не атрымаў, бо па сваім складзе я зусім іншы чалавек. А напрыканцы семідзесятых — у васьмідзесятых

сітуацыя мне спрыяла, ды і знаходзіўся я тады менавіта ў “ідэальным узросце”, каб сыграць Ціла Уленшпігеля і Паганеля.

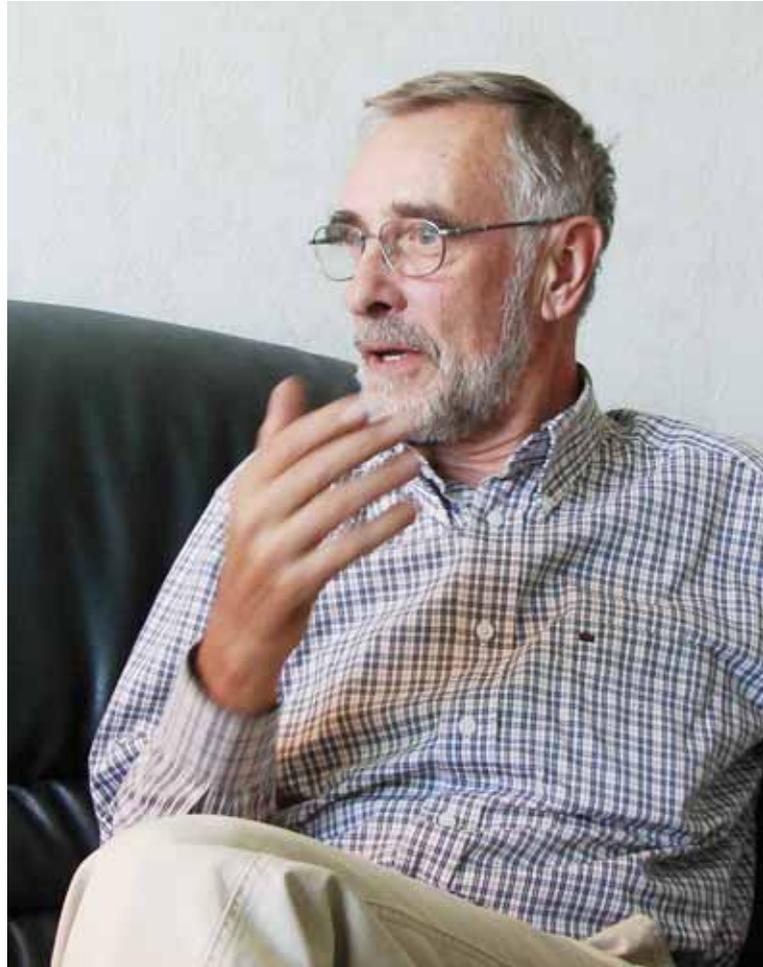
— Якім Вы бачыце сучаснага кінагероя?

— У кожнай краіне здымаюць сваё кіно, і ў ім — свае героі. У Эстоніі цяпер ствараюць зусім не шмат стужак, а тыя, што робяцца, у асноўным — пра бандытаў, як, на жаль, і ў многіх краінах свету. Адным словам — камерцыйна на экране! Што да еўрапейскіх некамерцыйных арт-стужак, то героі ў іх — нейкія незразумелыя, зьольшага нецікавыя для мяне.

— Якім жа, на Вашу думку, павінен быць ідэальны герой?

— На жаль, акцёрская прафесія не дае магчымасці выбіраць ролі, адбываецца, хутчэй, наадварот. Абіраць іх сабе могуць, бадай, толькі галівудскія зоркі. Таму я даўно ўжо не мару пра тое, што мне сапраўды падабаецца. Да таго ж, сучаснае кіно — мастацтва для маладых: большасць работ разлічана на людзей таго ўзросту, з якога я даўно выйшаў. Тут — як у спорце, і я не імкнуся ў кіно, гэтак сама, як не прэтэндую на ўдзел, скажам, у чэмпіянце свету па лёгкай атлетыцы.

— Калі сёння пераглядваецца стужкі, дзе прымалі ўдзел, ці ўзнікае жа-

данне сыграць якуюсьці сваю колішнюю ролю па-іншаму?

— Ведаецца, акцёрская праца на здымках, усё ж такі, не сола, а — агульная работа, у якой галоўнымі з’яўляюцца рэжысёр і прадзюсер, таму малюнак акцёрскай ігры вырашаюць менавіта яны. Я ж заўсёды падпарадкоўваюся рэжысёрскай волі, таму нават цяпер не маю права вырашаць, ці можна нешта змяніць у маіх персанажах.

— У былыя часы рэжысёры з іншых рэспублік здымалі эстонскія акцёраў, у тым ліку, каб надаць сваёй стужцы, так бы мовіць, адчуванне нейкага замежжа...

— Так, такая з’ява назіралася, але цяпер я пагаджаюся на ролі толькі ў тых расійскіх стужках, што здымаюцца непасрэдна ў Эстоніі. З апошніх удалых прыкладаў — роля ў серыяле “Ісаеў” рэжысёра Сяргея Урсуляка і ў стужцы Сяргея Мінаева “Далёка ад Сансет-бульвара”. Абодва аўтары мне вельмі падабаюцца, бо нагадваюць рэжысёраў старой школы, якіх больш цікавіў чалавечы складнік працы.

Новае дыханне для тэатра

— Давайце пагутарым пра тэатр, якому Вы аддана служыце ўжо амаль сорак гадоў. Ці камфортна сёння выходзіць на сцэну?

— Так, і мне, і майму сыну Юхану куды прасцей іграць у тэатры, дзе мы маем больш магчымасцей для самавыяўлення. Я працую ў Эстонскім тэатры драмы і выконваю, у асноўным, ролі ў класічных п’есах, да прыкладу, Фірса ў “Вішнёвым садзе”, Вілі Ломана ў “Смерці коміваяжора” Артура Мілера. Ётыя ролі я лічу сваімі любімымі. З класікай адчуваю сябе камфортна: мо таму, што з узростам сам станаўлюся кансерватарам. Юхан, наадварот, некалі з сябрамі стварыў тэатр, дзе асноўная ўвага аддаецца авангардным эксперымантам, і абездзіў з ім ужо ці не ўвесь свет. У мінулым годзе моладзь з тэатра Юхана запрасіла мяне на сумесную пастаноўку “Чайкі”, дзе Юхан увасабляў Трэплева, а я... Аркадзіну. Спектакль, лічу, удаўся, бо з ім мы ездзілі на гастролі, у тым ліку ў Маскву.

— Вы казалі, што паступова становіцеся кансерватарам, але пагадзіліся іграць у авангардным прачытанні Чэхава — ды яшчэ галоўную жаночую ролю?..

— Галоўнае для мяне — каб спектакль быў пастаўлены ад шчырага сэрца. Нейкія штучныя канструкцыі ў разліку на крытыкаў мяне не задавальняюць і не прывабліваюць...

— Але і глядач цяпер — зусім не той, які быў раней. Шмат беларускіх рэжысёраў і акцёраў скардзяцца, што цяпер людзі ходзяць у тэатр не за высокімі эстэтычнымі ўражаннямі...

— У Эстоніі — та я ж самая праблема: інтэлектуальная частка публікі вельмі памяншылася колькасна.

Але той жа інтэлектуальны спектакль не абавязкова павінен выглядаць як прафесійная размова двух фізікаў-ядзерчыкаў... Калі ён зроблены цікава, таленавіта, калі краае, то глядач пойдзе ў тэатр, нягледзячы ні на што. А глядач ва ўсім вінаваты толькі ў няздатных рэжысёраў.

Дзякаваць богу, сучасная эстонская драматургія дае магчымасць выбару: у апошнія дзесяць гадоў у нас з’явілася новае пакаленне драматургаў, што пішуць вельмі цікава, і публіка з задавальненнем ходзіць на спектаклі па гэтых творах. Ёсць і інтэлектуальна насычаныя п’есы. У адной з такіх — “Бясконцае каваліцце”, дарэчы, аўтарства вучонага-фізіка Мадыса Кыйва, дзе паказаны дзесяцігоддзі з жыцця вядомага некалі ў Тарту ўніверсітэцкага кафе “Вернер”, — я выконваю ролю сталага наведвальніка, які сядзіць сабе і балбоча за сталом, а вакол яго разгортваюцца падзеі і дзейнічаюць знаковыя персаны адразу некалькіх эпох.

— А ў чым сакрэт з’яўлення новай драматургічнай плыні?

— Галоўнае — быць неабмежаваным у сваёй творчасці. З пачатку дзевяностых эстонскі тэатр перажываў не лепшыя часіны: даводзілася змагацца за існаванне. І вось, калі пераходны перыяд мінуў, у нас адкрылася “другое дыханне”, чаго і вам жадаю.

Гутарыў Антон СІДАРЭНКА
Фота Аляксандра ДЗМІТРЬЕВА

“Белая вежа” для гледача

XV Міжнародны тэатральны фестываль “Белая вежа” парадзе гледача сёлета ўдасканаленым сервісам.

З гэтага года заказваць білеты на спектаклі форуму можна праз Інтэрнет.

Асабліва парадзе навіна аматараў фестывалю з далёкіх ад Брэста населеных пунктаў. Замест пошуку спецыяльных кас карыстальнікам Сеціва дастаткова зайсці на старонку Брэсцкага акадэмічнага тэатра драмы і аформіць заяўку на білет у раздзеле “Белая вежа”. Тут жа можна азнаёміцца з поўнай праграмай фестывалю, часам і месцам паказу спектакляў, дакладным коштам білетаў. Пасля афармлення заяўкі для пацвярджэння заяўкі, як паведамлілі “К” у тэатры, на сувязь з гледачом будзе выходзіць касір.

Д.Д.

Ставіць Занусі

Чарговую прэм’еру прадставіць на сваёй сцэне Нацыянальны акадэмічны драматычны тэатр імя Максіма Горкага ў верасні.

Ёй стане спектакль “Дзева і смерць” А.Дорфмана ў пастаноўцы знакамітага кінарэжысёра Кшыштафа Занусі. Першыя паказы псіхалагічнага трылера ў дзвюх дзях адбудуцца 21 і 22 верасня.

Зрэшты, увесь верасень мае быць насычаным прэм’ернымі спектаклямі сезона мінулага. Сярод іх — “Пане Каханку”, “Эсфір”, “Рускія вадэвілі”. Нагадаем, сезон у Горкаўскім тэатры адкрываецца 7 верасня.

Хто лётаў пад купалам?

Напрыканцы жніўня “Белдзяржцырк” падрыхтаваў для сваіх наведвальнікаў новую праграму: дрэсіраваныя кракадзілы-гіганты пад купалам цырка-шапіто. І... пад гіпнозам дрэсіроўшчыка Антонія Коцка.

Натуральна, што галоўны нумар праграмы чакаеш з нецярпеннем. Аднак гледачам цыркавага прадстаўлення сумаваче не давядзецца. Асаблівай увагі заслужоўвае нумар-стылізацыя “Чалавек-паук” у выкананні Сяргея Яўтодззе: яскравае ўвасабленне на арэне вядомага героя коміксаў сродкамі майстэрскай аграбяткі і удалай рэжысуры.

Запамінальным упрыгожаннем праграмы становяцца і выступленні паветраных гімнастак Алены Куліковай, Наталлі Дзідык і гімнасткі-жанглёра Варвары Шышковай: нумары “Паветраная гімнастка”, “Паветранае кальцо” і “Антыпод” адпаведна.

Лагічным і ўражальным выступленнем — пераходам да новага экзатычнага атракцыёну — з’явіўся нумар з дрэсіраванымі пітонамі Аляксандра Дзятко.

І, вядома ж, тыя самыя жудасныя паўзны з вялікімі пашчамі і вострымі зубамі... Магчыма, доўгачаканы нумар і не здзіўляў відавочнымі эфектамі кшталту “Кракадзіл гуляе з дрэсіроўшчыкам у мячык ды скача праз вогненнае кольца...”

— Каб працаваць з кракадзіламі — патрэбны моцны характар, — прызналася карэспандэнту “К” жонка дрэсіроўшчыка і яго калега Алісія. — Мяне слухаюцца пакуль толькі тры кракадзілы, Антонія — усе. Ён вырас у сям’і дрэсіроўшчыкаў такіх паўзнуоў, займаецца гэтай справай доўгія гады, а вярта ўлічыць таксама і вопыт бацькоў! Антонія з самага дзяцінства рос сярод гэтых драпежнікаў. Ён мне кажа: “Алісія, трэба паказаць характар. Нельга думаць, што ты іх баішся, — і тады яны табе падпарадкоўваюцца”.

Заклучная праграма праекта “Цырк-шапіто” “Кракадзілы-гіганты пад гіпнозам” будзе ісці да 26 верасня.

Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ

Крок у прафесію

Увасобіць мары. На экране

Хлопцы і дзяўчаты, што паступілі на першы курс факультэта экраннага мастацтваў БДАМ, не толькі “засвяціліся” на вокладцы “Культуры”, але і адказалі на некалькі пытанняў адразу па сканчэнні фотасесіі, зладжанай у Музеі гісторыі беларускага кіно.

А яго экспазіцыя заўсёды захапляла і дасюль захапляе адну з дзяўчат — Аліну Кулікоўскую, будучага гукарэжысёра:

— Мне тут вельмі падабаецца з даўніх часоў, — распавядала яна, — таму, думаю, што завітаю сюды яшчэ неаднойчы.

Падобныя планы — і ў іншых герояў здымка. Так, напрыклад, Валерый Скрыпкін (паступіў на факультэт па рэжысёрскай спецыяльнасці) плануе на гэтых выхадных наведаць установу зноў, каб паглядзець тут фільмы Феліні або Берталуччы.

На пытанне пра тое, чаму маладыя людзі вырашылі паступаць менавіта на новаствораны факультэт, яны адказвалі аднадушна.

— Думаю, што менавіта ў Акадэміі мастацтваў змагу стаць прафесіяналам сваёй справы, — мяркуе будучы гукарэжысёр Даніла Яцвіч, — і ўпэўнены, што мне тут будзе цікава вучыцца. Наколькі я ведаю, гэта лепшая магчымасць, што ёсць у Беларусі сёння. Апошняе, безумоўна, таксама паўплывала на мой выбар.

І, натуральна, карэспандэнту “К” было цікава даведацца пра планы першаккурснікаў на будучыню. Пра тое распавядалі не ўсе. Валерыя Акуліч (яна таксама выбрала рэжысёрскую прафесію) і Аліна Кулікоўская адгаворваліся тым, што гэта пакуль — таямніца. Хлопцаў жа цягнуць за язык не давалося:

— Мяне вельмі цікавіць узаемаадносіны паміж настаўнікамі і школьнікамі, звязаныя з тэмай “цкавання” вучнямі вучня, — кажа Валерый Скрыпкін. — Хацелася б паказаць усё гэта на экране. Спадзяюся, пасля навучання на факультэце ў мяне гэта атрымаецца.

21 жніўня аграгарадок “Гальшаны” Ашмянскага раёна было не пазнаць. Сотні глядачоў назіралі за выдатна зробленай тэатралізацыяй на сцэне: прыездам у гасці да Соф’і Гальшанскай уладальніцаў Мірскага, Навагрудскага, Любчанскага ды іншых замкаў... І гэта быў толькі пачатак другога па ліку фестывалю “Гальшанскі замак”.

Турнір і “фаер”

Колькі гасцей у Соф’і Гальшанскай?

сканцэнтраваліся на паказе тэатралізаванага прадстаўлення, што, лічу, надало фестывалю патрэбны сярэднявечны антураж, якога не стала летась. Таксама запрасілі народных майстроў з усёй Беларусі, прычым — абсалютна бясплатна: маўляў, прыезджай і гандлюй. Дамовіліся як з дзяржаўнымі прадпрыемствамі, так і з прыватнікамі, каб яны размясцілі тут свае гандлёвыя кропкі, — і таксама не бралі з іх грошай. Таму, як мне падаецца, сёлетні форум — чарговы крок на шляху да ўдасканалення нашай працы.

І захады як аддзела культуры, так і іншых арганізатараў “Гальшанскага замка” паўплывалі на колькасць гасцей мерапрыемства — іх сёлета аказалася

прыкладна ў два разы болей, чым летась: звыш трох тысяч чалавек. І гэта нягледзячы на тое, што кошт білета быў не надта танны: 25 тысяч рублёў. Дарэчы, для ўраджэнцаў Ашмяншчыны ён быў роўны пяці тысячам, а жыхары Гальшану атрымалі 500 бясплатных запрашальнікаў на мерапрыемства. Такім чынам, арганізатары нікога не пакрыўдзілі.

— З кошту білета мы як адны з арганізатараў атрымалі прыкладна сем працэнтаў, — кажа Галіна Балінская, — і гэта, лічу, неблагая сума. Плюс мы самастойна зрабілі праграму фестывалю — па пяцьсот рублёў за асобнік. Усе іх ужо разабралі, а гэта 600 экзэмпляраў! Такім чынам, зрабілі яшчэ адзін унёсак у выкананне

плана платных паслуг аддзела культуры. Будзем працаваць падобным чынам і на наступных фестывалях.

Як зазначыў на прэс-канферэнцыі, зладжанай у Доме культуры аграгарадка, старшыня Ашмянскага райвыканкама Юрый Адамчык, задача зарабіць на фестывалі перад арганізатарамі “Гальшанскага замка” пакуль не стаяла.

— Галоўнае — гэта правесці на належным узроўні свята. З цягам часу, пасля “раскруткі” фестывалю на больш

прыватныя. А, да прыкладу, вырабы народных рамёстваў прадавалі гасцям амаль 60 майстроў з усёй Беларусі.

Цягам дня ахвотныя маглі ўбачыць турнір лучнікаў, конны турнір, сфатаграфавання побач з сапраўднымі рыцарамі... Але асноўнае мерапрыемства, якое чакалі шматлікія гасці свята, пачалося пад вечар, а 6-й гадзіне: на сцэне каля Гальшанскага замка выступалі беларускія гурты, што граюць старадаўнюю музыку. Ды так, што ногі самі прасліся ў скокі!

Танцы ля сцэны з артыстамі ў старадаўніх строях, сярод якіх былі і гасці свята, доўжыліся прыкладна да 9-й гадзіны вечара. А пасля ўсіх чакала

шырокім узроўні, магчыма, мы будзем і зарабляць на гэтым іміджавым мерапрыемстве.

Трэба адзначыць, што прапаноўвай ашмянскіх улад прыехаць са сваёй прадукцыяй актыўна скарысталіся і дзяржаўныя прадпрыемствы, і

незвычайнае па сваёй прыгажосці фаер-шоу, зладжанае тэатрамі “Гістарыён” і “Дэ-Грыза”...

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ, наш спецыяльны карэспандэнт Мінск — Гальшаны — Мінск На здымках: моманты фестывалю.

Як ужо пісала “К”, сёлетняе мерапрыемства прысвяцілі 400-годдзю Гальшанскага замка, 730-годдзю з дня заснавання мястэчка, 605-годдзю Соф’і Гальшанскай і 600-годдзю Грунвальдскай бітвы. І, на думку як гасцей фестывалю, з якімі ўдалося пагутарыць карэспандэнту “К”, так і саміх арганізатараў форуму, мерапрыемства праходзіла на значна вышэйшым узроўні, чым летась.

— Я быў у Гальшанах мінулай восенню на першым фестывалі, — кажа мінчанін Сяргей, — і магу з упэўненасцю сказаць: сёлетні форум нашмат лепшы. Гэта тычыцца і арганізацыі, і таго, што запрашаныя вядомыя гурты, і галоўнай “фішкі” фестывалю: вечаравага фаер-шоу.

— Пачалі рыхтавацца да “Гальшанскага замка” яшчэ з мінулай восені, — распавяла аб працы над мерапрыемствам начальнік аддзела культуры Ашмянскага райвыканкама Галіна Балінская. — Напрыклад, сёлета вырашылі адмовіцца ад выступлення нашых творчых калектываў і

Гэты замак размяшчаўся на правым беразе ракі Нёман, насупраць вёскі Магільнае, і займаў прыродную пячаную выспу, што і па сёння ўзвышаецца над рэчышчам на колькі метраў.

Замак быў заснаваны яшчэ ў першай чвэрці XV ст. вялікім князем Вітаўтам насупраць пераправы праз Нёман, што вяла да паселішча Магільнае, а далей — па гасцінцу на Капыль і Клецк. Згадваецца гэты замак і ў тэстаменце 1446 г., дзе гаворыцца, што ён належаў князю Андрэю Уладзіміравічу — аднаму з найбуйнейшых праваслаўных магнатаў Вялікага княства Літоўскага, сыну кіеўскага князя Уладзіміра з роду Альгердавічаў. Прадстаўнікі гэтага роду адыгрывалі значную ролю ў палітыцы ВКЛ, падтрымлівалі Праваслаўную Царкву, карысталіся вялікім аўтарытэтам.

Замак меў чатырохвугольную ў плане пляцоўку памерам 65х110 метраў, выцягнутую ўздоўж рэчышча Нёмана. З поўдня ён, верагодна, бараніўся бастыёнам, бо менавіта з гэтага боку да пляцоўкі прымыкае паўкруглы выступ, які яшчэ можна прасачыць.

Паводле пісьмовых крыніц, замак меў уязную браму з пад’ёмным мостам — “узводам” — і не менш як чатыры вуглавыя вежы. А, згодна з паданнем, з усходу да замчышча падыходзіла грэбля, што дае падставы меркаваць пра размяшчэнне тут замкавай брамы.

Паводле інвентара 1536 года, у Магільнянскім замку мелася розная агнястрэльная зброя: гарматы (“серпантыны” жалезныя, гаковніц в ложах — чатыры, а на кях — пяць гаковніц”), порах гарматы (“фаска неполная”), ручнічны (“два фунты”) і “салетры пяць фунтов”. Сярод замкавай амуніцыі згадваюцца баявыя нагалоўі, пласцінчатая даспеха, 25 кольчатых панцыраў, адзін шчыт (“котрыгал червлёный старый”) і 55 яркіх плашчоў — накідак-барвіц, якія апраналі зверху даспехаў.

Замак, відаць, павінен быў кантраляваць брод праз Нёман. І, трэба меркаваць, функцыю гэтую ён выконваў паспяхова. Ускосна пра тое можа сведчыць Магільнянская бітва 1284 года. Яна, паводле беларуска-літоўскіх летапісаў, адбылася каля вёскі Магільнае (у XVI — XVIII стст. — тэрыторыя Навагрудскага павета, цяпер — Уздзенскі раён Мінскай вобласці) на рацэ Нёман. У ёй бралі ўдзел, з аднаго боку, войскі літоўскага князя Рынгольта, з другога — ка-

Калісьці амаль праз кожныя 30 — 40 кіламетраў на Беларусі можна было сустрэць замак. Адным з іх быў і Магільнянскі, які мне давялося асабіста наведаць у 1979 годзе разам з вядомым гісторыкам і археолагам Міхасём Ткачовым.

Куды вяла “вуліца трэцця” Магільнянскага замка?

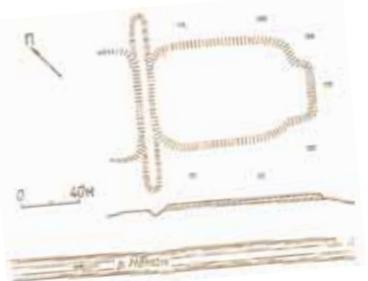

Загадка бітвы пры Нёмане

аліцыя рускіх князёў: Святаслава Кіеўскага, Льва Уладзімірскага і Дзмітрыя Друцкага, якія ў саюзе з татарамі хацелі “знову Литву под ярмо першое <...> привести”.

Войскі Рынгольта знянцку і “з вялікім окриком” напалі на праціўніка. Бітва доўжылася з ранку да вечара і скончылася на карысць сіл ВКЛ. Праўда, звесткі пра Магільнянскую бітву адносяцца да ліку напаяў легендарных: справа ў тым, што існаванне князёў, якія ўдзельнічалі ў ёй, іншымі крыніцамі не пацвярджаецца.

Але, прымаючы пад увагу, што ў другой палове XIII ст. татары неаднойчы хадзілі “на Літву” і пры гэтым у падобных рушэннях разам з імі ўдзельнічалі ўладзімірска-валынскія князі, можна дапусціць думку: летапісны расповед аб апіраецца на рэальны падзеі. Праўдападобна выглядае і прывязка бітвы да вёскі Магільна, бо тут Нёман мае плыткае дно, спры-

яльнае для пераправы войска. Акрамя таго, паводле археалагічных даных, у XIII стагоддзі тут існавала паселішча. Сведчаннем таму — курганны могільнік гэтага ж часу ў лесе за вёскай Магільна.

Праз пяцьдзесят пяць гадоў у Інвентары маёнтка Магільна, складзенага 22 лістапада 1592 г., мы знаходзім падрабязнае, на некалькіх старонках, апісанне замка.

У гэтым дакуменце згадваецца і “Дварэц”. А ў ім — “хата, клеці, сырніца,

хлява для быдла рагатага і нерагатага, курнікі, одрына для сена, гумно, обозня, свіран, ток крытый (!)...”. Называюцца птушкі: гусі старыя і маладыя, каплуны, куры нямецкія ды індзейскія і, што вельмі цікава, “павы: самец адзін, саміца адна, а маладыя самцоў тры”.

Але дзе ж знаходзіўся “Дварэц” магільнянскі? Адказ на гэтае пытанне даюць археалагічныя назіранні. У 1977 г. нашымі даследчыкамі непадалёк ад Магільнянскага замчышча, уверх па Нёмане, на ўскраіне вёскі Замосце, было зафіксавана ўрочышча з назвай “Дварэц”. Менавіта тут, яшчэ ў 1951 годзе, археолаг А. Мітрафанаў адзначаў наяўнасць селішча феадальнай пары. Нашымі ж навукоўцамі ўстаноўлена, што селішча гэтае знаходзіцца на паўднёва-заходняй ускраіне вёскі і займае высокі карэны бераг ракі. А трохі пазней быў прасочаны тут і культурны пласт таўшчыняй 20 — 30 см.

У Вялікім княстве Літоўскім словам “дварэц” да сярэдзіны XVI ст. называлася ўласная гаспадарка феадала з комплексам жылых і гаспадарчых будынкаў, ворыўнымі землямі ды іншымі ўгоддзямі, галоўным прызначэннем якіх з’яўлялася вытворчасць сельгаспрадукцыі, што ішла на ўтрыманне феадальнай адміністрацыі і задавальненне патрэб уласніка.

Згодна з паданнем, пачутым ад жыхара вёскі Замосце Іларыяна Храпоўскага, паміж замкам і гэтым месцам — “Дварэц” — некалі быў падземны ход. Верагодна, яго існавання даволі высокая, таму што адлегласць паміж замкам і “Дварэц” — невялікая: усяго некалькі соцень метраў.

І яшчэ адна цікавая акалічнасць. Непадалёк ад замчышча ёсць урочышча “Дваранін”. У ВКЛ гэтым тэрмінам называлі шляхціча, які служыў пры двары вялікага князя. Зрэдку гэтая пасада сустракалася і пры дварах буйных магнатаў. Чалавек такога звання неў службы як упаўнаважаны для вырашэння пэўных праблем, праводзіў рэвізіі і вырашаў канфлікты ў маёнтках. Цалкам верагодна, што недзе тут знаходзілася сядзіба “магільнянскага двараніна”. А падпарадкоўвалася яму, па даручэнні князя, 15 вёсак, у якіх пражывала 10 рамеснікаў розных спецыяльнасцей.

На той час Магільна называецца “место”. У ім — рынак, вуліцы да Нясвіжа, да Лунна і “вуліца трэцця”. У канцы вуліцы Нясвіжскай — карчма. Сярод мясцовага люду згадваюцца шапавалы, ганчары, калёснікі, слесары. На вуліцы Нясвіжскай, відаць, стаяла і царква, бо, паводле дакумента, там жыў святар.

Як надалей склаўся лёс Магільнянскага замка? У XVIII ст. ён становіцца ўласнасцю Радзівілаў, моцна церпіць у вайне 1654 — 1667 гг. Згадваецца ён зноў толькі ў XIX ст. — у “Сведеннях о городищах и курганах Минской губернии”, дзе адзначаецца, што пляцоўка яго разворваецца пад пашу.

Вясной 1975 г. у Беларускай дзяржаўнай гістарычнай музей паступіла паведамленне, што замчышча пайшло пад нож бульдозера. Культурны пласт помніка быў выкарыстаны пад грэблю да новага моста праз Нёман. Праз колькі часу суды прыязджае археолаг Георгій Штыхаў. Ён фіксуе ацалелыя рэшткі замчышча і збірае пад’ёмны матэрыял: цэглу і кафлю. Сярод апошняй была і тэракотавае пласціна з выявай чалавека ў рэнесансным строі, якую можна датаваць XVI ст.

У 1977, 1979 і ў 1982 гг., пад час асабістага даследавання, было ўстаноўлена: месцамі тут яшчэ захаваліся культурны пласт таўшчыняй 15 — 20 см, шэрага колеру. У гэтым пласце знойдзены рэшткі глінянага посуду, фрагменты гаршковай і каробчатай кафлі, цэгла, жалезныя вырабы (цвікі, колцы на касце і іншыя), рэшткі пласцінчатай кафлі: тэракотавай і зялёнапаліўнай, дзе ёсць выявы расліннага і геаметрычнага арнаменту.

На поўнач ад замчышча, паводле археалагічных даных, размяшчаўся могільнік. У пахаваных былі знойдзены жалезныя нажы з меднымі накладкамі на тронкі, да якіх штыфтамі мацаваліся драўляныя ручкі. Сёння гэтае месца ўжо амаль не прасочваецца. Застаецца толькі шкадаваць, што да гэтага часу тут няма аніякага памятнага знака, які сведчыў бы і пра замак, і пра славетную Магільнянскую бітву 1284 года.

Леанід КАЛЯДЗІНСКІ, дацэнт БДПУ, археолаг На здымках: Нёман вясной каля Магільна; рэнесансная тэракотавае кафля XVI ст. з Магільнянскага замка (пад’ёмны матэрыял Г.Штыхава, 1975 г.); план замчышча (паводле даследаванняў аўтара).

Р.Філіпоўскі. “Партрэт Міхася Філіповіча”.

ня брат і сёстры, старэйшая з якіх, ужо замужня, з-за беднасці не змагла прыпуліць у сябе малодшых, засталіся сіротамі. Дапамог дзядзька Фадзэй Фадзеевіч Гурскі, каваль-малатабоец, што забраў Міхася ў свой дом на Маркаўскі завулак (цяпер — вуліца Змітрака Бядулі). Там хлопчык і выхоўваўся, пакуль яго не аддалі ў царкоўнапрыходскую школу. Пасля яе ён паступіў у Мінскае рэальнае вучылішча: менавіта тут упершыню выявіліся яго добрыя мастацкія здольнасці. У раскрыцці таленту дапамаглі настаўнікі — К.Ермакоў і Д.Полазаў, даволі вядомыя ў той час мінскія мастакі.

Менавіта ў перыяд атрымання адукацыі ў вучылішчы Філіповіч вельмі заха-

мела шмат сваіх яркіх і непаўторных асаблівасцей у параўнанні з рускімі ўзорамі.

У 1917 г., пасля заканчэння вучылішча, Філіповіч вярнуўся ў Мінск, у родавае гняздо Гурскіх — дом па Маркаўскім завулку. Шмат працуе, малюе пейзажы Старога горада, яго вуліцы і плошчы. Эцюды гэтыя не захаваліся, але суседка Гурскіх — Людміла Гурыновіч — прыгадвае гэтыя работы, якія вылучаліся вельмі жывым настроям і дакладнасцю ў перадачы натуры.

Аднак Філіповіч адчуваў, што прафесійных ведаў, атрыманых у вучылішчы, яму ўсё ж недастаткова, а працягваць адукацыю ў Мінску было немагчыма: мастацкіх навучальных устаноў тады тут не існавала. І ў 1918 г. Міхась, амаль без сродкаў на пражыццё, як кажуць, махнуў у Маскву: менавіта там, на яго думку, можна было стаць сапраўдным мастаком. У прыняцце, ён мог паехаць і ў Віцебск, але там толькі-толькі пачыналася “мастацтва

тарны цягнік. Потым, у мэтах, як сёння казалі б, павышэння кваліфікацыі, Філіповіч перавялі ў маскоўскую школу вайскавой маскіроўкі. Аднак маскіроўшчыка з нашага героя не атрымалася: надта “перашкаджала” імкненне да мастацтва, ды і здароўе яго было далёка не ідэальным. Кіраўніцтва школы аказалася на вышыні: яно ўвайшло ў становішча курсанта і накіравала яго, як ён і хацеў, у Вышэйшы дзяржаўны мастацка-тэхнічны майстэрні (ВХУТЕМАС) з добрай рэкамендацыяй.

Але і тут Філіповіч правучыўся ўсяго адзін год. Прычыны былі паважлівыя: матэрыяльная нястача на мяжы галечы, непрыстасаванасць да тагачаснага галоднага студэнцкага жыцця, праблемы са здароўем... Ды ўсё ж год той быў, на маю думку, у творчым стануленні мастака “зорным”. Мікалай Шчакацін у 1927-м так казаў пра згаданы перыяд вучобы Філіповіча: “Гэтая першая, досыць кароткая, праца яго

зрэдку выязджаючы куды-небудзь на Слуцчыну, Магілёўшчыну або на Палессе, каб замалываць цікавыя ўзоры народнай творчасці або сцэнікі з сялянскага жыцця.

А Мінск да гэтага часу ўсё больш набірае абароты ў якасці культурнага цэнтра краіны: ужо працаваў БДТ-1, адкрыўся Белдзяржуніверсітэт, была пастаўлена першая музычная фальклорная драма Е.Міровіча “На Купалле” і, урэшце, у верасні 1921 г. у сталіцы адбылася доўгачаканая Першая мастацкая выстаўка. Яна была арганізавана пры садзейнічэнні Палітупраўлення Заходняга фронту. М.Філіповіч прадставіў для яе 13 твораў, у тым ліку — “Беларускую дзяўчыну” і “Скокі цераз вогнішча”. І тая, і другая работы сведчылі пра галоўнае — пра цікавасць мастака да распаўсюду нацыянальнага тыпажу беларусаў, хаця іншыя палотны яшчэ заставаліся ў полі ўплыў тагачаснага авангарда: “Максімальнае выяўленне колеру”, “Супрэматызм. Канструкцыя плошчаў” — як кажуць, назвы сведчаць аб характары работ досыць красамоўна.

Шоў заканамерны пошук “сябе”. І першая бліскучая ўдача ў тым жа 1921 г. — натурны партрэт мастакоў-сяброў М.Станюты і П.Мрачкоўскай, з якімі Філіповіч праз шэсць гадоў уступіць ва Усебеларускае аб’яднанне мастакоў. Мяркую, менавіта з гэтых работ пачынаецца той самы Філіповіч, якога мы ведаем сёння. Змітрак Бядуля цудоўна прааналізаваў гэтыя творы: “Гармонія родных колераў так захапіла маладога Філіповіча, яны маюць над ім такі ўплыў, ажно ён знаходзіцца ў палоне ў іх: яны “кіруюць” яго пэндзлем. Гэта мы бачым і на яго партрэтах... Ненатуральны да твару фарбы, няправільныя, размашыстыя лініі, скамечаныя штрыхі, рэльефная мускулатура твару — і ў агульным выніку атрымліваецца цэласнае ўражанне, жывое аблічча, вельмі падобнае да арыгінала, толькі самабытна-фантастычна стылізаванае, — гэта партрэт Станюты. Хаатычнасць рознакаляровых плям і асобная кволасць ды рамантычнасць, мяккасць лініі — партрэт Мрачкоўскай”.

Ну і, канешне ж, акрамя партрэта жанру, мастак па-ранейшаму не забываецца на беларускі фальклор. Менавіта ў гэты час з-пад яго пэндзля выходзяць карціны “На Купалле”, “Казачны матыў”, “Сімвалічная фігура вясны”, “Бэз і купальніца”, “Карагод”. Усе яны былі паказаны на яго першай (і апошняй) персанальнай выстаўцы ў жніўні 1922 г. у Мінску. Яна мела вялікі поспех сярод мінскіх гледачоў і культурнай эліты сталіцы. І зноў прывяду думку Змітрака Бядулі, які ў артыкуле “Выстаўка карцін маляра М.Філіповіча”, надрукаваным у “Савецкай Беларусі” 24 жніўня 1922 г., напісаў: “Адразу вочы разбягаюцца ад яскравых фарбаў, узятых “жыўцом” з тканін і паясоў Слуцчыны, Піншчыны і Барысаўшчыны. Усе вобразы носяць каларыт гэтых фарбаў, якія з першага погляду робяць уражанне манатоннасці. Фарбы больш за ўсё мітусяцца вась якія: сінія (ультрамарын), ружовыя, чырвоныя, ліловыя, зялёныя, чорныя і г. д. Колеры наогул вельмі яркія, ажно слепяць вочы. Лініі ва ўсіх карцінах — спрошчаныя, нібыта пасечаныя сякерай, штрыхі — адважныя і смелыя, адчуваюцца асабліва моц, экспрэсія, жывы рух, казачнасць, вобразная фантастычнасць, нейкі таемны размах... Ужо два гады як гэты мастак заглыбляецца ў родную арнаментальную кампазіцыю нашых фарбаў, вывучае беларускую міфалогію... Словам, узяўся якраз за такую ўдзячную для маляра працу, дзе ёсць яшчэ багатае неаранае поле”.

Што тут дадаць? Усё — правільна. Мабыць, ён — адзін з тых беларускіх творцаў мастак, які, незалежна ад таго, дзе жыве і тварыць, ні на імгненне не збочваў з гэтай выкараднай сцэжкі. І ў гэтым сэнсе Міхась Мацвеевіч быў сапраўдным народным мастаком. І не толькі таленавітым жывапісцам, але і сцэнографам, плакатыстам, скульптарам, разьбярорам па дрэве, графікам-ілюстратарам, афарміцелем, стваральнікам мастацкіх лялек...

(Заканчэнне будзе.)

Барыс КРЭПАК

“Мітусяцца фарбы,

М.Філіповіч. “Карагод”.

ажно слепяць вочы...”

Міхась Філіповіч. Рэльефы і штрыхі лёсу

Работы гэтага творцы даўно знаходзяцца ў пастаяннай экспазіцыі Нацыянальнага мастацкага музея Беларусі, аднак яго творчая біяграфія і сёння малавядомая не толькі ў асяроддзі аматараў жывапісу, але і сярод сучасных маладых мастакоў. Хаця і на слыху яго імя заўсёды асацыявалася з “беларускасцю”, з тым, што ён быў адным з заснавальнікаў нацыянальнай мастацкай школы, аўтарам шматлікіх твораў пра жыццё і побыт нашага народа да рэвалюцыі і пасля яе...

піўся беларускімі народнымі рамёствамі і промысламі, асабліва — ткацтвам. Захавалася некалькі альбомаў з яго акварэльнымі зарысоўкамі з адлюстраваннямі арнаментальных поцілак і народнай вопраткі Слуцкага і Бабруйскага рэгіёнаў. Але, па ўспамінах самога мастака, настаўнікі ставіліся да ягоных творчых пошукаў адмоўна, што часта прыводзіла да паасобных рознагалоссяў паміж выкладчыкамі і сціплым, але вельмі ўпартым ў сваіх эксперыментах, хлопцам. Так ці інакш, Філіповіч у вучылішчы ўсё ж авалодаў нейкай сумай прафесійных мастацкіх ведаў, якія яму хутка спатрэбіліся на далейшым жыццёвым шляху ў вялікае мастацтва.

Калі пачалася Першая сусветная вайна, вучылішча было спачатку эвакуіравана ў Гжацк, потым — у Маскву, і нарэшце асела ў Яраслаўлі. Гэта было першае падарожжа Філіповіча за межы Беларусі. Падарожжа, у якім ён асабліва цікавіўся ўсім тым, што было звязана з помнікамі старажытнай архітэктуры, самабытным адзеннем, ладам жыцця, нацыянальным славянскім тыпамом. Усё гэта творца мімавольна параўноўваў з беларускай спадчынай. І яна

будучыні”, а ў Маскве былі і Трацякоўка, і іншыя музеі, і вельмі знакамітыя мастацкія навучальныя ўстановы.

Але так склаліся абставіны, што адразу паступіць тут вучыцца мастацтву Філіповічу не ўдалося. І таму Міхась спачатку аказаўся ў Маскоўскім межавым інстытуце. Адначасова стаў займацца ў прыватнай студыі выяўленчага мастацтва жывапісца А.Хатулёва. Але праз год ён кідае інстытут і пераходзіць у Дзяржаўны вольны мастацкі майстэрні, дзе яго галоўным настаўнікам становіцца не хто іншы, як сам маэстра Канстанцін Каровін.

Акрамя Каровіна, там выкладалі такія карыфеі, як П.Канчалюўскі, В.Кандзінскі, П.Кузняцоў, А.Шаўчэнка, І.Клюн, У.Татлін, зямляк з Беларусі І.Гінцбург — словам, імёны, вартыя таго, каб прама або ўскосна аказаць уплыў на светапогляд 22-гадовага талента.

Менавіта гэтая школа больш за ўсё паўплывала на далейшую творчасць жывапісца і сцэнографа Філіповіча. Аднак у Каровіна наш мастак правучыўся нядоўга. У канцы 1919-га яго раптоўна прызываюць на вайсковую службу ў Чырвоную Армію ў якасці франтавога санітара ў сані-

ў Маскве мела вельмі значныя вынікі: яна пазнаёміла яго, хоць бы часткова, з пэўнай школай, дала некаторыя тэарэтычныя і тэхнічныя веды і, нарэшце, — што самае галоўнае — увяла яго ў культурную мастацкую атмасферу, у самы вір інтэнсіўнага, напружанага мастацкага жыцця...

М.Шчакацін меў рацыю. Дастаткова назваць імёны аднакурснікаў Філіповіча, каб атрымаць хаця б некаторае ўяўленне аб дабрадзейным уплыве на яго таго перыяду вучобы: А.Дэйнека, А.Лабас, А.Тышлер, Ю.Піменаў, землякі — М.Аксельрод, Г.Ніскі, М.Станюта, Д.Якерсон, І.Чашнік...

І вось — зноў Мінск, ціхі горад (у адрозненне ад таго ж, крута рэвалюцыйнага ў мастацтве, Віцебска). Зноў — жыццё ў дзядзькі, які, праўда, уступіў яму асобны пакой. Ён даволі хутка ператварыўся ў склад “гатавай прадукцыі”, які быў завалены эцюдамі, эскізамі, карцінамі, фарбамі, палотнамі, падрамнікамі, пэндзлямі, усялякімі разбавіцелямі, фіксатывамі, лакамі. Не было дзе разгарнуцца. І тады добры дзядзька аддаў пляменніку пуню, што стаяла ў двары непадалёк ад дома. Міхась гэтую пуню абсталяваў як мае быць, і з ранку да позняга вечара праседжаў у сваёй новай майстэрні за мальбертамі, толькі

МУЗЕІ *

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ
МАСТАЦКІ МУЗЕЙ
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ**

г. Мінск,
вул.
Леніна, 20.
Тэл.:
227 45 62.

- Мастацтва Беларусі XII — XIX стст.
- Мастацтва Беларусі канца XIX — пач. XXI стст.
- Мастацтва Расіі XVIII — пачатку XX стст.
- Мастацтва краін Усходу XV — XX стст.
- Мастацтва краін Заходняй і Цэнтральнай Еўропы XVI — XX стст.
- Экспазіцыя жывапісу, скульптуры, графікі мастакоў 1940-х — 1980-х гг.

Выстаўкі:

- "Паэзія ў паўсядзённасці" (жывапіс Барыса Казакова).
- "Саюз рускіх мастакоў. Новы час".
- "Усмешкі беларусаў. Вядомых і розных :)"

Філіялы Нацыянальнага мастацкага музея РБ:

**МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВІЧАЎ.
КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА
ПЕРШАЙ ПАЛОВАЎ XIX ст."**

г. Мінск,
вул. Інтэрнацыянальная,
33а.
Тэл.: 227 87 96.

- Пастаянная экспазіцыя.
- "Свет з вышыні".

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"

г.п. Мір,
Карэліцкі р-н,
Гродзенская вобл.
Тэл.: (8-01596) 2 30 35.

- Пастаянная экспазіцыя.

**МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА
НАРОДНАГА МАСТАЦТВА
ў в. Раўбічы**

Спарткомплекс
"Раўбічы",
Мінскі р-н.
Тэл.:
507 44 68.

- Пастаянная экспазіцыя.

**МУЗЕЙ
В.К. БЯЛЫНЦКАГА-БІРУЛІ
ў г. МАГІЛЁВЕ**

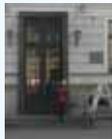
г. Магілёў,
вул.
Ленінская, 37.
Тэл.: (8-0222) 22 48 87.

- Пастаянная экспазіцыя. Культура I-й пал. XIX ст.
- "Чорна-белыя мары" (выстаўка графікі Вячаслава Паўлаўца).

МУЗЕІ *

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ
ГІСТАРЫЧНЫ МУЗЕЙ
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ**

г. Мінск,
вул.
К.Маркса, 12.
Тэл.:
227 43 22.

Экспазіцыі:

- "Мастацтва ў гарадской культуры XIX — пачатку XX стст."
- "Старажытная Беларусь".
- "Беларусь XVI — XVIII стст. у партрэтах і геральдыцы".
- "З крыніц адвечнай прыгажосці".
- "Водбліскі ваеннай славы" (еўрапейская зброя і вайсковае абмундзіраванне XIX — I-й пал. XX стст.).

**"Якуб Колас.
Жыццё
і творчасць".**

■ Тэатралізаваная экскурсія паводле казак Якуба Коласа.
Выстаўкі:

- "Футбол — не толькі гульня" (выстаўка, прымеркаваная да Чэмпіянату свету па футболе, з калекцыі рупліўца культуры Наднёманскага краю Анатоля Грэжава).

**ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНЫ
МУЗЕЙ ЯНКІ КУПАЛЫ**

г. Мінск,
вул. Янкi Купалы, 4.
Тэл.: 227 78 66.

(ілюстрацыі М.Купавы да аднайменнай кнігі У.Караткевіча).

■ "Святола стагоддзяў" (выстаўка, прымеркаваная да юбілейных дат беларускіх асветнікаў).

- "Васіль Быкаў. Шлях, вызначаны лёсам".
- "Спадарожнікі дзяцінства".
- "Дарогамі жыцця".
- "Беларускія пісьменнікі XX стагоддзя ў творах выяўленчага мастацтва".

**МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ
АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ**

г. Мінск,
пр-т Незалежнасці, 25а.
Тэл.: 226 03 98.
Экспазіцыі:

царская, псоявая — барская".

- Жывапіс Валерыя Шкарубы.
- Жывапіс Юрыя Пэна.
- "Успаміны аб Грунвальдзе".

Экспазіцыі:

- "Культавыя прадметы". ("Дамавая царква", паўночны рызаліт палаца).
- "Загадкавыя фантазіі мора" (грот палаца).
- Экспазіцыя, прысвечаная дзяржаўнаму дзеячу СССР А.Грамыку.
- "Чырвоная гасцеўня".
- "Зала ўрачыстых прыёмаў".
- Экспазіцыя адкрытага захавання археалагічнай калекцыі музея (цокальны паверх паўднёвай галерэі). Вежа палаца Румянцавых і Паскевічаў Гісторыка-мемарыяльная экспазіцыя

ў санітарным вагоне; у партызанскай зямлянцы.

- На тэрыторыі музея працуе пнеўматычны цір.

Выстаўкі:

- "Айчынная вайна 1812 года" (з фонду Кобрынскага ваенна-гістарычнага музея імя А.В. Суворова).
- "Музей крміналістыкі".
- Ваенная тэхніка на адкрытай пляцоўцы.

ГАЛЕРЭІ *

ПАЛАЦ МАСТАЦТВА

г. Мінск,
вул. Казлова, 3.
Тэл./факс.: 290 60 10.

- "Мастакі Прынямоння".
- Персанальная выстаўка Уладзіміра Капшя.

**МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ
"УНІВЕРСІТЭТ КУЛЬТУРЫ"**

г. Мінск, Кастрычніцкая
плошча, 1
(Палац Рэспублікі).
Тэл.: 227 26 12.

- Фотавыстаўка "Дарога на Грунвальд".

ГАЛЕРЭЯ ТЫЗЕНГАУЗА

г. Гродна,
пл. Тызенгауза, 4.
Тэл./факс:
(8-0152) 72 27 57.

- Выстаўка работ беларускіх мастакоў.
- Выстаўка жывапісу Сяргея Уткіна "Шчасце ёсць".

**КАРШІННАЯ ГАЛЕРЭЯ
Г. ВАШЧАНКІ**

г. Гомель, вул. Карловіча, 4.
Тэл.: (8-0232) 77 75 20.

Экспазіцыя:

- "Гаўрыла Вашчанка".
- Выстаўка-продаж твораў выяўленчага мастацтва, сувеніраў і тавараў для мастакоў.

Выстаўкі:

- "Народжаныя морам" (з серыі "Рамзес": каралы, ракавіны, марскія зоркі, жыхары мора).
- Арт-праект "По ту сторонние".
- Выстаўка "Традыцыі і культура Японіі".
- Выстаўка друкаванай графікі з фонду Добрушскага краязнаўчага музея.
- "Дыпломнік-2010".

**на часопіс
"Мастацтва"**

**Падпісныя
індэксы:
індывідуальная
падпіска —
74958,
ведамасная
падпіска —
749582.**

УВАГА!

**на газету
"Культура"**

**Падпісныя
індэксы:
індывідуальная
падпіска —
63875,
ведамасная
падпіска —
638752;**

**Паважаныя чытачы!
ІДЗЕ
ПАДПІСКА**

**НА КАСТРЫЧНІК І НАСТУПНЫЯ
МЕСЯЦЫ 2010 ГОДА!**

■ "Гіганты ледавіковага перыяду".
Выстаўкі:

- "Памяць пра Грунвальдскую перамогу" (прысвечана 600-годдзю перамогі ў Грунвальдскай бітве).

Дом-музей ІЗ'езда РСДРП
г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 31а.
Тэл.: 290 68 47.

- Пастаянная экспазіцыя "Гісторыя ІЗ'езда РСДРП".
- "Лятаючыя кветкі" (выстаўка рэдкіх матылькоў і экзатычных насякомых).

**ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНА-
МЕМАРЫЯЛЬНЫ МУЗЕЙ
ЯКУБА КОЛАСА**

г. Мінск,
вул. Акадэмічная, 5.
Тэл.:
294 91 96.

- Пастаянная літаратурна-мемарыяльная экспазіцыя

■ Пастаянная экспазіцыя
"Жыццё і творчасць Янкi Купалы".

- Цыкл музейна-педагагічных заняткаў "Дзядзька Янка, добры дзень!".

Выстаўкі:

- "Курганы шмат чаго нам гавораць" (да 100-годдзя з моманту напісання паэмы "Курган").
- Выстаўка жывапісу П.Сергіевіча (ілюстрацыі да твораў Янкi Купалы, партрэты Я.Купалы і яго жонкі).

**ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ
ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСКАЙ
ЛІТАРАТУРЫ**

г. Мінск,
вул. М.Багдановіча, 15.
Тэл.: 334 72 61.

Выстаўкі:

- "Лебядзіны скіт"

■ Пастаянная экспазіцыя.
Выстаўкі:

- "Халодная зброя. Традыцыі і сучаснасць".
- "Как молоды мы были... Семейный альбом".

Выстаўкі праекта "У пошуках страчанага" У.Ліхадзедава:

- "Беларусь. Рэха вайны ў памяці пакаленняў".
- "Беларусь на старых паштоўках канца XIX — пачатку XX стст."
- "Мінск: падарожжа ў часе".

**ГОМЕЛЬСКІ ПАЛАЦАВА-
ПАРКАВЫ АНСАМБЛЬ**

г. Гомель,
пл. Леніна, 4.
Тэл.: (8-0232) 74 19 11.

Цэнтральная частка палаца
Выстаўкі:

- "Соколіная охота —

"Уладальнікі Гомельскага маэнтка Румянцавы і Паскевічы".

Выстаўкі:

- "Вяртанне забытых кніг".
- "Хаджэнні за тры моры. Індыя вачыма вандроўніка". Паўночнае крыло палаца

Выстаўкі:

- "...дзе лялькі так падобны да людзей".
- "Свет звяроў Гомельшчыны".
- Працуе куток жывых экзатычных рэптылій. *Зімовы сад*
- Свет субтрапічных раслін і жывёл.

**ГОМЕЛЬСКІ АБЛАСНЫ
МУЗЕЙ ВАЕННАЙ СЛАВЫ**

г. Гомель, вул. Пушкіна, 5.
Тэл.: (8-0232) 77 60 60.

- Ваенна-гістарычная экспазіцыя, прысвечаная гісторыі Гомельшчыны.
- Лакальныя экспазіцыі

Выдаецца з кастрычніка 1991 года
Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь
Рэгістрацыйнае пасведчанне № 637
Галоўны рэдактар — Людміла КРУШЫНСКАЯ

Рэдакцыйная калегія:
Лілія АНАНІЧ, Уладзімір АРЛОЎ, Уладзімір ГІЛЕП, Ірына ДРЫГА, Аляксей ДУДАРАЎ, Уладзімір ЗАМЯТАЛІН, Валянцін ЕЛІЗАР'ЕЎ, Міхаіл КАЗІНЕЦ, Віктар КУРАШ, Аляксандр РАШЧУПКІН, Барыс СВЯТЛОЎ, Рычард СМОЛЬСКІ, Святлана СУХАВЕЙ, Міхаіл ФІНБЕРГ, Леанід ШЧАМЯЛЁЎ, Уладзімір ШЧАСНЫ.

Рэдакцыя:
Сяргей ТРАФІЛАЎ (намеснік галоўнага рэдактара), Пётр ОВАД (адказны сакратар).
Рэдактары аддзелаў:
Канстанцін АНТАНОВІЧ, Надзея БУНЦЭВІЧ, Таццяна КОМАНАВА, Барыс КРЭПАК, Яўген РАГІН, Ілля СВІРЫН, Антон СІДАРЭНКА.

Спецкарэспандэнты:
Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ, Алена САБАЛЕУСКАЯ, Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ.

Загадчык аддзела фотайлюстрацый —
Юрый ІВАНОЎ
Карэктар —
Інга ЗЕЛЬГІС
Мастацкі рэдактар —
Наталля ОВАД

Адрас рэдакцыі:
220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77.
Тэлефон:
(017) 289-34-66 (прыёмная)
(017) 286-07-97,
(017) 334-57-23
Тэлефон/факс:
(017) 334-57-35
Рэкламны аддзел:
тэл. (017) 334-57-41
www.kimpress.by
E-MAIL: kultura@tut.by

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова "Культура і мастацтва" Ліцэнзія на выдавецкую дзейнасць ЛВ №02330/0494414 ад 17 красавіка 2009 г.

220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77.
Тэл. (017) 289-34-66.
Бухгалтэрыя:
тэл. (017) 334-57-35
Аўтарскія рукапісы не рэцэнзуюцца і не вяртаюцца.
Аўтары допісаў у рэдакцыю паведамляюць сваё прозвішча, поўнаснае імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар пашпарта, дату выданы, кім выдадзены пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца работы, зваротны адрас.
Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі.
Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў.
*Матэрыял на правах рэкламы.
© "Культура", 2010.
Індэкс 63875
Наклад 8242
Падпісана ў свет 26.08.2010 у 18.30
Замова 3977
РУП "Выдавецтва "Беларускі Дом друку".
ЛП № 02330/0494179 ад 03.04.2009.
Пр. Незалежнасці, 79, 220013, Мінск.

